

**ACIGÖL' DEKİ KUŞ TÜRLERİNİN TESPİTİ, SAYILARININ
BELİRLENMESİ VE KORUNMASI**

**Pamukkale Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Biyoloji Anabilim Dalı**

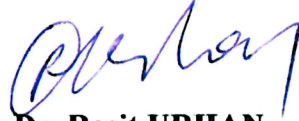
Derya KAHRAMAN

Danışman: Doç. Dr. Raşit URHAN

**HAZİRAN, 2007
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Derya KAHRAMAN tarafından Doç. Dr. Raşit URHAN yönetiminde hazırlanan “Acıgöl’de Bulunan Kuş Türlerinin Tespiti, Sayılarının Belirlenmesi ve Korunması” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Raşit URHAN
Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Aziz ASLAN
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Serdar DÜŞEN
Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
.../.../..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Ali SARIGÖL
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırılmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza :

Öğrenci Adı Soyadı : Derya KAHRAMAN

TEŞEKKÜR

Değerli bilgileri, deneyimleri ve çabalarıyla her zaman yanımda olan, hiçbir konuda benden yardımlarını esirgemeyen, çalışma disiplini ve akademik başarılarıyla bana her zaman örnek olan Sayın Hocam Doç. Dr. Raşit URHAN'a,

Çalışmalarım boyunca Biyoloji Bölümü'nün kapılarını açarak imkanlarından faydalanmamı sağlayan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen bölüm başkanı Sayın Prof. Dr. Alaattin ŞEN'e,

Bu çalışmalarını yaparken bana destek olan ve emeği geçen özellikle Doç. Dr. Yakup KASKA, Yrd. Doç. Dr. Mustafa DURAN ve diğer tüm bölüm hocalarıma, çekmiş olduğu Acıgöl ve kuş fotoğraflarını bizimle paylaşan Sayın Rasim ÇETİNER'e

Ayrıca çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan, maddi ve manevi desteklerini esirgmeden benimle birlikte çaba harcayan sevgili aileme ve eşime,

Çok teşekkür ederim.

ÖZET

ACIGÖL'DEKİ KUŞ TÜRLERİNİN TESPİTİ, SAYILARININ BELİRLENMESİ VE KORUNMASI

Kahraman, Derya
Yüksek Lisans Tezi, Biyoloji ABD
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Raşit URHAN

Haziran, 2007, 104 Sayfa

Bu araştırmada, Acıgöl' de (Denizli-Afyonkarahisar) yaşayan kuş türlerinin tespit edilmesi, türlerin mevsimsel populasyon büyüklüklerinin belirlenmesi ve alanın korunmasına yönelik olarak yöre halkının bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Eylül 2005 - Eylül 2006 tarihleri arasında her ay bir kez Acıgöl'e gidilmiş, transekt, nokta sayımı ve rast gele gözlem metotları kullanılarak gerekli sayımlar ve tür tespitleri yapılmıştır. Fiziksel şartların uygun olduğu zamanlarda gölü çevreleyen tuz havuzları ve tarlalara girilerek görülen kuşlar kayıt altına alınmıştır. Sayımlar sırasında göl etrafındaki uygun habitatlar da kontrol edilerek su kuşları dışında ötücü ve yırtıcı kuş varlığı da araştırılmıştır. Su kuşlarının sayımı ise kuşların göl üzerindeki dağılımları ve sürülerin yerleri değişmeden yapılmıştır. Acıgöl ve yakın çevresinde 16 takımdan 20 familyaya ait 176 kuş türü tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar araştırma sahasında 2001 yılından beri tarafımızca yapılan düzensiz sayımlardan elde edilen veriler ve gölde sayım yapan diğer kuş gözlemcilerinin kayıtları ile de karşılaştırılmış, böylece gölde yaşayan kuş türlerinin ve sayılarının yıllara ve mevsimlere göre gösterdiği değişiklikler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, sulak alanlar ve araştırma alanında yaşayan canlılar hakkında yöre halkına yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılarak, Acıgöl'ün korunmasının önemi vurgulanmıştır. Bu çalışmanın göldeki problemlerin çözümünde yararlı olabileceği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Acıgöl, Avifauna, Denizli, Afyonkarahisar, Türkiye.

Doç. Dr. Raşit URHAN
Yrd. Doç. Dr. Aziz ASLAN
Yrd. Doç. Dr. Serdar DÜŞEN

ABSTRACT**IDENTIFICATION OF BIRD SPECIES, DETECTING NUMBERS AND PROTECTION OF BIRDS IN ACIGÖL**

Kahraman, Derya
M. Sc. Thesis in Biology
Supervisor: Assoc. Prof. Dr.Raşit URHAN

June, 2007, 104 Pages

In this study identification of bird species in Acıgöl Lake (Denizli-Afyonkarahisar), detecting seasonal population sizes of species and informing local people about protection of area were studied. Between September 2005- and September 2006 counting and bird species' identifications were done by using transect method, point counts and random count methods once in every month. In convenient physical conditions fields and salt pools around the lake were entered and birds in those areas were recorded. During counts, convenient habitats were checked for accentors and raptors other than water birds. Results were compared with the results of irregular counts which were done since 2001 by us and other bird watchers' Acıgöl results and by this way changes in bird species and numbers according to the years and seasons were searched. Counts of water birds were done before any change of distribution of birds in the lake or moving of flocks. Total 176 species belong to 20 families and 16 orders were recorded from Acıgöl and its vicinity. Additionally information studies for local people were done to inform people about importance of conservation of Acıgöl, wetlands and species living there. Results of this search were hoped for being useful to solve the problems of Lake Acıgöl.

Key words: Acıgöl, Avifauna, Denizli, Afyonkarahisar, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Raşit URHAN
Asst. Prof. Dr. Aziz ASLAN
Asst. Prof. Dr. Serdar DÜŞEN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	ii
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. MATERYAL VE METOT.....	4
2.1. Çalışma Alanının Tanımı.....	4
2.1.1 Acıgöl'ün su özellikleri	6
2.1.2 Acıgöl ve yakın çevresinin biyolojik yapısı.....	7
2.1.3 Acıgöl'ün avifauna açısından önemi	8
2.2. Metot.....	9
3. BULGULAR	13
3.1 Acıgöl'de Kaydedilen Kuşlar	13
3.1.1 TAKIM: PODICIPIFORMES	13
3.1.1.1 Batağanlar (Podicipedidae).....	13
3.1.2 TAKIM: PELECANIFORMES	21
3.1.2.1 Pelikanlar (Pelecanidae).....	21
3.1.3 TAKIM: CICINIIFORMES.....	22
3.1.3.1 Balıkçıklar (Ardeidae)	22
3.1.3.2 Leylekler (Ciconiidae)	23
3.1.3.3 Aynaklar ve Kaşıkçıklar (Threskiornithidae)	24
3.1.4 TAKIM: PHOENICOPTERFORMES.....	24
3.1.4.1 Flamingolar (Phoenicopteridae).....	24
3.1.5 TAKIM: ANSERIFORMES.....	25
3.1.5.1 Ördekgiller (Anatidae).....	25
i. Kuğular ve Kazlar (Anserinae)	25
ii. Ördekler (Anatinae).....	26
3.1.6 TAKIM: FALCONIFORMES	29
3.1.6.1 Atmacalar (Accipitridae).....	29
Deliceler (<i>Circus</i>).....	30
Atmacalar (<i>Accipiter</i>)	30
Şahinler (<i>Buteo</i>)	31
Kartallar (<i>Aquila</i>)	31
3.1.6.2 Doğanlar (<i>Falconidae</i>).....	32
3.1.7 TAKIM: GALLIFORMES	33
3.1.7 Keklikler (Phasianidae).....	33
3.1.8 TAKIM: GRUIFORMES	33
3.1.8.1 Su Tavukları (Su Yelveleri) (Rallidae).....	33
3.1.8.2 Turnalar (Gruidae).....	34
3.1.9.TAKIM: CHARADRIIFORMES	34
3.1.9.1 Kılıçgagagiller (Recurvirostridae).....	34

3.1.9.2 Cılıbıtlar (Charadriidae).....	35
Yağmurcunlar (<i>Pluvialis</i>)	36
Kız kuşları (<i>Vanellus</i>).....	36
3.1.9.3 Çullukgiller (Scolopacidae)	37
Kumkuşları (<i>Calidris</i>).....	37
Suçullukları (<i>Gallinago</i>).....	37
Çamurçullukları (<i>Limosa</i>).....	38
Kervan Çullukları (<i>Numenius</i>)	38
Düdükcünler (<i>Tringa</i>).....	38
3.1.9.4 Martıgiller (Laridae)	39
3.1.9.5 Sumrular (Sternidae).....	40
Deniz Sumruları (<i>Sterna</i>).....	40
Bataklık sumruları (<i>Chlidonias</i>).....	41
3.1.10 TAKIM: COLUMBIFORMES	42
3.1.10.1 Güvercingiller (Columbidae)	42
Güvercinler (<i>Columba</i>).....	42
Kumrular (<i>Streptopelia</i>)	42
3.1.11 TAKIM: CUCULIFORMES	43
3.1.11.1 Guguklar (Cuculidae)	43
3.1.12 TAKIM: STRIGIFORMES	43
3.1.12.1 Baykuşlar (Strigidae)	43
3.1.13 TAKIM: APODIFORMES	44
3.1.13.1 Ebabiller (Apopidae).....	44
3.1.14 TAKIM: CORACIIFORMES	44
3.1.14.1 Yalıçapkınları (Alcedinidae)	44
3.1.14.2 Arıkuşları (Meropidae)	45
3.1.14.3 Gökkuşgunlar (Coraciidae)	45
3.1.14.4 İbibikler (Upopidae)	45
3.1.15 TAKIM: PICIFORMES	46
3.1.15.1 Ağaçkakanlar (Picidae).....	46
3.1.16 TAKIM: PASSERIFORMES	46
3.1.16.1 Toygarlar (Alaudidae).....	46
3.1.16.2 Kırılangoçlar (Hirundidae).....	47
3.1.16.3 İncir Kuşları ve Kuyruksallayanlar (Motacillidae).....	48
İncir kuşları (<i>Anthus</i>).....	49
Kuyruksallayanlar (<i>Motacilla</i>).....	49
3.1.16.4 Çitkuşugiller (Troglodytidae).....	50
3.1.16.5 Ardıçgiller (Turdidae).....	50
Kızılkuyruklar (<i>Phoenicurus</i>)	51
Taşkuşları (<i>Saxicola</i>).....	51
Kuyrukkakanlar (<i>Oenanthe</i>)	52
Taş ardıçları (<i>Monticola</i>)	53
Ardıçlar (<i>Turdus</i>)	53
3.1.16.7 Ötleğengiller (Sylviidae).....	54
Kamışçınlar (<i>Acrocephalus</i>)	54
Mukallitler (<i>Hippolais</i>).....	55
Ötleğenler (<i>Sylvia</i>).....	55
Çıvgınlar (Söğütbülbülleri) (<i>Phylloscopus</i>).....	56
Çalikuşları (<i>Regulus</i>).....	56
3.1.16.8 Sinekkapanlar (Muscicapidae)	57

3.1.16.9 Timaliler (Timaligiller) (Timaliidae).....	57
3.1.16.10 Uzunkuysuklu Baştancaralar (Aegithaliidae).....	57
3.1.16.11 Baştancaralar (Paridae).....	58
3.1.16.12 Sıvacılar (Sittidae).....	59
3.1.16.13 Tırmaşık Kuşları (Certhiidae).....	59
3.1.16.14 ulhakuşları (Remizidae).....	60
3.1.16.15 Örümcek Kuşları (Laniidae).....	60
3.1.16.16 Kargagiller (Corvidae).....	61
3.1.16.17 Sığırcıklar (Sturnidae).....	62
3.1.16.18 Serçeler (Passeridae).....	63
3.1.16.19 İspinozgiller (Fringillidae).....	64
3.1.16.20 Kirazkuşları (Emberizidae).....	66
4. TARTIşMA VE SONUÇ.....	67
5. KAYNAKLAR.....	80
6. EKLER.....	84
EK 1 Acıgöl'de fotoğraflanan bazı kuş türleri.....	85
ÖZGEçMİş.....	92

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Acıgöl ve etrafındaki diğer Önemli Kuş Alanlarını gösterir uydu resmi	5
Şekil 2.2 Acıgöl'ün uydu fotoğrafı	6
Şekil 2.3 Araştırma alanı ve gözlem istasyonları.	11

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1 Acıgöl'de Eylül 2005 ve Eylül 2006 Tarihleri Arasında Gözlenen Kuş Türleri ve Statüleri.....	14
Tablo 4.1 Acıgöl'de gözlem yapan diğer gözlemcilerin kaydettiği kuşlar	67

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

cm	Santimetre
DHKD	Doğal Hayatı Koruma Derneği (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)
g/l	Gram birim Litre
ha	Hektar
KAD	Kuş Araştırmaları Derneği
km ²	Kilometrekare
lt/sn	Litre birim saniye
m	Metre
MAK	Merkez Av Komisyonu
m ²	Metrekare
mg/l	Miligram birim Litre
mm	Milimetre
mS/cm	miliSiemens birim santimetre (Elektrik İletkenlik Birimi)
ÖKA	Önemli Kuş Alanı
ÖBA	Önemli Bitki Alanı
ÖDA	Önemli Doğa Alanı
pH	Potansiyel Hidrojen (h iyonlarının negatif üssü/ asit- baz değeri)
THY	Türk Hava Yolları
°C	Santigrad derece

1. GİRİŞ

Türkiye'deki kuş türlerini ve kuşlar açısından önemli bölgeleri belirleme çalışmaları 1800'lü yıllarda başlamıştır. Bu tarihlerde ülkemize gelen yabancı araştırmacıların gözlem kayıtlarına Ornithological Society of Middle East gibi kurumlara ait çeşitli yayınlarda rastlanmaktadır. Düzensiz yapılan bu gözlemler ile başlayan Türkiye'deki avifaunanın araştırılması Ergene (1945) ile devam etmiştir. Ergene (1945) Türkiye'de görülen kuş türü sayısını 403 olarak bildirmiştir. İlerleyen yıllarda farklı araştırmacılar bu konuda çeşitli rakamlar yayınlamışlardır. Gürsoy (2000)'a göre bu konuda yapılan yayınlar yıl sırasına göre şöyledir: Kumerlove (1964) 500 – 550, Baran ve Yılmaz (1984) düzenli görülen tür sayısı olarak 376, Barış (1989) 371, Ertan vd. (1989) 414, Turan (1990) 421, Kızıroğlu (1993) 423, Bilgin (1994) 449, Kasperek ve Bilgin (1996) 450. Kirwan vd. (1998)' e göre tür sayısı 453 olup bu sayının 465'e kadar artabileceği vurgulanmıştır. Kirwan ve Martins (1994) ve Kirwan (1995) Türkiye'de daha önce hiç görülmemiş 8 tür kaydetmişlerdir. Uzmanlar ve araştırmacılar kesin kuş türü sayısı hakkında farklı görüşler sunsalar da Türkiye'de 450 civarında kuş türü olduğu bilinmektedir. Üniversiteler, çeşitli sivil toplum örgütleri, gönüllü kişi ve kurumlar tarafından yapılan çalışmalar ilerledikçe Türkiye'deki kuş türlerinin kesin sayısı elde edilecektir. Kuş araştırmalarının ve gözlemlerinin sayısı arttıkça normal şartlarda ülkemizde bulunmayan fakat iklimsel değişimlerden dolayı ülkemizde rastlantısal veya düzensiz olarak gelen türlerin tespiti de mümkün olacaktır.

Son yıllarda Türkiye genelinde yapılan çalışmaların yanı sıra bölgesel çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmalar ile seçilen bölgeler ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve alanlar hakkında detaylı bilgiler elde edilmiştir (Barış vd. 1984; Görgün 1994; Biricik 1996; Kaya vd. 1996; Kılıç 1996; Tabur 1996; Kirwan 1997; Erdoğan 1999; Çobanoğlu 2000; Güçlü 2000; Gürsoy 2000; Aslan ve Kızıroğlu 2001; Sert ve Erdoğan 2002; Karakaş ve Kılıç 2003; Perктаş ve Ayaş 2003; Ayvaz ve Tabur 2004; Erdoğan vd. 2004). Bölgesel çalışmaların haricinde tek bir türün biyoeolojisi üzerine yoğunlaşmış çalışmalara da rastlanmaktadır (Albayrak ve Erdoğan 2002; Gündoğdu 2002; Aslan 2005). Türkiye'deki kuşların dağılım haritaları çıkarılabilmesi için alan ve tür bazında yapılan bütün çalışmaların birleştirilerek bir veri bankasında toplanmasına

çalışılmaktadır. Ayrıca her yıl yapılacak çalışmalar sonucunda türlerin popülasyonlarındaki değişimler böyle bir veri bankası sayesinde izlenebilecektir.

Kuş araştırmaları ve gözlemleri genel olarak sulak alanlar etrafında yoğunlaşmaktadır. Büyük bir kısmı aynı zamanda Önemli Kuş Alanı (ÖKA) olan sulak alanlar içlerinde pek çok yaşam formunu barındıran zengin habitatlardır. Önceki yıllarda ülkemizde sulak alanların önemi anlaşılamamış ve maalesef Amik ve Avlan gölleri gibi pek çok sulak alan hastalıklara sebep olduğu gerekçesi ile kurutulmuştur (www.dhkd.org). Yapılan kurutma çalışmaları sonucunda özellikle kuş göçlerinin ana yolları üzerindeki pek çok alan yok olmuş, bu da başta kuş göçü olmak üzere doğal yaşamı derinden etkilemiştir. Sonraki yıllarda sulak alanların önemi anlaşılmış ve koruma çalışmaları başlatılmışsa da özellikle Sultan Sazlığı, Eşmekaya Sazlığı gibi İç Anadolu Bölgesi'ndeki pek çok sulak alan yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır (www.dogadernegi.org) .

Dünyada sulak alanların korunması, bozulmuş sulak alanların iyileştirilmesi çalışmaları IUCN (The World Conservation Union), BirdLife International, WWF (World Wildlife Fund), IWRB (International Waterfowl and Wetlands Researches) gibi bazı uluslararası kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Türkiye'de bu tip alanlar ile ilgili kararlar Çevre Bakanlığı tarafından alınmaktadır. Türkiye 1994 yılında imzalamış olduğu "Özellikle Su Kuşları Yaşam Alanı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi" ile bu alanları koruyacağını belirtmiştir. Bu sözleşme 2 Şubat 1971 tarihinde İran'ın Ramsar kentinde imzalandığı için Ramsar Sözleşmesi olarak bilinmekte ve bu anlaşmada belirtilen şartları sağlayan sulak alanlar Ramsar alanı olarak belirlenmekte ve korunma altına alınmaktadır. Bu sözleşmede sulak alan kavramı şöyle belirlenmiştir: Doğal veya suni, sürekli veya geçici, akarsu ve durgun su içeren, suyu tatlı, acı veya tuzlu olan ve gelgit bölgelerinde suların çekildiği dönemlerde su seviyesi altı metreyi aşmayan deniz kesimlerini de kapsayan, bütün bataklık, turba ve suyla kaplı alanlara **sulak alan** adı verilir (Çobanoğlu 2000).

Pek çok canlı türünü barındıran sulak alanlar araştırmacılar açısından türleri bir arada bulabilecekleri çok değerli çalışma sahalarıdır. Özellikle su kuşlarının beslenme, barınma ve üreme bakımında bağlı oldukları önemli sistemlerdir. Bu nedenle pek çok sulak alan aynı zamanda birer Önemli Kuş Alanı (Important Bird Area / IBA) dir.

Kısaca ÖKA olarak adlandırılan bu alanlar tüm dünyada BirdLife International adlı kurum ve yerel temsilcileri tarafından belirlenmektedir. Hassaslık ve benzersizlik ana kriterlerini ve diğer alt kriterleri sağlayan sulak alanlar ÖKA olarak belirlenmekte ve uluslararası yayınlar ile duyurulmaktadır.

Bu çalışmanın araştırma sahası Denizli ve Afyonkarahisar illeri arasında yer alan Acıgöl sulak alanı ülkemizin 25 no'lu ÖKA' sıdır. Bu çalışma ile daha önce kuş varlığı araştırılmamış olan bu alanın avifaunasının tespit edilmesi ve aylara göre tür sayısındaki değişimin ortaya konulması ve alanın korunmasına yönelik yöre halkının bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE METOT

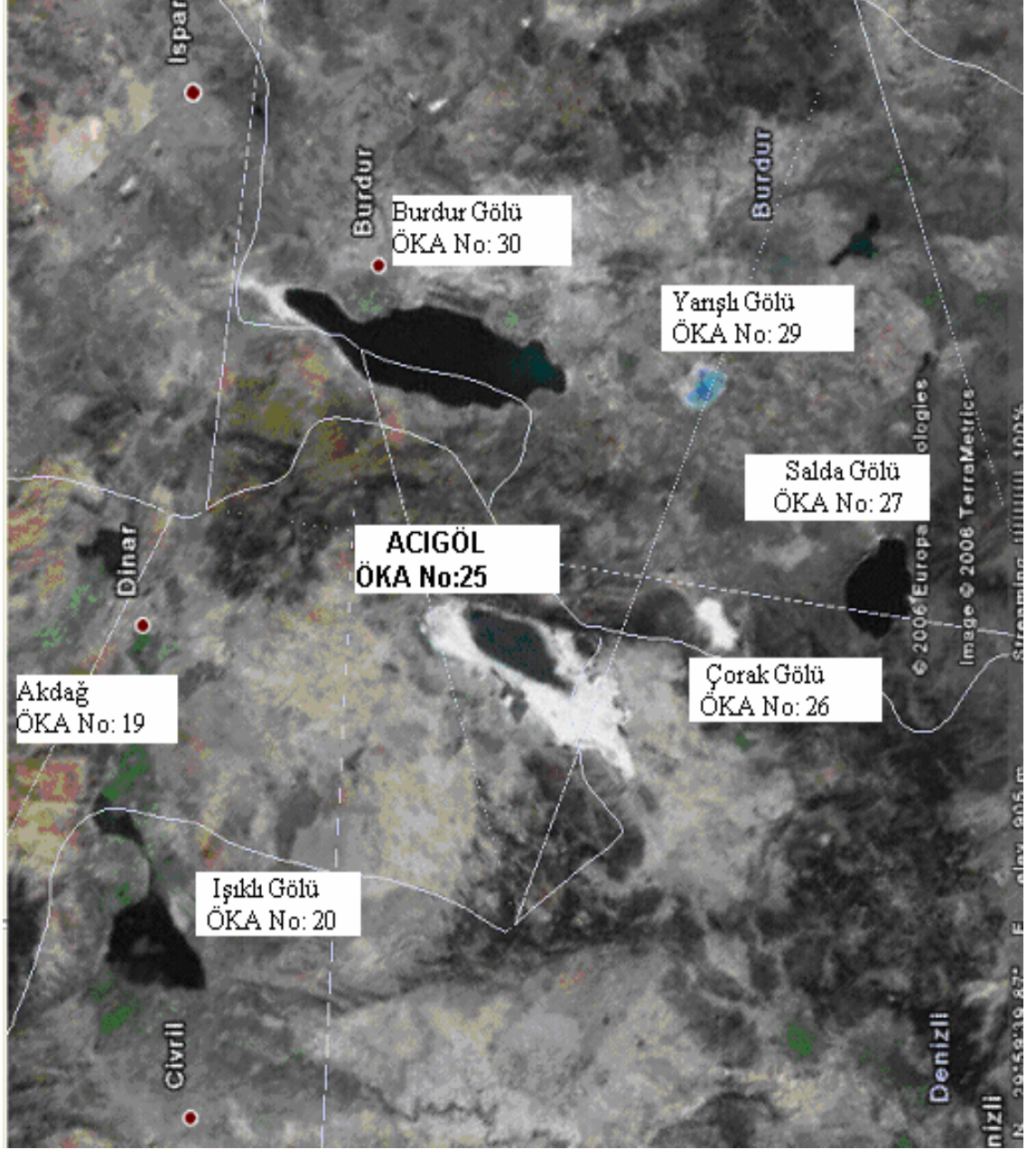
2.1. Çalışma Alanının Tanımı

Acıgöl coğrafi olarak Denizli ve Afyonkarahisar illeri arasında, 37° 47' 60" Kuzey ve 29° 49' 12" Doğu koordinatlarında bulunan tektonik bir göldür. Gölün toplam yüzölçümü 150 km² dir. Bu alanın 80 km² si Dazkırı, 40 km² si Başmakçı ilçeleri olmak üzere 120 km² lik bölümü Afyonkarahisar ilinde, 30 km² lik alanı Denizli il sınırları içerisinde yer alır. Alan iklim yapısı itibariyle Akdeniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş bölgesinde yer alır.

Gölün kuzeyinde Maymun Dağı ve güneyinde Söğüt Dağları vardır. Söğüt Dağları Acıgöl ile Burdur Gölü arasındaki doğal sınırı oluşturmaktadır. Acıgöl, yağışın az olduğu yıllarda özellikle de yaz aylarında büyük ölçüde kurduğu için athalassik (tuzlu) göller sınıfından playa (geçici) göl tipine dahil edilmektedir (Kazancı vd 1998). Gölün kurumasını önleyecek büyük bir su kaynağı yoktur. Yağışlar en önemli su kaynağı olmakla beraber Başmakçı tarafında yer alan Kocaçay ve Söğüt Dağları'ndan çıkan irili ufaklı kaynaklar ile göle su girişi sağlanmaktadır.

Bu arada çeşitli araştırmacıların yaptığı çalışmalar sonucu Acıgöl, Türkiye'nin 25 No'lu Önemli Kuş Alanı olması yanı sıra 61 No'lu Önemli Bitki Alanı (ÖBA) da olmuştur. Önemli Bitki Alanı tanımlaması şu şekilde yapılmaktadır: Avrupa'da bir Önemli Bitki Alanı, botanik açıdan olağanüstü zengin ve/veya nadir, tehlike altında ve/veya endemik bitki türlerinin çok zengin popülasyonlarını içeren ve/veya çok değerli bitki örtüsü barındıran doğal veya yarı doğal bir alandır (Özhatay vd 2003). Aynı zamanda hem bir ÖKA hem de bir ÖBA olması ve ayrıca iç su balıkları ve diğer su canlıları için bir yaşam alanı olması sebepleri ile AKD021 kodu ile Önemli Doğa Alanı (ÖDA / Key Biodiversity Areas) olarak tanımlanmıştır. Önemli Doğa Alanları, Conservation International, BirdLife International ve PlantLife tarafından geliştirilen bilimsel kriterlere göre uluslararası öneme sahip olduğu kanıtlanmış alanlardır (www.sifiryokolus.org).

Ayrıca diğ er ÖKA'lara yakın olması sebebi ile kendi barındırdığı kuşlar dışında diğ er ÖKA'lar arasında geçiş yapan kuşlara da bolca rastlanması sebebi ile Acıgöl'ün düzenli olarak gözlenerek tür tespiti yapılması yörede bulunan kuşlar hakkında da geniş bilgi vermektedir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 Acıgöl ve etrafındaki diğ er Önemli Kuş Alanlarını gösterir uydu resmi (www.earth.google.com).

2.1.1 Acıgöl'ün su özellikleri

Acıgöl'ün suyu yüksek oranda sodyum sülfat (Na_2SO_4) içerir ve bu özelliği ile Türkiye'nin en tuzlu 2. gölüdür. Gölden elde edilen sodyum sülfat sanayide özellikle deterjan, cam, kâğıt ve tekstil endüstrisinde kullanılmaktadır. Acıgöl'de ölçülen değerler şu şekildedir: % 75,0 Sodyum sülfat, %2,5 Magnezyum sülfat, %1,0 potasyum sülfat, %20,0 sodyum klorür, %1,0 demir (Akşiray ve Villwock 1962). Gölde bulunan Sodaş, Alkim Alkali Kimya A.Ş. ve 31 Kimya şirketlerine ait üç ayrı fabrika tarafından gölden sodyum sülfat elde edilmektedir. Çalışmada yer alan uydu fotoğrafında bu fabrikalara ait alanlar gölün özellikle güney batı ve kuzey kısımlarında açıkça görülmektedir (Şekil 2.2).

Şekil 2.2 Acıgöl'ün uydu fotoğrafı (www.earth.google.com)

Acıgöl suyunun kimyasal özellikleri mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. Ayrıca göle dışardan yapılan müdahaleler sonucu su miktarının değişmesi göldeki kimyasal maddelerin yoğunluklarını da değiştirmektedir. Bu bilgiler ışığında incelendiğinde Acıgöl suyunun elektriksel iletkenlik değerinin 253,6 ile 200 mS/cm,

sıcaklığının 3,5°C ile 33,3°C, çözülmüş oksijen miktarının 4 ile 8 mg/l ve pH değerinin yıl boyunca 7,7 ile 8,1 arasında olduğu ölçülmüştür. Diğer elementler için yapılan çalışmalarda ilkbahara ait örnekler şu şekilde bulunmuştur: Tuz içeriği 110 - 140g/l, kalsiyum 240 – 310 mg/l, magnezyum 1340 – 2360 mg/l, sülfat 31900 - 47220 mg/l, klor 37400 – 40720 mg/l sodyum 36580 – 45050 mg/l, nitrit eser - 0,02mg/l, amonyum 0,2 – 2,3 mg/l ve nitrat ile ortofosfat eser miktarda saptanmıştır (Kazancı vd 1998).

Göl suyuna oldukça yüksek miktarlarda evsel ve hayvansal atık karışmaktadır. Özellikle göl kenarındaki yerleşimlerin kanalizasyon kanalları doğrudan göle bağlanmaktadır. Ayrıca hayvancılıkla geçinen yerleşimlerin oldukça fazla sayıda bulunan ahırlarının atıkları da doğrudan göl suyuna karışmaktadır. Buna rağmen organik kirliliğin başlıca göstergesi olan amonyak ve fosfat değerlerinin az miktarda bulunmasına temel sebep olarak yüksek kalsiyum oranı nedeni ile bu maddelerin tabana çökmesi gösterilmektedir (Kazancı vd 1998).

2.1.2 Acıgöl ve yakın çevresinin biyolojik yapısı

Acıgöl kuşlar dışında pek çok canlı türüne ev sahipliği yapar. Tuz gölü havzasında yetişen tuzcul bitkilerin en batı yayılış noktasıdır. Göl etrafında kuşlar dışında memeli, sürüngen, böcek vb. gibi hayvanların yanı sıra göl içinde bitki ve balık türleri, taban büyük omurgasızları, çeşitli böcekler ve sucul sürüngenler yaşamaktadır. Yöre ile ilgili çalışmalar 2004 yılında yapılan Hambat Sempozyumu'nda ortaya konulmuştur. Bu çalışmalarda 76 familyadan 316 cinse ait 587 bitki türü (Çelik vd. 2007), 16 familyaya ait 26 amfibi ve sürüngen türü (Urhan vd. 2004a) ve 16 familyaya ait 28 memeli türü (Urhan vd. 2004b) tespit edilmiştir. Sucul hayvanlardan ise Platyhelminthes şubesine ait 3 cins, Annelida şubesine ait 6 cins, Mollusca şubesine ait 5 cins, Chelicerata şubesine ait 1 cins, Crustacea şubesine ait 4 cins, Insecta şubesine ait iki sınıf ve bu sınıflardan Apterygota sınıfının Collembola takımına ait 1 cins, Pterygota sınıfına ait ise 7 takım ve bu takımlara göre Ephemeroptera'ya ait 4 cins, Odonataya ait 6 cins, Hemipteraya ait 5 cins, Tricoptera'ya ait 1 cins, Diptera'ya ait 7 cins ve Coleoptera'ya ait 7 cins ve balıklardan Teleostei sınıfına ait 5 cins tespit edilmiştir (Duran vd. 2004).

2.1.3 Acıgöl'ün avifauna açısından önemi

Acıgöl Türkiye'nin Önemli Kuş Alanlarından (ÖKA) birisidir (Yarar ve Magnin 1997, Kılıç ve Eken 2004). Bir alanın ÖKA ilan edilebilmesi için BirdLife International tarafından ilan edilen çeşitli şartları sağlaması gerekmektedir. Türkiye'de alanların bu şartlara uygunluğu BirdLife International veya bu kuruluşun Türkiye temsilcisi olan sivil toplum örgütü tarafından araştırılır. Gerekli görülen alanlar ÖKA ilan edilirken, çeşitli dış etkiler sonucu bu özelliklerini yitiren alanlar ÖKA olmaktan çıkartılır. Bu alanlar sürekli olarak izlenmekte ve Türkiye ÖKA listesi güncellenmektedir. Acıgöl ÖKA kriterlerini alanda üreyen *Tadorna ferruginea* (Angıt), *Phoenicopterus ruber* (Flamingo), *Recurvirostra avosetta* (Kılıçgaga), *Charadrius alexandrinus* (Akça Cılıbit), *Vanellus spinosus* (Mahmuzlu Kızkuşu), *Sterna nilotica* (Gülen Sumru) kuşlarının alanda üremesi ile sağlar. Ayrıca *Larus genei* (İnce Gagalı Martı), *Sterna albifrons* (Küçük Sumru), *Sterna hirundo* (Sumru) ve *Grus grus* (Turna) gibi kuşlar da Acıgöl'de üremektedir. Flamingoların 1993 yılında 150 yuvadan oluşan bir koloni ile Acıgöl'de ürediği görülmüş ve Acıgöl ülkemizde bulunan 5 flamingo üreme sahasından birisi olarak kabul edilmiştir (Yarar ve Magnin, 1997). Çalışmamız sırasında flamingo yuvası ve yumurtası görülmemiş ise de bol miktarda genç bireyin olması nedeni ile alanda üremenin muhtemel olduğunu düşünülmektedir.

Ayrıca Acıgöl havzasının kuşlar açısından pek çok farklı habitatı bünyesinde barındırması kuş çeşitliliğini artırmaktadır. Yırtıcı kuşlar için etrafında yer alan kayalık Söğüt Dağları ve Maymun Dağı önemli yaşam alanlarıyken, gölü çevreleyen bozkırlar ve seyrek ağaçlıklı alanlar özellikle ötücülere ev sahipliği yapmaktadır. Yöre Akdeniz, Ege ve İç Anadolu coğrafi bölgelerinin kesişim alanındadır. Böylece birbirinden farklı bitki türlerine rastlamak mümkündür. Ötücüler için çok önemli olan bu tohum ve bitki çeşitliliği avifaunayı artırıcı bir etkiye sahiptir. Gölün güney kıyısındaki irili ufaklı birçok kaynak gölün bu kısmında omurgasızların, balıkların ve sürüngen türlerinin yaşamasına ve bunlarla beslenen kuşların bu kesimde bolca bulunmasına olanak sağlar. Gölün aşırı sodalı ve tuzlu olan iç kesimleri bu tarz suları seven *Phoenicopterus ruber* (Flamingo), *Tadorna tadorna* (Suna) gibi türleri barındırmaktadır. Ayrıca gölün etrafını çevreleyen tuzcul steplerde yine bu tarz habitatlarda rastlanan küçük ötücüler bulunur.

Yine bir ÖKA olan Burdur Gölü'nden (ÖKA No: 30) sadece Söğüt Dağları ile ayrılan Acıgöl 26 ÖKA numaralı Çorak (Akgöl, Bayındır Gölü) ve 29 ÖKA numaralı Yarışlı göllerine oldukça yakın mesafededir (Şekil 2.1). Bu ÖKA'lar arasında geçiş yapan su kuşları Acıgöl'de görülen kuş çeşitliliğın artmasında etkilidir. Bilhassa olumsuz iklim şartları veya avcılık gibi durumlarda kuşlar birbirine oldukça yakın olan bu alanlar arasında yer değıştirerek olumsuz durumlardan korunmaktadırlar.

Acıgöl'ün yakınında da küçük göller de bulunmaktadır. Beylerli Gölü, Saz Gölü, Kuru Göl, Çaltı Gölü vb. gibi isimler ile anılan bu göller, son yıllarda düzensiz olarak su tutmaktadırlar. Bu alanlar su tuttuklarında barındırdıkları kuşlar ile Acıgöl'deki kuş türü ve sayısı artışına sebep olmaktadır.

2.2. Metot

Bu çalışma sırasında Eylül 2005 ve Eylül 2006 tarihleri arasında her ay bir kere Acıgöl'e gidilerek göl etrafında duyulan, görülen tüm kuşlar kaydedilmiştir. Ayrıca ölü bireyler, kuş yuvaları, kuş tüyleri, baykuş pelletleri de (kusmuk) incelenerek alanda yaşayan tüm kuş türlerinin tespit edilmesine çalışılmıştır. Ayrıca, Acıgöl 2001 yılından beri tarafımızdan düzensiz olarak gözlenmekte, görülen, sesleri duyulan ve diğer yöntemler ile tespit edilen tüm kuşlar kaydedilmektedir.

Sayımlar sırasında transekt, noktasal sayım ve rasgele sayım metotları kullanılmıştır (Bibby et al. 1992). Transekt metodu belli bir rota boyunca ilerlemeyi, bu sırada da sayım ve gözlem yapmayı gerektirmektedir. Mevsimlere bağılı olarak oluşan çamur alanları yağışlı zamanlarda bu metodu uygulamayı güçleştirse de mümkün olan bölgelerde bu metot uygulanmaya çalışılmıştır. Noktasal sayım (nokta sayımı) metodunda ise belirlenen noktalarda en az 30 dakika boyunca kalarak sayım yapmak gerekmektedir. Acıgöl'ün şartları gereğı beş istasyon belirlenerek bu sayım metodu uygulanmıştır. Bu istasyonlar şunlardır: **1. istasyon:** Alkim Alkali Kimya A.Ş. Havuzları yakınları, **2. istasyon:** Başmakçı ilçesi, **3.istasyon:** Başmakçı-Akpınar arasındaki kuş gözlem kulesi, **4. istasyon:** Akpınar köyü kahvehanesi, **5. istasyon:** Gemiş kasabası. Bu istasyonlarda en az 30 dakika beklenip, gerekli sayımlar yapılmıştır. Uygulanan diğer bir yöntem ise rasgele gözlem metodudur. Güzergâh

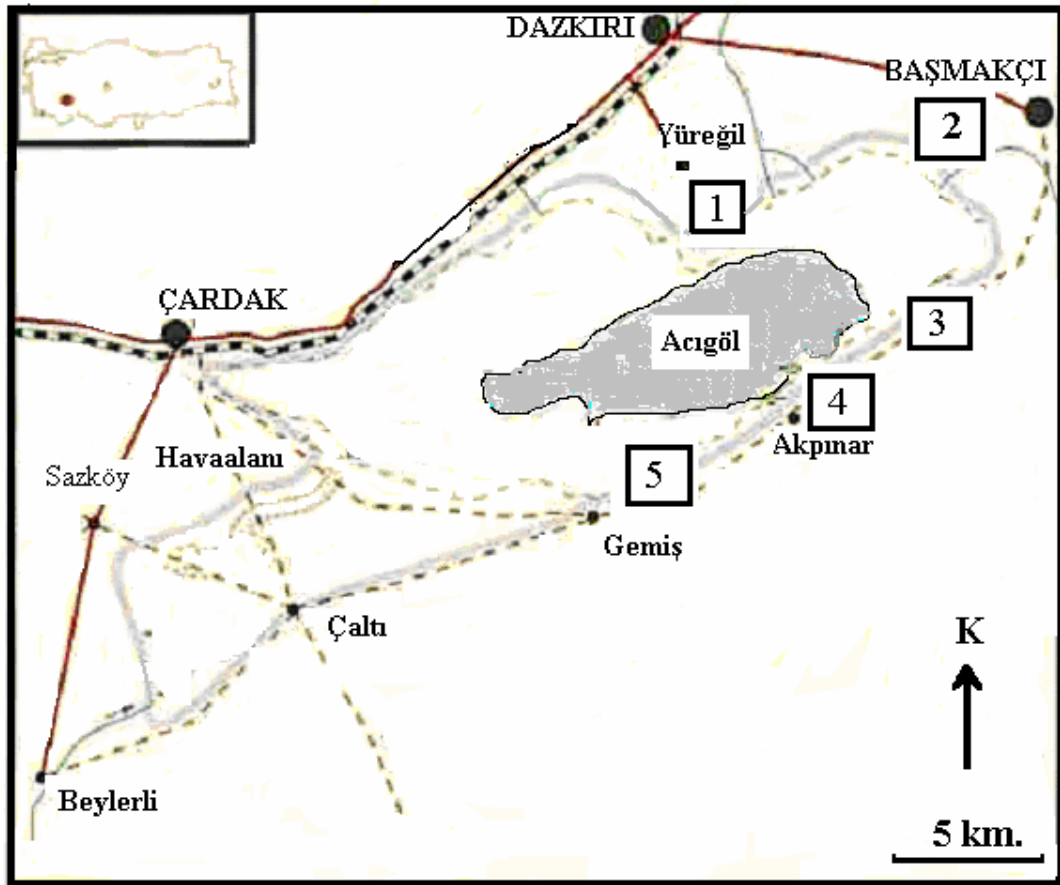
sırasında gözlemin o günkü şartlarına uygun yerlerde durularak gözlem ve incelemeler yapılmıştır (Şekil 2.3).

Genellikle sabah gün doğumunu takiben araçla alana ulaşılmış ve yaz aylarında 07⁰⁰ – 17⁰⁰, kış aylarında 08⁰⁰ - 17⁰⁰ arasında tüm alan tamamen taranmıştır. Göldeki kuş sayımına genellikle Ankara Asfaltı - Çardak Havaalanı ayırımından itibaren başlanmış buradan Başmakçı yol ayırımına kadar gölün Ankara Asfaltı'na bakan kuzeybatı yönü taranmıştır. Bu kesimde pek çok tarla yolu göl yakınlarına kadar ulaştığı için ara yollara girilerek göle yaklaşmıştır. Afyonkarahisar iline bağlı Dazkırı İlçesi'nden sonra yine aynı ile ait Başmakçı Yoluna sapılarak gölün kuzey ucu taranıp, gölün doğusundan güney doğu yönüne dönmüştür. Mevcut yol takip edilerek Akpınar Köyü'ne oradan da Denizli'ye bağlı Gemiş Kasabası'na gelinmiştir. Daha sonra havaalanı yolu boyunca çeşitli fabrikalara ait havuzlar da gözlenerek buradaki kuşlar tespit edilip tekrar Ankara Asfaltı'na ulaşılmıştır (Şekil 2.3). Hava koşullarının uygun olmadığı durumlarda güzergâh tersinden gezilmiş, böylece kısa zamanda mümkün olduğunca çok sayıda ve çeşitte kuş görülmesi hedeflenmiştir.

Acıgöl'ün etrafı tarlalar ve bahçeler ile çevrilidir. İnsanların burada tarımsal faaliyetlerde bulunması kuşların o gün insan olan alanların uzağında durmasına yol açmaktadır. Ayrıca hayvancılık yapan yöre halkı hayvanlarını gölün kuruyan kısımlarında otlatmaktadır. Kuş türleri alandaki çobanlar ve çoban köpekleri nedeni ile bu keçi ve inek sürülerinden kaçmaktadır. Acıgöl bir mesire yeri olarak da kullanıldığından göl etrafında piknik yapan kalabalık insan gruplarına da rastlanmaktadır. Bahsedilen olumsuzluklar nedeni ile sayımlar zorlukla yapılmış ve ilgili bölümlerdeki türler tespit edilmiştir.

Özellikle göç zamanlarında ötücülerin ve kıyı kuşlarının durumu titizlikle araştırılmıştır. Yöre, çoğu kez yürüyüş yapmaya elverişlidir. Bu nedenle alan araçla değil yürüyerek ve mümkün olduğunca bitki örtüsünün ve kumluk kıyıların olduğu yerler incelenerek taranmıştır. Kış mevsiminde göl, kaz ve ördek türleri açısından zenginleştiğinden sürülerin farklı bir tür içerebilecekleri ihtimali ile görülen gruplar titizlikle gözlenmiş, bireylerin türleri kontrol edilmiştir. Söğüt Dağları'nda bulunan keklik (*Alectoris chukar*), gece balıkcılı (*Nycticorax nycticorax*) ve kukumav (*Athena noctua*) gibi türler akşam saatlerinde yapılan gözlemler ile tespit edilmiştir.

Kuşlar sayılırken aynı kuşu iki kez sayma tehlikesine karşın su kuşlarının oluşturduğu gruplar derhal sayılarak kayıt altına alınmıştır. Sayımlar bir gün içinde bitirilerek olası yer değiştirmelerden kaynaklanacak çift - sayma sorunu ortadan kaldırılmıştır.

Şekil 2.3 Araştırma alanı ve gözlem istasyonları.

Hava koşullarının uygun olduğu zamanlarda Acıgöl yakının da bulunan diğer küçük göllerde de (Beylerli Gölü, Gölçük vb.) gözlem ve sayım yapılmıştır.

Ayrıca yöre halkı, çobanlar ve avcılar ile konuşularak gölde gördükleri ve duydukları kuşlar öğrenilmiştir. Yerleşim alanlarının çatılarına yuva yapan leylek, ebabil ve kırlangıçlar da tespit edilip, fotoğraflanmıştır. Zaman zaman fabrikaların havuzlarına yaklaşılarak burada olan bireyler, yuvalar ve yavrular tespit edilmiştir. Bu şekilde bu alanların da kontrolü sağlanmıştır.

Gözlemlerimiz sırasında çeşitli markalarda 8x40, 8x42 ve 10x50 dürbünler ile Leica Apo Televid 77 marka teleskop kullanılmış, kuş türlerinin tespiti için başta Heinzl vd. (1995) olmak üzere Mullarney vd. (1998), Hayman vd. (2005) gibi kuş rehber kitaplarından yararlanılmış, isimlendirme Ankara Kuş Gözlem Topluluğu ve DHKD (1996) tarafından düzenlenen Türkçe Kuş İsimleri Listesi'ne göre yapılmıştır (www.kustr.org).

3. BULGULAR

Acıgöl'de Eylül 2005 ve Eylül 2006 tarihleri arasında yapılan gözlemler sonucunda 16 takımdan 45 familyaya ait 176 kuş türü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3.1'de gösterilmiştir. Tabloda türlerin Latince adı, Alan statüleri, Eylül 2005 ve Eylül 2006 Ayları arasında kaç bireyin gözlemlendiği, Kılıç ve Eken (2004) ve BirdLife 2007 TR statüleri verilmiştir. Alan statüsü olarak ifade edilen **YZ**: Yaz Ziyaretçisi, **KZ**: Kış Ziyaretçisi, **Y**: Yerli tür, **TG**: Transit Geçen anlamında kullanılmıştır. Kılıç ve Eken 2004 ve BirdLife 2007 / TR değerlerinde görülen **CR**: Yok Olmak Üzere, **EN**: Tehlike Altında, **VU**: Hassas, **NT**: Tehlike Altına Girmeye Yakın, **LC**: Önceliği Düşük, **DD**: Yetersiz Bilgi ve **NE**: Değerlendirilmemiş ifadeleri için kullanılmıştır. Kuş isimleri Türkçe Kuş İsimleri Listesi'nden alınmıştır (www.kustr.org).

3.1 Acıgöl'de Kaydedilen Kuşlar

Bu bölümde gözlemlerimizde tespit edilen kuşlar ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kuşların vücut ölçüleri ile ilgili bilgiler Heinzel vd. (1998)'den alınmıştır. Çalışma süresince fotoğraflarını çekebildiğimiz bazı kuşların fotoğrafları EK-1' de verilmiştir.

3.1.1 TAKIM: PODICIPIFORMES

3.1.1.1 Batağanlar (Podicipedidae)

Tatlı iç sularda bol bulunan, acı-tuzlu su ve denizlerde de görülebilen su kuşlarıdır. Ayak parmakları perdesiz, buna karşın iri ve büyük boğumludur. Bu nedenle suda rahatça ilerleyebilseler de bacak yapıları nedeni ile karada iyi yürüyemezler. Orta ve küçük vücutludurlar. Üreme dönemi giysileri gösterişlidir, üreme dönemi dışında vücutlarıyla kontrast oluşturan beyaz boyunları ile tanınırlar. Eşlerin dış görünüşleri arasında fark yoktur.

Tablo 3.1 Acıgöl'de Eylül 2005 ve Eylül 2006 Tarihleri Arasında Gözlenen Kuş Türleri ve Statüleri (YZ: Yaz Ziyaretçisi, KZ: Kış Ziyaretçisi, Y: Yerli tür, TG: Transit Geçen, CR: Yok Olmak Üzere, EN: Tehlike Altında, VU: Hassas, NT: Tehlike Altına Girmeye Yakın, LC: Önceliği Düşük, DD: Yetersiz Bilgi, NE: Değerlendirilmemiş)

TÜRLER	Statü	Aylar													Kılıç & Eken 2004	Birdlife 2007 / TR
		9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Y	5	7	2	3	10			2	20	3	10	3	1	LC / LC	LC
<i>Podiceps cristatus</i>	TG					2					1				LC / LC	LC
<i>Podiceps nigricollis</i>	TG				2						1	5			NT / LC	LC
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	YZ	10	15									1	64	10	EN / VU	LC
<i>Pelecanus crispus</i>	YZ	34	125							11			220	67	NT / NE	LC
<i>Nycticorax nycticorax</i>	YZ										1				LC / VU	LC
<i>Ardeola ralloides</i>	TG									2				2	VU / NE	LC
<i>Egretta garzetta</i>	Y	11			8	9	1		3	22	26	23	22	45	NT / NT	LC
<i>Egretta alba</i>	Y	4	12	1	6	6	4	5	18		2			16	EN / LC	LC
<i>Ardea cinerea</i>	Y	9	7	2	8	5	2	1	10	2	18	3	13	10	LC / LC	LC
<i>Ardea purpurea</i>	TG									1				1	VU / NE	LC
<i>Ciconia nigra</i>	YZ									2	5	1	7		LC / CR	LC
<i>Ciconia ciconia</i>	YZ	2							1	8	20	30	37	2	LC / CR	LC
<i>Plegadis falcinellus</i>	TG		1								3				EN / NE	LC
<i>Platalea leucorodia</i>	Y	10	10			12		1	10	18	10		16	150	EN / VU	LC
<i>Phoenicopterus ruber</i>	Y	2468	887	171	156	304	90	243	1004	382	469	1232	1155	451	EN / LC	LC
<i>Cygnus olor</i>	KZ					2									VU / LC	LC
<i>Cygnus cygnus</i>	KZ					3									NE / NE	LC
<i>Anser albifrons</i>	KZ				18	43									NE / LC	LC

<i>Anser anser</i>	KZ				12	32	61	52							VU / VU	LC
<i>Tadorna ferruginea</i>	Y	289	2123	796	1254	206	133	69	90	132	342	8	894	740	LC / LC	LC
<i>Tadorna tadorna</i>	Y	162			80	31	24	1	110	69	60				VU / LC	LC
<i>Anas penelope</i>	KZ			13	217	41	166	170	100						NE / LC	LC
<i>Anas strepera</i>	KZ	15			2	3		4							VU / VU	LC
<i>Anas crecca</i>	Y	69		83	119	97	228	75	50		46			300	NT / LC	LC
<i>Anas platyrhynchos</i>	Y	123	15	57	806	102	22		72	18	90		168	147	LC / LC	LC
<i>Anas acuta</i>	KZ		5	1	246	3	44		12						VU / LC	LC
<i>Anas querquedula</i>	TG							2							NT / NE	LC
<i>Anas clypeata</i>	KZ	6				7	17		10	13	10				EN / LC	LC
<i>Netta rufina</i>	TG	1				2									VU / NT	LC
<i>Aythya ferina</i>	TG	2													LC / LC	LC
<i>Circaetus gallicus</i>	TG										1				VU / NE	LC
<i>Circus aeruginosus</i>	Y	3	2	8	3	5	4	3	7		5	2	4	4	NT / NE	LC
<i>Circus cyaneus</i>	KZ	1		2			1		2						DD / NE	LC
<i>Accipiter nisus</i>	Y				1				1		1				NT / NE	LC
<i>Buteo buteo</i>	Y	1		2	1			2	1		2				LC / NE	LC
<i>Buteo rufinus</i>	Y	2	1	2	2		1	3	2	2	2	1	2	1	NT / NE	LC
<i>Buteo lagopus</i>	TG									1					-	LC
<i>Aquila heliaca</i>	KZ	1		1	1										EN / EN	VU
<i>Falco naumanni</i>	TG										2				VU / NE	VU
<i>Falco tinnunculus</i>	Y	1				1	1		3		1		2	1	LC / NE	LC
<i>Falco columbarius</i>	TG								1						-	LC
<i>Falco peregrinus</i>	Y				1				1	1			1		VU / NE	LC
<i>Alectoris chukar</i>	Y	2			5				3			1	5	2	VU / NE	LC
<i>Rallus aquaticus</i>	TG								1						LC / NE	LC
<i>Gallinula chloropus</i>	YZ	2									1	3		2	LC / NE	LC
<i>Fulica atra</i>	Y	18		2			4					15	15		LC / LC	LC

<i>Grus grus</i>	TG	4			27										EN / VU	LC
<i>Himantopus himantopus</i>	Y	28			5	3		4	15	160	130	35	20	5	LC / NE	LC
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Y	10		5	20	10	45	50	40	10	22		40	34	VU / NT	LC
<i>Charadrius dubius</i>	TG								2				2		NT / NE	LC
<i>Charadrius hiaticula</i>	TG												2	2	NE / NE	LC
<i>Charadrius alexandrinus</i>	TG												3		VU / VU	LC
<i>Pluvialis apricaria</i>	TG	1													NE / NT	LC
<i>Pluvialis squatarola</i>	TG									2					VU / NT	LC
<i>Vanellus spinosus</i>	YZ												1		VU / NE	LC
<i>Vanellus vanellus</i>	TG									3					LC / LC	LC
<i>Calidris minuta</i>	Y	20	5		252	10	32		20		60	20	105	20	NE / LC	LC
<i>Calidris alpina</i>	TG							2							NE / NE	LC
<i>Philomachus pugnax</i>	TG					1									NE / NE	LC
<i>Gallinago gallinago</i>	KZ			2	10						1				CR / LC	LC
<i>Limosa limosa</i>	KZ							1							NE / NT	NT
<i>Numenius arquata</i>	KZ	1	8		1						2		10	5	NE / LC	LC
<i>Tringa erythropus</i>	Y			14	16	39	2	40	20			10			NE / NT	LC
<i>Tringa totanus</i>	Y	21	12	10	21	12	20	26	10		34	20	15	85	NT / LC	LC
<i>Tringa stagnatilis</i>	TG								2						-	LC
<i>Tringa nebularia</i>	Y				2	2			6		2			9	NE / NT	LC
<i>Tringa ochropus</i>	TG						1								NE / NT	LC
<i>Tringa glareola</i>	TG	6													NE / NE	LC
<i>Actitis hypoleucos</i>	Y	6	10		5		2	1	10		5		1	7	VU / NT	LC
<i>Larus melanocephalus</i>	YZ							10				10			VU / LC	LC
<i>Larus ridibundus</i>	Y	350	160	6	100	60	20	50	60	450	94	70	1000	182	LC / LC	LC
<i>Larus genei</i>	Y	2	5	3	2		16	30	3	10	3		10	2	VU / NT	LC
<i>Larus cachinnas</i>	Y				2							5			LC / LC	LC
<i>Sterna nilotica</i>	YZ												10		VU / NE	LC

<i>Sterna hirundo</i>	Y	6		1				11	10			35		1	LC / NE	LC
<i>Sterna albifrons</i>	YZ								10					1	NT / NE	LC
<i>Chlidonias hybridus</i>	Y				20	2				250		30		1	NT / NE	LC
<i>Chlidonias niger</i>	YZ								2						VU / NE	LC
<i>Chlidonias leucopterus</i>	YZ								3	50					NT / NE	LC
<i>Columba livia</i>	Y	10	10	30	10	10	20	10	10	10	10	10	10	10	LC / NE	LC
<i>Columba oenas</i>	TG		3											2	VU / NE	LC
<i>Streptopelia decaocto</i>	Y	10	10	30	5	10	10	110	10	10	10	10	10	10	LC / NE	LC
<i>Streptopelia turtur</i>	YZ										1				LC / NE	LC
<i>Cuculus canorus</i>	YZ							2			1				DD / NE	LC
<i>Athene noctua</i>	Y	1			2				1		2		1	2	LC / NE	LC
<i>Apus apus</i>	YZ								60	50	100	20			LC / NE	LC
<i>Alcedo atthis</i>	Y	2	1	1					2		2		1	2	NT / NT	LC
<i>Merops apiaster</i>	YZ								2		10				LC / NE	LC
<i>Coracias garrulus</i>	YZ													1	LC / NE	NT
<i>Upupo epops</i>	YZ	1							1	3	1				LC / NE	LC
<i>Picus viridis</i>	TG								1		1				LC / NE	LC
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Y	1		1	1				1		1		1	1	LC / NE	LC
<i>Melanocorypha calandra</i>	Y	10		10	10	10	20	20	10	20	50	20	5	10	LC / NE	LC
<i>Calandrella brachydactyla</i>	TG											1			LC / NE	LC
<i>Calandrella rufescens</i>	YZ								1		2				LC / NE	LC
<i>Galerida cristata</i>	Y	30	20	30	30	10	20	20	20	10	50	20	50	50	LC / NE	LC
<i>Lullula arborea</i>	YZ										2		5		LC / NE	LC
<i>Alauda arvensis</i>	YZ								2						LC / NE	LC
<i>Riparia riparia</i>	TG													2	VU / NE	LC
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	TG													1	LC / NE	LC
<i>Hirundo rustica</i>	YZ	50							30	10	100	20	100		LC / NE	LC
<i>Hirundo daurica</i>	YZ												2		LC / NE	LC

<i>Delichon urbica</i>	YZ	3							10		20	10	20	10	VU / NE	LC
<i>Anthus pratensis</i>	TG				2										-	LC
<i>Anthus spinoletta</i>	TG				1										LC / NE	LC
<i>Motacilla flava flava</i>	YZ	2						1	20				10	19	LC / NE	LC
<i>Motacilla cinerea</i>	TG													3	LC / NE	LC
<i>Motacilla alba</i>	Y	4	6		10	10			10		3	5	3	28	LC / NE	LC
<i>Troglodytes troglodytes</i>	TG							1							LC / NE	LC
<i>Erithacus rubecula</i>	KZ			5	5	5			5		1				LC / NE	LC
<i>Luscinia megarhynchos</i>	TG									1					LC / NE	LC
<i>Irania gutturalis</i>	YZ								2	1	1				LC / NE	LC
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Y				1				6		2				LC / NE	LC
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Y	1							8		1				LC / NE	LC
<i>Saxicola rubetra</i>	YZ										2			1	VU / NE	LC
<i>Saxicola torquata</i>	TG	2							2						VU / NE	LC
<i>Monticola saxatilis</i>	TG										1				LC / NE	LC
<i>Monticola solitarius</i>	Y	2							2		2		2		LC / NE	LC
<i>Turdus merula</i>	Y	5	5	5	5		2	2	10	5	6	5	20	5	LC / NE	LC
<i>Turdus pilaris</i>	TG					1									-	LC
<i>Turdus viscivorus</i>	Y			1	2	3			3		1			1	LC / NE	LC
<i>Oenanthe isabellina</i>	YZ								3		2			1	LC / NE	LC
<i>Oenanthe oenanthe</i>	YZ	3							10	5	10	5	3	8	LC / NE	LC
<i>Oenanthe pleschanka</i>	YZ								1						LC / NT	LC
<i>Oenanthe hispanica</i>	YZ	1							10		10	5	10	5	LC / NE	LC
<i>Oenanthe finchii</i>	YZ								1						LC / NT	LC
<i>Cettia cetti</i>	YZ	1							1	5	1	1	1		LC / NE	LC
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	YZ	1								2	2	1	1		LC / NE	LC
<i>Hippolais pallida</i>	YZ										2	5	1		LC / NE	LC
<i>Sylvia melanocephala</i>	YZ	1							2	1	1	1	1		LC / NE	LC

<i>Sylvia communis</i>	YZ										2			3	LC / NE	LC
<i>Sylvia atricapilla</i>	TG	1	1												LC / DD	LC
<i>Phylloscopus collybita</i>	Y	5	1	5	3		1	5	6		2		1	5	LC / NE	LC
<i>Phylloscopus trochilus</i>	YZ	5							10		5		1	5	-	LC
<i>Regulus regulus</i>	KZ				1	2									LC / NE	LC
<i>Muscicapa striata</i>	YZ	5											5	1	LC / NE	LC
<i>Panurus biarmicus</i>	KZ				2										NT / NE	LC
<i>Aegithalos caudatus</i>	KZ			2											LC / NE	LC
<i>Parus lugubris</i>	Y	1			1				2		2			2	LC / NE	LC
<i>Parus ater</i>	Y	5			2	2	5	5	10		1		1	5	LC / NE	LC
<i>Parus caeruleus</i>	Y	1			1	3			4		3				LC / NE	LC
<i>Parus major</i>	Y	5		5	5	10	5	5	10	10	3	5	1	5	LC / NE	LC
<i>Sitta neumayer</i>	Y	10		5	5	10	10	5	16	5	10	5	10	10	LC / NE	LC
<i>Certhia brachydactyla</i>	TG												1		LC / NE	LC
<i>Remiz pendulinus</i>	YZ								2	1				1	LC / NE	LC
<i>Lanius collurio</i>	YZ	2							1	1	3		5	3	LC / NE	LC
<i>Lanius minor</i>	YZ	3							1	1	5	2	3	3	LC / NE	LC
<i>Lanius senator</i>	YZ										2		2		LC / NE	LC
<i>Lanius nubicus</i>	YZ										2		1	2	LC / NE	LC
<i>Garrulus glandarius</i>	Y	5	20	5	10	10	10	10	5	5	2	5	5	5	LC / NE	LC
<i>Pica pica</i>	Y	10	20	20	10	10	10	10	5	10	10	10	20	10	LC / NE	LC
<i>Pyrrhonorax graculus</i>	TG			1											LC / NE	LC
<i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	TG				2										LC / NE	LC
<i>Corvus monedula</i>	Y	2			10						10			5	LC / NE	LC
<i>Corvus frugilegus</i>	TG	5													LC / NE	LC
<i>Corvus corone pallascens</i>	Y				10	10	10				3	40	10	10	LC / NE	LC
<i>Corvus corax</i>	Y		2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	3	LC / NE	LC
<i>Sturnus vulgaris</i>	Y			1000	20	60	5	20	18		15		10	5	LC / NE	LC

<i>Sturnus roseus</i>	TG									6					-	LC
<i>Passer domesticus</i>	Y	10	20	30	20	50	10	10	20	10	20	10	20	20	LC / NE	LC
<i>Passer hispaniolensis</i>	YZ									2	6				LC / NE	LC
<i>Passer montanus</i>	YZ	2							3				2	10	-	LC
<i>Petronia petronia</i>	Y		1												LC / NE	LC
<i>Fringilla coelebs</i>	Y	2		10	10	20	5	10	10	2	10			5	LC / NE	LC
<i>Serinus pusillus</i>	TG								8						LC / NE	LC
<i>Serinus serinus</i>	Y	10	10	5	5				30		6			10	LC / NE	LC
<i>Carduelis chloris</i>	Y	10			3		5		20	10	10	10	10	5	LC / NE	LC
<i>Carduelis carduelis</i>	Y	20		30	10			10	20	10	10	10	10	50	LC / NE	LC
<i>Carduelis spinus</i>	Y	5			10				10		10			20	LC / NE	LC
<i>Carduelis cannabina</i>	Y	2			5				5		2		10		LC / NE	LC
<i>Emberiza cia</i>	Y				1				3	1	1				LC / NE	LC
<i>Emberiza hortulana</i>	YZ	1							1		1			2	LC / NE	LC
<i>Emberiza caesia</i>	YZ								2					1	LC / NE	LC
<i>Emberiza melanocephala</i>	YZ								2	2	4		26		LC / NE	LC
<i>Miliaria calandra</i>	Y	3		12	5	2			10	2	5	5		5	LC / NE	LC

00070 - *Tachybaptus ruficollis* - Küçük Batağan - Little Grebe

En küçük batağandır, boynu vücudunun geri kalanından kolayca ayırt edilecek kadar açık kahverengidir. Kuyruğu kabarık olduğundan vücudu diğer batağanlara göre daha yuvarlak durur. Acıgöl'de en çok görülen batağan türüdür (Boyu: 25 - 29 cm).

00120 - *Podiceps nigricollis* - Karaboyunlu Batağan - Black necked Grebe

Tatlı sularda üreyen bir batağan cinsidir. Kışın iç göllerde ve deniz kıyısında görülebilir. Acıgöl'de düzensiz görülmektedir. Üreme döneminde renkli dış görünüşünden kolayca tanınan bu kuş diğer dönemlerde beyaz boynu ve sesi ile kolayca ayırt edilebilir (Boyu: 28 - 34 cm).

3.1.2 TAKIM: PELECANIFORMES

3.1.2.1 Pelikanlar (*Pelecanidae*)

Çok iri, beyaz renkli ve gagalarının altında büyük bir kesesi olan kuşlardır. Acıgöl'de üremedikleri, konakladıkları düşünülmektedir.

00880 - *Pelecanus onocrotalus* - Ak Pelikan - White Pelican

Uçarken alttan görüldüğünde leyleğe benzemesine rağmen bacakları ve iri gagası ile hemen ayırt edilebilir. Gözünün etrafında halka şeklinde turuncumsu sarı renkli bir deri bulunur, bacakları pembe ya da kırmızı, gagası sarımsı renktedir. Üreme döneminde gövdesinde hafif bir pembelik göze çarpar. Göllerde, denizlerin sığ bölgelerinde ve bataklıklarda görülür (Boy: 140 - 175 cm, Kanat açıklığı: 234 - 309 cm).

00890 - *Pelecanus crispus* - Tepeli Pelikan - Dalmatian Pelican

Üreme döneminde başında beliren kıvrık tüyler nedeni ile bu ismi almıştır. Tam olarak bembeyaz değil grimsi - beyaz renktedir. Gözünün etrafındaki deri halkası gri - mor renktedir. Bacakları gri, kesesi turuncudur. Göllerde, denizlerin sığ bölgelerinde ve bataklıklarda görülür (Boy: 210 - 180 cm, Kanat Açıklığı: 234 - 292 cm).

3.1.3 TAKIM: CICINIIFORMES

3.1.3.1 Balıkçılar (Ardeidae)

Sığ sularda beslenmeye uyum sağlamış uzun bacaklı ve boyunlu kuşlardır. Genellikle yavaş uçarlar. Eşler benzer görünümündedir. Acıgöl'de yıl boyunca birkaç tür balıkçılı bir arada görmek mümkündür.

01010 - *Nycticorax nycticorax* - Gece Balıkçılı - Night Heron

Erginleri, gri, siyah, beyaz iken gençleri bir balabanla karıştırılabilecek kadar kahverengidir. Siyah gagalı, kırmızı gözlü, sarı bacaklı, mavi ya da yeşilimsi siyah yüz derisi olan aslında oldukça renkli bir kuştur. Uzaktan gövdenin hakim renkleri olan gri, siyah, beyaz renkler görünürken diğer renkler kolay seçilemez. Tepesinde beyaz süs tüyleri vardır. Acıgöl'de sazlık ve otluk alanlarda saklanır ve dışarıda nadiren, genellikle gece ya da alacakaranlıkta beslenirken görünür. (Boy 58 - 65 cm, Kanat açıklığı 105 - 112 cm).

01080 - *Ardeola ralloides* - Alaca Balıkçıl - Squacco Heron

Üreme döneminde tepesinde uzun tüyler bulunur. Bu dönemde gövdesi kahverengimsi turuncu, karnı beyaz, bacakları kırmızı, gagası mavimsidir. Uçarken beyaz görünür, üreme zamanı dışında boz - kahverengidir. Acıgöl'de göç zamanı görülür (Boy: 44 - 47 cm, Kanat açıklığı: 80 - 92 cm).

01190 - *Egretta garzetta* - Küçük Akbalıkçıl - Little Egret

Büyük akbalıkçılı göre daha narin ve küçük olan gövdesi, siyah gaga ve bacakları, sarı ayakları, üreme döneminde mavi - yeşilden turuncuya dönen yüz derisi rengi ve tepesi ile göğsünde bulunan süs tüyleri ile ayırt edilir. Acıgöl'de bol miktarda bulunur (Boy: 55 - 65 cm, Kanat açıklığı: 88 - 95 cm).

01210 - *Egretta alba* - Büyük Akbalıkçıl - Great White Egret

Oldukça büyük, bembeyaz bir balıkçıldır, üreme dönemi dışında yüz derisi sarı, üreme döneminde yeşildir. Üreme döneminde ucu siyahlaşan gagası sarıdır, Bacakları sarı ayakları siyahtır. Süs tüyleri bulunmaz. Acıgöl'de kışın bol miktarda görülebilir (Boy: 85 - 102 cm, Kanat açıklığı: 140 - 170 cm).

01220 - *Ardea cinerea* - Gri Balıkçıl - Grey Heron

Uzun boynu ve başı beyaz, vücudu gridir. Üreme döneminde başında siyah süs tüyleri bulunur. Yavaş yavaş uçar, uçarken boynunu kıvrıdığından uzun boynu fark edilmez. Acıgöl'de bol bulunur, suyun içinde beslenirken veya kuru topraklar, çamurlu kıyılarda dinlenirken yıl boyu görülebilir (Boy: 90 – 98 cm, Kanat açıklığı: 175 - 195 cm).

01240 - *Ardea purpurea* - Erguvani Balıkçıl - Purple Heron

Tatlı sularda yaşayan bir balıkçıl türüdür. Acıgöl'de su kaynakları yakınlarında nadiren rastlanmıştır. Gri balıkçıla benzese de daha koyu renkli ve narin yapılıdır. Gagası ve bacakları sarı, karnı ve tepesi siyah, karnı koyu kahverengidir. Sırtı ve boyuna kadar gridir. Genci açık kahverengi vücudu, iri sarı gagasıyla balabana benzer. Boynundaki ve başındaki renk farklılıkları ve genel vücut yapısıyla balabandan ayırt edilir. Diğer balıkçılar gibi açıkta durmaz, sazlıkların arasında gizlenir (Boy: 78- 90, Kanat açıklığı: 120 – 150 cm).

3.1.3.2 Leylekler (*Ciconiidae*)

Halk tarafından hemen tanınan leylek ve daha az bilinen kara leylek bu familyanın bölgedeki temsilcileridir.

01310 - *Ciconia nigra* - Kara Leylek - Black Stork

İnsanlardan kaçır, bu nedenle pek tanınmaz. Karnı ve kuyruk altı haricinde yanardönerli mor - yeşildir. Uzaktan siyah - beyaz görünür. Bacakları ve gagası kırmızıdır. Acıgöl'de çamurlu alanlarda beslenirken görülür (boy: 95 - 100cm, Kanat açıklığı: 145 - 155 cm).

01340 - *Ciconia ciconia* - Leylek - White Stork

Yerleşim yerlerinde, direklerde vb. gibi insana yakın bölgelerde yuvaladıkları için herkes tarafından tanınırlar. Genellikle insanlar tarafından avlanmazlar. Uzun, kırmızı gagalı ve bacaklı, siyah beyaz gövdeli, gözünde siyah sürmeye benzer lekesi olan kuşlardır. Çamurlu alanlarda beslenirken görülür. Ayrıca Acıgöl çevresindeki köylerde

özellikle Gemiş'te yuvalarına rastlanabilir (Boy: 100 – 115 cm, Kanat açıklığı: 155 - 165 cm).

3.1.3.3 Aynaklar ve Kaşıkçılar (Threskiornithidae)

Acıgöl'de sadece 2 tür bulunur. Boyunları, bacakları ve gagaları uzun su kuşlarıdır. Sığ sularda beslenirler.

01360 - *Plegadis falcinellus* – Çeltikçi - Glossy İbis

Aslında morumsu - kahverengimsi bir renge sahip olmasına karşın simsiyah görünür. Uzun ve kıvrık gagalıdır. Bacakları kahverengi bazen yeşilimsi kahverengidir. Göç döneminde Acıgöl'de görülebilir (Boy: 55 - 65 cm, Kanat açıklığı: 80 – 95 cm) .

01440 - *Platalea leucorodia* - Kaşıkçı - Spoonbill

Ucu kaşık şeklinde, yassı ve geniş bir gagası vardır. Akbalıkçılarda uzaktan benzese de siyah bacakları ve farklı gaga yapısı ile kolayca ayırt edilebilir. Üreme döneminde uzun süs tüyleri vardır ve gövdeyle boynun birleştiği kısım sarımsı renk alır. Acıgöl'de suyun kıyıda uzak kesimlerinde kalabalık gruplar halinde dinlenirken veya beslenirken görülürler (Boy: 80 – 90 cm, Kanat açıklığı: 115 – 130 cm) .

3.1.4 TAKIM: PHOENICOPTERFORMES

3.1.4.1 Flamingolar (Phoenicopteridae)

Tipik kıvrık gagaları, iri, beyazlı - pembeli gövdeleri, uzun boyunları ve bacakları ile kendilerine has görüntüleri vardır.

01470 - *Phoenicopterus Ruber* – Flamingo - Greater Flamingo

Gençleri siyah beyaz olan flamingoların yetişkinleri kendine has kırmızı renge sahiptirler. Kanat telekleri siyah renklidir. Acıgöl'de eskiden üredikleri bilinmektedir. Çalışmalarımızda yuva, yumurta vb gibi üreme kanıtlarına rastlanamamışsa da gölde bol miktarda genç bireye rastlanması ve yıl boyu alanda flamingo bulunması ve kışın azalan sayılarının yazın birkaç bine ulaşması nedeni ile bölgede flamingoların üremelerinin muhtemel olduğu düşünülmüştür. Genç ve yetişkinler gölün kuruduğu yaz

dönemlerinde bir arada bulunsa da diğer zamanlarda beslenmek için gençler gölün sığ kıyılarını, ergin bireyler gölün orta kısımlarında yer alan sığ fakat insanın ulaşamayacağı uzaklıkları tercih ederler. Avcılık nedeni ile insan varlığına karşı ürkek davranırlar. Zaman zaman soda fabrikalarının tel örgü ile çevrilmiş daha korunaklı olan kısımlarında saklanabilirler. Gölde beslenme saatlerinde sıralar halinde ilerlerken görülebilirler (Boy: 125 – 145 cm, Kanat açıklığı: 140 - 165 cm) .

3.1.5 TAKIM: ANSERIFORMES

3.1.5.1 Ördekgiller (Anatidae)

Tipik perdeli ayaklı su kuşlarıdır. Kuğular, kazlar ve ördeklerden oluşur. Genellikle insan etkisi nedeni ile ciddi tehdit altındadırlar. Bu kuşlar sulak alanların sayılarının azalması, var olanların kirlenmesi gibi sebeplerle yaşam alanı bulmakta zorlanmaktadır Ayrıca avcılık, park ve havuz gibi ortamlarda süs hayvanı olmak üzere yakalanmaları, yavru ve yumurtalarının yuvalardan çalınarak kümeste yetiştirilmeye çalışılması gibi pek çok sebepten sayıları azalmaktadır.

i. Kuğular ve Kazlar (Anserinae)

Kuğular (*Cygnus*)

Gençleri boz, erişkinleri bembeyaz olan, uzun boyunlu, zarif kuşlardır. Güzel ve narin görünüşleri nedeni ile süs kuşu olarak evcilleştirilmiş bireyleri vardır. İnsanlar tarafından kolayca tanınırlar. Acıgöl'e kışın gelirler fakat uzun süreli kalmazlar.

01520 - *Cygnus olor* – Kuğu - Mute Swan

Dış görünüşü ile en iyi tanınan kuğudur. Yüzerken kıvrık boynu ve kabartılmış tüyleri ile dikkat çeker.Gagası kırmızıdır. Alnı ile gaganın birleştiği yerde büyük siyah bir bölge bulunur (Boy: 145 – 160 cm, Kanat açıklığı: 208 - 238 cm).

01540 - *Cygnus cygnus* - Ötücü Kuğu - Whooper Swan

Bembeyaz ve iri gövdeli, sarı siyah gagalı, sürücül kuşlardır. Boynunu kuğu gibi kıvrık değil, düz tutar. Sesleri kaza benzer. (Boy: 145 – 160 cm, Kanat açıklığı: 218 - 243 cm) .

Kazlar (*Anserini*)

Acıgöl'de Gri kazlar (*Anser*) cinsi bulunmaktadır. Genellikle evcil kazlara benzerler ve sürüler oluşturarak yaşarlar. Gürültücüdürler. Kışın büyük olmayan gruplar halinde gölde görülebilmektedirler.

01590 - *Anser albifrons* - Sakarca - White - fronted Goose

Alnındaki beyaz leke nedeni ile bu isimle anılmaktadır, Bu leke ve karın altındaki siyah şeritler ile tanınır. Gagası pembe, bacakları turuncudur. Boz kaz gibi avcılık tehdidi altındadır. Acıgöl'de az rastlanır genellikle boz kazlar (*Anser anser*) ile grup oluştururlar (Boy: 65 - 78 cm, Kanat açıklığı: 130 - 165 cm).

01610 - *Anser anser* - Boz Kaz - Greylang Goose

Evcil kazın atasıdır ve dış görünüşleri ve sesleri birbirlerine çok benzer. Boz renkli, pembe gagalı ve bacaklıdır. İri bir kuş olması nedeni ile avcılar tarafından ciddi tehdit altındadır (Boy: 75 – 90 cm, Kanat açıklığı: 147 – 180 cm).

ii. Ördekler (*Anatinae*)

İyi tanınan, özellikle erkekleri üreme döneminde renkli ve güzel tüylere bürünen, sucul kuşlardır. Yaz aylarında, üreme dönemi sonrasında erkekler renkli tüylerini dökerek eklips adı verilen bir görünüm alırlar ve dişileri gibi kahverengi- boz renkli olurlar.

Kazsı Ördekler (*Tadorninae*)

Vücutları oldukça iri, renkli kuşlardır. Sınıflandırmada kazlar ile ördekler arasında kabul edilirler. Suyun içinde olduğu gibi su dışında, tarlalarda ve çayırlarda görülebilirler. Bitki ve küçük omurgasızlar ile beslenirler.

01710 - *Tadorna ferruginea* – Angıt - Ruddy Shelduck

Acıgöl'de en rahat görülen kuştur. Genellikle göl kıyılarında beslenirken veya uçarken rastlanır. Turuncuya bakan kahverengi gövdesi, daha açık renkli başlı, siyah bacakları ve gagası iri gövdesi ile hemen tanınır. Eşler benzer görünümdeyse de

erkeklerinin boynundaki ince, siyah bir halka ve dişilerinin ve gencinin başa göre daha açık renkli olan göz çevresi ile ayırt edilirler. Angıt adını almasına sebep olan “ anng, anng” şeklinde bir ötüşü vardır ve sıklıkla çift halinde rastlanır. Kayalıklarda ürer, yavrularını su kenarına daha sonra getirir. Tek eşli olduğuna inanıldığı gerekçesi ile avcılarının bir kısmı angıtları vurmadığını beyan etse de yavru ve yumurtalarının çalınarak kümeste yetiştirilmeye çalışılması ve avcılık nedenleri ile tehdit altındadır (Boy: 61 – 67 cm, Kanat açıklığı: 134 – 154 cm).

01730 - *Tadorna tadorna* – Suna - Shelduck

Kaza benzeyecek kadar iri, renkli bir kuştur.Uzaktan siyah beyazmış gibi görünmesine rağmen aslında oldukça renklidir. Özellikle göğsünün altındaki kızıl-kahverengi kuşak dikkat çeker bu nedenle halk tarafından “kuşaklı ördek” adı ile anılabilmektedir. Angıtların aksine gölün kıyı kesimlerini değil, insanlardan uzak olan orta kısımlarını tercih eder. Başı yeşil gagası kırmızı, bacakları pembedir. Erkeklerde gagayla alınının birleştiği yer oldukça şişkin ve kırmızıdır. Angıt ile aynı tehditler altındadır (Boy: 58 – 71 cm, Kanat açıklığı: 110 - 133 cm).

Yüzey ördekleri (*Anas*)

Dalmayan, yüzeyden beslenen ve sudan dik olarak havalanmalarıyla tanınan ördeklerdir. Boz - Kahverengi dişilerin tersine erkekler renkli ve göz alıcıdır. Dişiler genellikle birbirlerine benzediğinden ayırt etmek için vücudun her iki yanında kuyruğa yakın bir yerde bulunan “ayna” adlı renkli kısımlardan yararlanılır. Aynalar her türde farklı renktedir, erkeklerde ve genç bireylerde de bulunur.

01790 - *Anas penelope* - Fiyu - Wigeon

Acıgöl’de su kaynaklarının yakınlarında bulunur. Adını ötüşünden alır. Üreme döneminde erkeğin alnında belirgin bir sarı şerit olur Kızılımsı kahve başta yer alan bu şerit oldukça uzaktan bile fark edilebilir. Uçarken beyaz karnı ve kanat örtüleri dikkat çeker. Aynası yeşildir. Dişi koyu kahverengi ya da gri olabilir (Boy: 45 - 51 cm).

01820 - *Anas strepera* - Boz Ördek – Gadwall

Acıgöl'de su kaynaklarının yakınlarında bulunur. Dişi ve erkekte gri renk ağırlıktadır. Kanatlarında kızılımsı kahve kırçıklar bulunur. Ayna siyah - beyaz renklerdedir, yüzerken sadece beyaz bir ayna görülür. Gagası erkekte koyu gri, dişi de sarımsı kahverengidir (Boy:46 - 56 cm).

01840 - *Anas crecca* – Çamurcun - Teal

Oldukça renkli ve küçük bir ördektir. Genellikle kalabalık gruplar halinde Akpınar tarafındaki kaynakların yakınlarında görülür. Kızıl kahverengi başında gözünün etrafından büyük bir alan koyu yeşildir. Uzaktan grimsi görülen gövdede kuyruk altında bulunan açık sarı leke belirgindir. Aynası yeşil renklidir (Boy: 34 – 38 cm).

01860 - *Anas platyrhynchos* – Yeşilbaş - Mallard

Evcil ördeğin atasıdır. Acıgöl'ün tamamında rastlanılabilir ve yıl boyunca gölde bulunur. Kuyruğunda bulunan kanca şeklinde kıvrılmış 2 tüy demeti ile siluetten de kolayca tanımlanır. En çok bilinen ve tanımlanabilen ördek türüdür. Adını erkeğin koyu yeşil renkli başından alır. Bu türün gagası sarı, aynası mavidir (Boy: 51 – 62 cm, Kanat açıklığı: 81- 98 cm).

01890 - *Anas acuta* – Kalkuyruk - Pintail

Diğer ördeklere göre daha zarif bir vücudu ve uzun, beyaz bir boynu vardır. Boyundaki beyazlık, koyu kahverengi başına doğru incelererek devam eder. Kuyruktaki uzun tüyler nedeni ile bu ismi almıştır. Gövde gri, göğüs beyazdır. Ayna sarımsıdır. Eskiden Gemiş kısmını tercih ederken o kısmın dolması nedeni ile artık Akpınar tarafındaki su kaynakları tarafında görülmektedirler (Boy: 51 – 66 cm).

01910 - *Anas querquedula* – Çıkrıkçın - Garganey

Acıgöl'de bahar döneminde rastlanmıştır. Erkeğin yüzünde beyaz renkli kaş benzeri bir bölüm varken dişi ve geç bireylerde bu kaş yerine yüzde çizgiler vardır. Ayna yeşil, gaga gridir. Uçarken karnı ve kanat altı gri, göğüs ve baş kahverengi görünür (Boy: 37 – 41 cm).

01940 - *Anas clypeata* – Kaşıkga - Shoveler

Siluetinden bile olan iri ve geniş gagası nedeniyle bu ismi almıştır. Erkeğin başı yeşil, karnı kızıl - kahve boynu beyazdır. Aynası yeşildir. Koyu renk gagası ve sarı gözleri vardır. Acıgöl'de kışın rastlansa da daha çok göç dönemlerinde görülür (Boy: 49 - 52 cm) .

01960 - *Netta rufina* - Macar Ördeği - Red - crested Pochard

Acıgöl' de nadir görülür. Erkeklerde bakır rengi baş dikkat çeker. Gaga kırmızı, boyun ve karın siyahtır. Eklips halinde ve dişilerde başın tepesi kahverengi, yanaklar beyazdır (Boy: 53 – 57 cm).

Patkalar (*Aythya*)

Acıgöl'de çok nadir bulunurlar. Düzenli olarak görülmedikleri için olumsuz iklim koşullarında sığınma amacıyla, ya da sulak alanlar arası geçiş yaparken Acıgöl'e geldikleri düşünülmektedir. Dalarak beslenirler. Bu beslenme şekline uygun olarak vücutları yüzey ördeklerine göre daha yassıdır. Ayrıca yüzey ördeklerinden başka bir farklılıkları da su yüzeyinden hemen havalanamamaları, önce su üstünde koşup daha sonra havalanmalarıdır.

01980 - *Aythya ferina* - Elmabaş Patka – Pochard

Dişisinin boynu ve başı daha koyu olmak üzere tüm vücudu kahverengidir. Erkeğin vücudu gri, göğsü siyah, başı ve boynu kırmızımsı kahverengidir. Hem tatlı hem de tuzlu su göllerinde görülebilir (Boy: 42 – 49 cm).

3.1.6 TAKIM: FALCONIFORMES

3.1.6.1 Atmacalar (*Accipitridae*)

Gündüzleri aktif olan yırtıcı ve etçil kuşlardır. Avlarını yakalamak, parçalamak ve yiyebilmek için sivri tırnakları, keskin gagaları ve güçlü pençeleri vardır. Kanatları uçmaya uygundur. Atmacagiller ve doğangiller olarak 2 ana grupta incelenirler; Atmacagiller (*Accipitridae*) grubu kartallar, şahinler, akbabalar, deliceler ve çaylaklardan oluşur. Diğer grup olan Doğangiller (*Falconidae*) doğan türlerinden

meydana gelir. Acıgöl'de eskiden yapılan gözlemler incelendiğinde özellikle Söğüt Dağları'nın uygun bir habitat olması sebebi ile pek çok gündüz yırtıcısının bu bölgede eskiden yaşamış olduğu görülmektedir. Başta kontrolsüz avcılık olmak üzere, artan insan aktiviteleri, yaşam alanlarının bozulması gibi sebeplerden dolayı artık çok az gündüz yırtıcısı bu bölgede bulunmaktadır. Var olan türler de yok olma tehdidi ile karşı karşıyadır.

02560 - *Circaetus gallicus* - Yılan Kartalı - Short-toed Eagle

Büyük ve iri kanatlı, açık renkli bir yırtıcıdır. Acıgöl'de göç döneminde görülür. Uçarken açık renk gövde üstüne enine koyu çizgili görünür. Açık renkli gövde ve kanat altları koyu renkli boyun ve baş ile kontrast yaratır. Kuyruğunda enine bantlar vardır. Yılan ve benzeri sürüngenleri yediğinden bu ismi almıştır (Boy: 62- 67 cm, Kanat açıklığı: 185- 195 cm).

Deliceler (*Circus*)

Dişiler ve erkekleri birbirinden farklıdır. Kanatları, bacakları ve kuyrukları uzundur. Acıgöl'de 2 tür tespit edilmiştir.

02600 - *Circus aeruginosus* - Saz Delicesi - Marsh Harrier

Şahinle karıştırılabilecek kadar büyük bir kuştur. Gövdesi kızıl kahverengidir. Kanat altında çok geniş beyaz bir bölge vardır. Kanat uçları siyahtır. Baş gövdesine göre açık renklidir. Dişisi daha koyu kahverengidir. Sazlıkların üzerinde uçup av ararken görülür (Boy: 48 – 56 cm, Kanat açıklığı: 115 – 130 cm).

02610 - *Circus cyaneus* - Gökçe Delice - Hen Harrier

Erkeğin siyah kanat uçları ve beyaz kuyruk sokumu dışında tüm vücudu gridir. Alt tarafı daha açık renklidir. Genci ve dişisi kahverengi, kuyruk sokumu beyazdır. Pek çok habitatta görülebilir (Boy: 44 – 52 cm, Kanat açıklığı: 100 – 120 cm).

Atmacalar (*Accipiter*)

Çok küçük ve yaygın yırtıcılardır. Genellikle küçük kuşlarla beslenirler. İyi uçarlar. Ağaçlık bölgelerde daha çok rastlanırlar.

02690 - *Accipiter nisus* – Atmaca - Sparrowhawk

Güvercinle kıyaslanabilecek kadar küçük bir yırtıcıdır. Gri renklidir. Erkekte kızıl çizgiler görülür. Kuyruğu uzun ve gri - siyah bantlıdır. Çok yaygın bir yırtıcı olmasına rağmen Acıgöl'de çok sık görülmez (Boy: 28 – 38 cm, Kanat açıklığı: 55 – 70 cm).

Şahinler (*Buteo*)

Saz delicesinden sonra Acıgöl'de en sık görülen yırtıcılardır. Orta büyüklükte dirler. Geniş kanatları sayesinde iyi süzülebilirler. Genellikle gökyüzünde süzülerek av ararken görülürler. Renkleri çok farklı olabilir.

02870 - *Buteo buteo* - Şahin - Buzzard

Kızıl şahinden daha küçüktür. Boynunda ve göğsünde “kolye” adı verilen beyaz bir leke bulunur. Özellikle konmuşken bu kolye çok belirgindir. Uçarken kanat altı açık ve koyu renk olmak üzere 2 kısım halinde görülür. Acıgöl çevresindeki bozkırlarda görülebilir (Boy: 51 – 57 cm, Kanat açıklığı: 113 – 128 cm).

02880 - *Buteo rufinus* - Kızıl Şahin - Long - legged Buzzard

Acıgöl'ü çevreleyen bozkırda en sık rastlanan yırtıcılardandır. Genellikle kızıl - kahverengidir. Kanatlarındaki geniş beyazlığı siyah bir çerçeve tamamlar. Kuyruğu beyazımsıdır. Süzülürken kanatlarını yukarıya doğru V şeklinde tutabilir (Boy: 50 – 65 cm, Kanat açıklığı: 126 – 148 cm).

02900 - *Buteo lagopus* - Paçalı Şahin - Rough - legged Buzzard

Kanat altı deseni kızıl şahine benzer. Beyaz renkli kuyruğunda belirgin siyah bir bant vardır. Göç zamanı Acıgöl'de rastlanabilir. Nadir görülür (Boy: 50 – 60 cm, Kanat açıklığı: 120 – 150 cm).

Kartallar (*Aquila*)

Büyük vücutlu, geniş kanatlı, kanatlarının ucunda parmak şeklinde tüyleri olan kuşlardır. Sayıları azdır ve insan etkisi nedeni ile git gide azalmaktadır. Eski gözlemcilerin kayıtlarına göre bundan 30 yıl önce Acıgöl'de *Hieraeetus* ve *Aquila* cinsleri bulunmaktayken gözlemlerimiz sırasında *Hieraeetus* türlerine rastlanmamıştır.

Fakat yörenin bir sulak alan olması ve çok sayıda kuşa ev sahipliği yapması nedeni ile göç sırasında farklı kartal türlerinin görülebileceği düşünülmektedir.

02950 - *Aquila heliaca* - Şah Kartal - Imperial Eagle

Acıgöl'de zaman zaman görülen bir yırtıcıdır. Kanatlarını açtığında büyük bir dikdörtgene benzer. Civarda yaşayan diğer yırtıcılarla karıştırılmayacak kadar büyüktür. Omzunda beyazlık bulunur (Boy: 72 – 83 cm, kanat açıklığı: 190 – 210 cm).

3.1.6.2 Doğanlar (*Falconidae*)

Sivri kanatlı, hızlı uçan kuşlardır. Görsel olarak estetik hayvanlardır. Yüzlerinde “bıyık” da denilen karakteristik siyah leke bulunur.

03030 - *Falco naumanni* - Küçük Kerkenez - Lesser Kestrel

Kerkeneze çok benzer. Vücudu daha küçüktür. Erkeğinin sırtında kerkenez erkeğindeki gibi siyah benekler bulunmaz. Dişisi ise dişi kerkenezden daha açık renklidir. Uçarken kuyruğunun ortasındaki teleklerin diğerlerinden daha uzun olduğu ve çıkıntı yaptığı görülür. Kerkenezde siyah olan tırnaklar küçük kerkenezde beyazdır. Sadece göç zamanı Acıgöl'de görülmüştür (Boy: 29 - 32 cm, Kanat açıklığı: 58 – 72 cm).

03040 - *Falco tinnunculus* – Kerkenez - Kestrel

Çok yaygın bulunur. Dişisi kahverengidir. Erkeğin sırtı siyah benekli kızıl renkte, başı ve kuyruğu gridir. İkisinin de karnı beneklidir. Avını gözlemek için havada asılı kalabilir. Bunun dışında uçarken sivri kanatları ve uzun kuyruğu ile tanınabilir. Acıgöl çevresindeki bozkırda görülebilir (Boy: 32 – 35 cm, kanat açıklığı: 71 – 80 cm)

03090 - *Falco columbarius* - Boz Doğan - Merlin

Oldukça küçük bir yırtıcıdır. Dişisi kahverengidir. Erkeğin sırtı gri, karnı çizgili kahverengidir. Bıyıkları belirgin değildir. Göç zamanında Acıgöl çevresinde görülebilir (Boy: 25 – 30 cm, kanat açıklığı: 50 – 62 cm).

03200 - *Falco peregrinus* - Gök Doğan - Peregrine

Genci kahverengi, erginleri gridir. Uçarken alttan çizgili görülür. Hızlı uçar. Boğazı ve yanakları beyazdır. Siyah baş üstü ve bıyıkları beyazlık bölge ile belirgin bir kontrast oluşturur. Acıgöl çevresinde nadiren görülür (Boy: 36 – 48 cm, Kanat açıklığı: 95 – 110 cm).

3.1.7 TAKIM: GALLIFORMES

3.1.7 Keklikler (Phasinadae)

İyi bilinen kuşlardandır. Çil keklik hariç taşlık yerlerde bulunurlar. Dişiler ve erkekler birbirine benzer.

03550 - *Alectoris chukar* - Kınalı Keklik - Chukar

En iyi tanınan keklik cinsidir. Evcil olarak yetiştirilmektedir. Sırtı gri, karnı kızılımsı sarı üstüne enine çizgilidir. Gagası ve ayakları kırmızıdır Acıgöl'de taşlık, kayalık alanlarda görülebilir (Boy: 32 – 34 cm).

3.1.8 TAKIM: GRUIFORMES

3.1.8.1 Su Tavukları (Su Yelveleri) (Rallidae)

Orta boylu su kuşlarıdır. Bitkilerle beslenirler. Acıgöl'de 2 türü görülür. Daha önce sayıca az olan bu kuşlar özellikle Gemiş yöresinde gölün içinin otlarla kaplanmasından sonra artmışlardır.

04070 - *Rallus aquaticus* - Su Kılavuzu - Water Rail

Çoğu kez bitki örtüsü içinden duyulan sesi ile tanımlanır. Sesi gıcırtilı ve tekrarlıdır. Açıkta görmek zordur, sazlıklar ve sık bitki örtüsü içinde gizlenir. Sırtı çizgili koyu kahverengi, alt kısımları koyu-mavi gri renktedir. Ayakları gövdesine göre oldukça iri ve kırmızıdır. Gaga rengi kırmızı, ucuna doğru koyu renklidir (Boy: 23- 28 cm).

04240 - *Gallinula chloropus* - Saztavuğu (Su tavuğu) - Moorhen

Acıgöl' de özellikle ötrofikasyonun artmasına bağlı olarak son yıllarda daha sık görülmeye başlamıştır. Sırtı kızılımsı kahve olmak üzere koyu renkli bir kuştur. Yüzerken kuyruk altı beyaz görünür. Ayrıca yan tarafında boylu boyunca bir beyaz çizgi bulunur. Gagası ve alnı kırmızıdır. Gagasının uç kısmı sarı renklidir (Boy: 32 – 35 cm).

04290 - *Fulica atra* – Sakarmeke - Coot -

Simsiyah bir kuştur. Türkiye iç sularında sayıları oldukça fazladır. Gagası ve alnı beyazdır. Bacakları yeşilimsidir, ayakları oldukça iridir. Sudan birden havalanamaz, bir süre su yüzeyinde koşar, daha sonra havalanabilir. Daha çok tatlı su göllerini tercih etmesine rağmen son zamanlarda Acıgöl'de sayıları artmıştır (Boy: 38 cm).

3.1.8.2 Turnalar (Gruidae)

Çok büyük, uzun boyunlu ve bacaklı, iri gagalı kuşlardır. Uçarken V şeklinde sürüler oluştururlar. Acıgöl'de 1 türü bulunmaktadır.

04330 - *Grus grus* - Turna - Crane

Pek çok türküde adı geçer. Koyu renkli başının tepesi kırmızıdır. Başla aynı renk olan boynunun iki tarafında beyaz bir bant bulunur. Gövdesi gri, bacakları siyahtır. Kuyruğunda kabarık ve gösterişli tüyler bulunurlar. Göç döneminde rastlanılabilir. (Boy: 110 – 120 cm, kanat açıklığı: 220 – 245 cm).

3.1.9. TAKIM: CHARADRIIFORMES

3.1.9.1 Kılıçgagagiller (Recurvirostridae)

Uzun bacaklı, erişkinleri siyah - beyaz renkli, uzun gagalı su kuşlarıdır. Acıgöl'de yıl boyu görülebilirler.

04550 - *Himantopus himantopus* – Uzunbacak - Black - winged Stilt

Adından da anlaşılacağı üzere vücuduna göre uzun bacaklı, uzun gagalı bir kuştur. Gövde, baş ve boyun beyaz, kanatlar siyahtır. Bacakları kırmızıdır. Düz ve uzun bir

gagaya sahiptir. Yıl boyu Acıgöl'de rastlanabilir(Boy: 35 - 40 cm, Kanat açıklığı: 67 – 85 cm).

04560 - *Recurvirostra avosetta* - Kılıçgaga - Avocet

Gagası bir kılıç gibi yukarıya doğru kıvrıktır.Gövdesi ve boynu beyaz, alını ve başının arkası enseye kadar siyahtır. Sirtında ve kanatlarında siyah bölgeler bulunur. Bacakları gridir. Acıgöl'de ürediği görülmüştür (Boy: 42 - 45cm Kanat açıklığı: 77 – 80 cm).

3.1.9.2 Cılıbıtlar (Charadriidae)

Kıyıların rengine uygun boz - kahverengi ve beyaz renkli gövdeleri vardır. Deniz ve göl kıyılarında bulunurlar

04690 - *Charadrius dubius* - Halkalı Küçük Cılıbıt - Little Ringed Plover

Küçük bir kuştur, kıyılarda beslenirken görülebilir. Beyaz bir karnı siyah bir kolyesi vardır. Alnının üstünden ve gaga dibinden başlayan 2 siyah şerit bir maske gibi gözünde birleşerek enseye doğru uzanır. Üreme zamanı dışında bu siyah renkler kahverengiye döner (Boy: 14 – 15 cm).

04700 - *Charadrius hiaticula* - Halkalı Cılıbıt - Ringed Plover

Vücudu daha iri olmasına rağmen halkalı küçük cılıbıta benzer. Gagası ve bacakları sarı, alnındaki ve göz çevresindeki bant, göğsündeki kolye ve gaga ucu siyahtır. Beyaz karnı, kahverengi sırtı ile kontrast oluşturur. Üreme dönemi dışında siyah renkli bölgeler daha açık görünürler. Tek başına beslenirken görülür. Deniz kıyılarında daha sık rastlanmasına rağmen iç sularda da görülebilir (Boy:18 – 20 cm).

04770 - *Charadrius alexandrinus* - Akça Cılıbıt - Kentish Plover

Akça adının verilmesine neden olan açık renkli bir gövdeye sahiptir. Başındaki ve yüzündeki çizgiler halkalı küçük cılıbıttan daha incedir. Gagası kalındır. Erkekleri dişi ve gençlerden daha koyu renklidir. Göğsündeki kolye halkalı cılıbıt gibi tam değil, kesiktir. Acıgöl'deki kaynaklara yakın kıyılarda görülebilir (Boy: 15 – 17 cm).

Yağmurcunlar (*Pluvialis*)

Acıgöl'de çok seyrek görülen orta büyüklükte kıyı kuşlarıdır.

04850 - *Pluvialis apricaria* - Altın Yağmurcun - Golden Plover

Üreme döneminde oldukça gösterişli bir kuş olmasına rağmen Acıgöl'de bu dönem dışında gözlemlendiğinden oldukça renksizdir. Karnı açık renkte sırtı sarımsı renk üstüne beneklidir. Gagası ve bacakları siyahtır (Boy: 26 - 29 cm).

04860 - *Pluvialis squatarola* - Gümüş Yağmurcun - Grey Plover

Üreme döneminde gümüş adına yaraşır bir görünümü olmasına rağmen Acıgöl'de bu zamanın dışında görüldüğü için karnı açık renkte, sırtı gri siyah beneklidir. Siyah gagalı, siyah bacaklıdır (Boy: 27 - 30 cm).

Kız kuşları (*Vanellus*)

Yağmurcunların bir cinsidir. Sesleri oldukça incedir. Sulak çayırlarda, su kenarlarında yaşarlar.

04870 - *Vanellus spinosus* - Mahmuzlu Kızkuşu - Spur - winged Plover

Acıgöl'de gölün Gemiş içinde kalan kısmında görülmesine rağmen gölün bu kısmında yapılaşma hızla arttığı için artık daha nadir görülmektedir. Başının üstü, boğazının altı ve karnı siyah, yanakları ile boğazının iki tarafı beyazdır. Sırtı boz - kahverengi, bacakları gridir. Uçarken kanatları siyah - beyaz görülür. Ülkemizde habitat bozulması nedeni ile tehlike altında olan bir türdür (Boy: 25 - 27 cm).

04930 - *Vanellus vanellus* - Kızkuşu - Lapwing

Çayırlarda yaşar, Acıgöl'de göç zamanı rastlanabilir. Renkli bir kuş olmasına rağmen uzaktan siyah - beyaz görülür. Kışın sürüler halinde gezer. Karnı beyaz, sırtı yeşil, kuyruk altı turuncudur. İbiği, kolyesi ve göz sürmesi siyahtır (Boy: 28 - 31 cm).

3.1.9.3 ullukgiller (Scolopacidae)

Kumkuşları, suçullukları, ulluklar, Çamurçullukları, kervanullukları, ddknler ve deniz ddknlerinden oluşan familyadır.

Kumkuşları (Calidris)

Kk kıyı kuşlarıdır. Genellikle su ile karanın birleştiği kıyı çizgisinde beslenirken görülürler.

05010 - *Calidris minuta* - Kk Kumkuşu - Little Stint

Çok kk bir kıyı kuşudur. Akpınar yakınlarındaki kıyılarda görülebilir. Sürekli hareket halindedir. Dış görünüşü kara karınlı kum kuşuna benzer; beyaz karınlı, sırtı gri üstüne koyu kırçıllı, siyah bacaklı ve gagalıdır (Boy: 12 – 14 cm).

05120 - *Calidris alpina* - Karakarınlı Kumkuşu - Dunlin

Üreme zamanı dışında Acıgöl'de bulunduğundan karnı beyaz, sırtı gri zeminde hafif kırçıllı görülür. Bacakları ve gagası siyahtır (Boy: 16 – 20 cm).

05170 - *Philomachus pugnax* - Dğkenkuş - Ruff

Üreme zamanı süslü ve güzel görülen bir kuş olmasına rağmen Acıgöl'de üreme zamanı dışında görüldüğü için görünüş tarifi zor olan bir kuştur. Oldukça farklı renklerde görülebilir. Ayakları ve gagası sarı, kırmızı, kahverengi, siyahımsı kahverengi olabilir. Genellikle karnı beyaz, sırtı boz - kahverengi üstüne beneklidir. Boğazı ve kafası beyaz ya da boz olabilir (Boy: erkek 26 - 30cm, dişi 20 – 24 cm).

Suçullukları (*Gallinago*)

Çok uzun gagaları tipik olan kuşlardır. Vücutları orta büyüklükte, bacakları kısadır.

05190 - *Gallinago gallinago* - Su Çulluğu - Snipe

Kahverengi, kırçillı bir kuştur. Sirtında beyaz verev çizgiler vardır. Gagası oldukça uzundur. Acıgöl kıyılarında beslenirken görülebilir. Uçarken düz bir hat çizmez, çeşitli zikzaklar yapar (Boy: 25 – 27 cm).

Çamurçullukları (*Limosa*)

Su çulluklarından daha büyüktürler. Gagaları hafif bir kıvrımla yukarı kalkıktır.

05320 - *Limosa limosa* – Çamurçulluğu - Black - tailed Godwit

Üreme döneminde farklı renklerde olmasında rağmen Acıgöl’de bu dönem dışında görüldüğünden vücudu gri, karın altı beyazımsıdır diye tarif edilebilir. Uzun, dibi kırmızı ucu siyah bir gagası vardır. Çamur bulaştığında gaga siyah görülebilir (Boy: 40 – 44 cm, kanat açıklığı: 70 – 82 cm).

Kervan Çullukları (*Numenius*)

Çok büyük kıyı kuşlarıdır. Uzun gagaları aşağıya doğru kıvrıktır.

05410 - *Numenius arquata* - Kervançulluğu - Curlew

Acıgöl’de görülen en büyük kıyı kuşudur. Uzun aşağıya doğru kıvrık bir gagası vardır. Karnı beyaz, vücudu kahverengi kırçillıdır (Boy: 50 – 60 cm, Kanat açıklığı: 80 – 100 cm).

Düdükcünler (*Tringa*)

Orta büyüklükte dirler. Bacakları ve gagaları uzundur. Gövdeleri çizgili ya da kırçillıdır.

05450 - *Tringa erythropus* - Kara Kızılacak - Spotted Redshank

Kızılbacaktan daha koyu renktedir. Acıgöl’de üreme zamanı dışında görüldüğünden bacakları kırmızı, karnı beyaz, sırtı gri - koyu gri ve kırçillıdır. Gagası uzun, dibe doğru kırmızıdır (Boy: 29 – 31 cm).

05460 - *Tringa totanus* – Kızılbacak - Redshank

Acıgöl'de çok sayıda bulunur. Bacakları ve gagası kırmızıdır. Karın altı beyaz,sırtı kahverengi kırçılıdır. Uçarken kanatlarının alt bölümleri ve beli beyaz, kuyruğu beyaz üstüne hafif siyah çizgili görülür (Boy: 27 – 29 cm).

05470 *Tringa stagnatilis* -Bataklık Düdükçünü - Marsh Sandpiper

Koyu gri sırtı ve açık renk karnı vardır. Acıgöl'de üreme dönemi dışında görüldüğünden üreme giysisindeki benekler bulunmaz. Uzaktan yeşilbacağa benzese de vücudu daha zarif, gagası daha düzdür. Bacakları yeşilimsi, gagası koyu renklidir (Boy: 22 – 24 cm).

05480 - *Tringa nebularia* – Yeşilbacak - Greenshank

Acıgöl'de üreme dışı giysisi ile görülür. Karnı beyaz, gri sırtı ve göğsünün üstü hafif kırçılıdır. Gagası grimsi, uzun ve biraz yukarı kalkıktır. Bacakları yeşildir (Boy: 30 – 33 cm).

05530 - *Tringa ochropus* - Yeşil Düdükçün - Green Sandpiper

Küçük bir kuştur. Sırtı koyu renkli, karnı beyazdır. Gagası siyah ve düzdür. Gözü ile gagası arasında ince siyah bir çizgi bulunur. Acıgöl'de göç zamanı görülebilir (Boy: 21 – 24 cm).

05560 - *Actitis hypoleucos* - Dere Düdükçünü - Common Sandpiper

Acıgöl'de en sık rastlanan düdükçünlerdendir. Genellikle suda tek başına dolaşırken görülür. Karnı beyaz, kanatları ve sırtı koyu renklidir. Karnındaki beyazlık kanadının üst başına bir girinti oluşturacak şekilde devam eder. Gagası ve bacakları kısa ve koyu renklidir (Boy: 19 – 21 cm).

3.1.9.4 Martigiller (*Laridae*)

Erişkinleri beyaz, yavruları kahverengi ve kırçılı deniz kuşlarıdır. Yaşlarına ve üreme dönemlerine göre farklı görünüşleri vardır. Denizlerde ve göllerde ürerler. Acıgöl'de özellikle Akpınar kahvesi yakınındaki kaynaklarda oldukça yüksek sayılarda görülebilir.

05750 - *Larus melanocephalus* - Akdeniz Martısı - Mediterranean Gull

Üreme giysisinde kafası tamamen siyahtır. Gagası ve bacakları kırmızı kanatları bembeyazdır. Üreme zamanı dışında gözünün arkasında büyükçe bir leke dışında tamamen beyaz olur (Boy: 36 – 38 cm, Kanat açıklığı:92 – 100 cm).

05820 - *Larus ridibundus* - Karabaş Martı - Black - headed Gull

Üreme giysisinde başı koyu kahverengi, ensesi beyazdır. Üreme dışında başı beyazdır sadece gözünün arkasında uzunca bir benek bulunur. Gagası ve bacakları kırmızıdır. Acıgöl'de en çok bulunan martıdır (Boy: 34 – 37 cm, Kanat açıklığı: 100 – 110 cm).

05850 - *Larus genei* - İnce gagalı Martı - Slender - billed Gull

Genel görünüşü karabaş martıdan daha zariftir. Üreme zamanı göğsü pembeleşir, gagası kırmızı olur. Üreme zamanı dışında gagası sarıdır. Kanat ve kuyruk uçlarında siyahlıklar bulunur (Boy: 42 – 44 cm, Kanat açıklığı: 10 – 110 cm).

05925 - *Larus cachinnans* - Gümüş Martı - Yellow - legged Gull

Daha çok denizlerde bulunmasına rağmen iç kısımlarda da görülebilir. Acıgöl'de görülen en büyük martıdır. Gagası ve bacakları sarıdır. Gaga ucunda kırmızı yuvarlak bir leke bulunur. Gözleri sarıdır. Gövdesi beyaz kanatları gridir. (Boy: 55 – 67 cm, Kanat açıklığı: 137 – 142 cm)

3.1.9.5 Sumrular (Sternidae)

Zarif gövdeli ve martılara göre daha ince yapılı kuşlardır. Besin ararken havada asılı kalabilirler. Kuyrukları kırlangıç gibi çatallıdır bu nedenle bazı kaynaklarda deniz kırlangıcı adı da verilir. Martılar gibi sumrular da Acıgöl'de Akpınar yakınlarındaki kaynakların bulunduğu Akpınar Kahvesi civarında görülürler.

Deniz Sumruları (*Sterna*)

Genellikle gri ve beyaz renkli, siyah tepeli kuşlardır. Deniz kenarlarında ve iç bölgelerde görülürler.

06050 - *Sterna nilotica* - Gülen Sumru - Gull-billed Tern

Üreme dışı giysisinde başındaki siyah lekeler haricinde beyaz, iri siyah gagalı, uzun bacaklı bir kuş olarak tanımlanır. Üreme giysisinde tepesi gözaltına kadar siyahtır, gövde daha gridir. İç bölgelerde ürer (Boy: 35 - 38 cm, Kanat açıklığı:100 – 115 cm).

06150 - *Sterna hirundo* – Sumru - Common Tern

Kanat üstleri ve sırtı gri, alt tarafı beyazdır. Üreme zamanı başının üstü siyah, gagası ve ayakları kırmızıdır. Üreme zamanı dışında gagası siyahtır (Boy: 31 – 35 cm, Kanat açıklığı: 77 – 98 cm).

06240 - *Sterna albifrons* - Küçük Sumru - Little Tern

En küçük sumrudur. Siyah göz bandı ve ensesiyle kontrast oluşturan beyaz alını ile hemen tanınır. Üreme döneminde sarı olan gagası üreme dönemi dışında siyahtır. Uçarken gövde ve kanatlar beyaz görünür, sadece kanat kenarlarında ince siyahlıklar bulunur (Boy: 22 – 24 cm, Kanat açıklığı: 48 – 55 cm).

Bataklık sumruları (*Chlidonias*)

Sterna cinsine göre kuyrukları daha az çatallıdır. Üreme giysilerinde kolayca tanınabilirler fakat yaz ortasında tüy değiştirdiklerinde diğer sumrularla çok benzeşirler. Deniz kıyısından ziyade bataklık ve göllerde bulunurlar.

06260 - *Chlidonias hybridus* - Bıyıklı Sumru - Whiskered Tern

Üreme zamanında karnı kanatlarından daha koyu gri, yanakları beyaz ve başının tepesi siyahtır. Tüy değiştirdikten sonra gövdesi beyaz, kanatları grimsidir. Gözünde enseye kadar uzanan siyah bir sürme kalır (Boy: 23 – 25 cm, Kanat açıklığı: 74 – 78 cm).

06270 - *Chlidonias niger* - Kara Sumru - Black Tern

Üreme dönemi ve üreme dışı giysileri çok farklıdır. Üreme döneminde siyah gövdeli, beyaz kuyrukludur. Kanatları gridir, böylece ak kanatlı sumrudan kolayca ayırt

edilir. Üreme dışı giysisinde gövde beyaz, omzu ve tepesi siyahtır (Boy: 22 - 24 cm, Kanat açıklığı: 64 – 68 cm).

06280 - *Chlidonias leucopterus* - Akkanatlı Sumru - White - winged Black Tern

Üreme giysisinde kanatları ve kuyruğu beyaz, diğer yerleri simsiyahtır. Ayakları ve gagası kırmızıdır. Tüy döktükten sonra başında ve kanatlarında kalan az miktarda siyahlık haricinde bembeyazdır (Boy: 20 – 23 cm, Kanat açıklığı:63 – 67 cm).

3.1.10 TAKIM: COLUMBIFORMES

3.1.10.1 Güvercingiller (Columbidae)

Çok iyi tanınan, bir kısmı evcilleştirilmiş kuşlardır. Kumru ve güvercinler insan yerleşimlerinde yaşamaya uyum sağlamışlardır. Meyve ve tohumlarla beslenirler.

Güvercinler (*Columba*)

Kumrulara göre daha büyük, koyu gri renkli kuşlardır. Evcileşen türlerinde farklı renklenmeler, değişik süs tüyleri vb. görülebilir.

06650 - *Columba livia* - Kaya Güvercini - Rock Dove

Evcil güvercine çok benzer. Kanatlarında ve kuyruk ucunda siyah bantlar bulunur. Kuyruk sokumu gri veya beyaz olabilir. Boynunda yeşilli morlu yanardöner bir bölge bulunur. Acıgöl civarındaki alanlarda rastlanır (Boy: 31 – 34 cm)

06680 - *Columba oenas* - Gökçe Güvercin - Stock Dove

Kaya güvercinine benzer. Sarı gagası, siyah kanat şeritlerinin daha ince olmasıyla ayırt edilir. Gri renkli bir kuştur, kanat şeritleri ve kuyruk ucu bandı siyah, boynu yanardönerlidir. Yerdeyken tahtalı (*Columba palumbus*) ile karıştırılabilir, tahtalıda bulunan beyaz omuz lekesi gökçe güvercinde yoktur. Ağaçlık arazide bulunsa da açıklık alanlarda rastlanabilir (Boy: 32–34 cm).

Kumrular (*Streptopelia*)

Güvercinlerden daha küçük ve daha açık renklidirler. Acıgöl'de iki türü bulunur.

06840 - *Streptopelia decaocto* – Kumru - Collared Dove

Gövdesi açık gri, göğsü pembemsidir. Şehirlerde yaşamaya uyum sağlamıştır. Boynunda siyah bir halka bulunur. Kuyruğunun gövdeye yakın kısmı siyah, ucu beyazdır. Şehirde yaşayan kumrular kirlilikten dolayı daha koyu gri olabilir. Acıgöl yakınlarındaki yerleşim yerlerinde ve tarım alanlarında görülebilir (Boy: 31 – 33 cm).

06870 - *Streptopelia turtur* – Üveyik - Turtle Dove

Kumrudan daha koyu renklidir. Kanatlarının gövdeye yakın kısımları kıvıll üstü beneklidir. Boynunda siyah halka bulunmaz, bunun yerine boynun her iki tarafında siyah beyaz çizgiler bulunur. Kuyruğu siyah ucu beyazdır. Kumru gibi insanlara yakın yerlerde yaşamaz, ürkektir. Çoğu kez sadece sesi duyulur. Acıgöl civarındaki ağaçlık alanlarda rastlanır (Boy: 26 – 28 cm).

3.1.11 TAKIM: CUCULIFORMES

3.1.11.1 Guguklar (Cuculidae)

Orta boylu kuşlardır. Kuluçka parazitidir; yumurtasını başka kuşların yuvasına yumurtlar, yavrularını yuvalarına yumurtladığı bu kuşlar büyütür. Acıgöl’de bir tür bulunmaktadır.

07240 - *Cuculus canorus* – Guguk - Cuckoo

Gri ya da kahverengi olabilir. Büyük çoğunluğu gridir. Karınları enine çizgili, sarı bacaklı ve sarı gagalı kuşlardır. Genellikle adının guguk olmasına sebep olan “gu - guk” ötüşü duyulur. Söğüt Dağları’nda tespit edilmiştir (Boy: 32 – 34 cm).

3.1.12 TAKIM: STRIGIFORMES

3.1.12.1 Baykuşlar (Strigidae)

Güneşin batmasına yakın ve gece saatlerinde aktif olan kuşlardır. Yüzleri yuvarlaktır ve oldukça iri olan gözleri yüzde yer alır. (Diğer kuşlarda göz başın iki tarafındadır). Boyunlarını başları tam arkaya gelecek şekilde çevirebilirler. İri böcekler, fareler ve küçük kuşlarla beslenirler.

07570 - *Athena noctua* – Kukumav - Little Owl

Küçük bir baykuştur. Köylerde ve insan yerleşimlerine yakın bölgelerde sık görülür. Gündüz de uçabilir. Adını almasına sebep olan bir ötüşü vardır. İri böceklerle beslenir (Boy: 21 - 23 cm).

3.1.13 TAKIM: APODIFORMES

3.1.13.1 Ebabiller (*Apodidae*)

Vücutları uçmaya özelleşmiş kuşlardır. Ayakları çok kısadır bu nedenle yere konamazlar duvar, dik kaya yüzeyleri gibi yerlere yuvalarlar. Havada uçarken sinek vb. ile beslenirler.

07950 - *Apus apus* – Ebabil - Swift

Boğazı hariç tamamen siyahtır. Uçarken çığlıklar atar. Gagası ve ayakları oldukça küçüktür. Havadaki sineklerle beslenir. Gruplar halinde uçarken görülür. Acıgöl civarındaki yerleşim alanlarında yuvaları görülebilir (Boy: 16 – 17 cm, Kanat açıklığı: 42 – 48 cm).

3.1.14 TAKIM: CORACIIFORMES

3.1.14.1 Yalıçapkınları (*Alcedinidae*)

Sulak alan kuşlarıdır. Uzun ve sivri gagaları ile küçük balıkları yakalarlar. Çok hızlı uçarlar.

08310 - *Alcedo atthis* – Yalıçapkını - Kingfisher

Rengârenk bir kuştur. Sırtı ve kanatları turkuvaz, alt tarafı turuncudur. Gagası uzun ve siyahtır. Dışisinin alt gagasında kırmızılık bulunur. Kuyruğu kısa, kafası iridir. Genellikle suyu görebileceği bir yükseklikte dik tünemiş olarak rastlanır. Uçarken çok hızlı giden mavi bir kuş olarak görülür. Acıgöl'de kayalıkların üzerinde oturmuşken de görülebilir (Boy: 16 – 17 cm).

3.1.14.2 Arıkuşları (Meropidae)

Gövdeleri çok renkli, gagaları sivri ve kanatları üçgen biçimli kuşlardır. Arı ve böceklerle beslenirler.

08400 - *Merops apiaster* – Arıkuşu - Bee - eater

Uçarken mavi gövdeli, kıvılcımsı kanatlı ve sarı boğazlı olarak görülür. Ayrıca kuyruğunda tel şeklinde diğerlerinden daha uzun olan telekler dikkat çeker. Konmuş halde gövdede çok daha fazla renk olduğu fark edilir. Sürüler halinde bulunurlar (Boy: 27 – 29 cm).

3.1.14.3 Gökkuzgunlar (Coraciidae)

Yörede bir türü yaşamaktadır.

08410 - *Coracias garrulus* – Gökkuzgun - Roller

Karga kadar iri, gövdesi parlak mavi, sırtı kahverengi kuşlardır. Gagaları iri ve siyahtır. Sesi de kargaya benzer. Halk arasında gökçen karga, gök karga diye de bilinir. Göl civarındaki bozkırlarda rastlanır (Boy: 30 – 32 cm).

3.1.14.4 İbibikler (Upopidae)

Bu familyada sadece tek bir tür vardır.

08460 - *Upupa Epops* – İbibik - Hoopoe

Dış görünüşü çok farklı olan bir kuştur. Gövdesi ve ibiği tarçın renginde (pembemsi kırmızı) kanatları ve kuyruğu siyah beyazdır. Başının üstünde iri bir ibik vardır. İbik uçlarında siyah benekler bulunur. 3 heceli “ hup - hup - hup” şeklinde bir ötüşü vardır. Yörede hüt hüt ya da çavuş kuşu olarak da bilinir (Boy:26 – 28 cm).

3.1.15 TAKIM: PICIFORMES

3.1.15.1 Ağaçkakanlar (Picidae)

Ağaçlarda yaşamaya özelleşmiş kuşlardır, ağaçlarda bulunana böcekleri, larvaları yerler. Dilleri uzun olduğu için ağaç gövdelerindeki delik ve çatlaklardan içeriye uzatabilirler. Uçuşları inişli çıkışlıdır.

08560 - *Picus viridis* - Yeşil Ağaçkakan - Green Woodpecker

Sırtı yeşil, altı açık renkli bir kuştur. Başının tepesi kırmızıdır. Gözünün etrafında siyah bir bölge bulunur. Genellikle yerdeki karıncalarla beslenir. Göl civarındaki seyrek ağaçlıklı alanlarda görülür (Boy: 32 – 33 cm).

08780 - *Dendrocopos syriacus* - Alaca Ağaçkakan - Syrian Woodpecker

Gövdesi siyah beyaz, kuyruk altı kızıl bir kuştur. Erkeğinin başında kırmızı bir bölge bulunur. Uçarken kanatları siyah üstüne beyaz benekli gibi durur. Yanakları düz beyazdır bu onu diğer ağaçkakanlardan ayırmak için önemli bir ayrıntıdır. Konmuş halde sırtının 2 tarafında beyaz bölgeler görülür. Arada “çak” diye ötüşü duyulur. Alçalıp yükselerek uçar. Acıgöl çevresindeki ağaçlık alanlarda görülür. (Boy: 23 – 23 cm).

3.1.16 TAKIM:PASSERIFORMES

3.1.16.1 Toygarlar (Alaudidae)

Yerde yaşamaya ve tohumlarla beslenmeye özelleşmiş kuşlardır. İyi uçarlar, yerde beslenirken ya da yürürken gözlenebilirler. Renkleri de buldukları zeminlere uyum sağlamalarını sağlar. Genellikle kahverenginin çeşitli tonlarındadırlar. Özellikle Acıgöl ve hava alanı arasında yer alan geniş alanlarda çok sayıda görülebilir.

09610 - *Melanocorypha calandra* - Boğmaklı Toygar - Calandra Lark

Diğer toygarlara göre daha iri gagalıdır. Boynunun iki tarafında boğmaklı adını almasına sebep olan siyah renkli bir leke görülür. Kanat altı koyu renklidir. Kanatlarını alt uçlarında ve kuyruğunun her iki tarafında beyaz şeritler vardır (Boy: 18 – 19 cm).

09670 - *Calandrella brachydactyla* - Bozkır Toygarı - Short - toed Lark

Acıgöl'de az sayıda bireyi nadiren görülmüştür. Gövdesinin üst kısmı kırçılı kahverengi, alt kısmı açık renktedir. Herhangi bir kırçıl veya çizgi bulunmaz. Kurak, çorak bozkırda, yarı çöl ve kumullarda bulunur (Boy: 13- 14 cm).

09700 - *Calandrella rufescens* - Çorak Toygarı - Lesser Short - toed Lark -

Karın beyaza yakın açık renkte, göğsü ve sırtı kırçılı boz renkli bir toygar türüdür. Diğer toygarlara göre daha az görülür. Acıgöl'de tuzlu ve kurumuş topraklar üzerinde görülür (Boy: 13 – 14 cm).

09720 - *Galerida cristata* - Tepeli Toygar - Crested Lark

En çok yollarda rastlanır, özellikle asfalt üstünde yürürken görülebilir. Belirgin bir ibiği vardır. Acıgöl yöresinde “tepeli kuş” ya da “malaykan” diye de anılır. Tarla kuşuna göre daha koyu renklidir (Boy: 17 cm).

09740 - *Lullula arborea* - Orman Toygarı - Woodlark

Seyrek ağaçlı bölgeler ve orman kenarlarında bulunur. Gövdesinin üstü kahverengi, altı açık renkli bir kuştur. Göğsünde koyu benekler vardır. İbiği genelde yatık durumdadır. Uçarken çok melodik öter. Ötüşü gece de duyulabilir (Boy: 15 cm).

09760 - *Alauda arvensis* - Tarlakuşu - Skylark

Yaygın bulunur. Ekili alanlar, otluk, açık arazilerde yaşar. Ötüşü sürekli ve melodiktir. Uçuşu sırasında öter. Uçarken kanatlarının alt ucunda ince beyaz bir çizgi görülür. Benekli kahverengi bir vücudu vardır. Sadece karın altı daha açık renklidir (Boy: 18 – 19 cm).

3.1.16.2 Kırlangıçlar (Hirundidae)

İyi bilinen bahar göçmenleridir. Özellikle insan yerleşimlerinde yaptıkları çamurdan yuvalarıyla tanınırlar. İnsanlarla yaşamaya alışmış türlerin yuvalarını göl çevresindeki yerleşim alanlarında bulunur.

09810 - *Riparia riparia* - Kum Kırlangıcı - Sand Martin

Küçük bir kırlangıç türüdür. Gövdesinin üst kısmı, kanatları ve kolyesi kumtoprak rengine benzeyen kahverengi, karnı ve boğazı beyaz, hafifçe çatallı kuyruğu koyu renklidir. Yerleşim yerlerinde bulunmaz, su kenarlarında, kum ve taş ocaklarında taşlı, çakıllı bölgelerde görülür. Söğüt Dağları yakınlarında, taşlık- kayalık bölümlerde tespit edilmiştir. (Boy: 12 cm, Kanat açıklığı: 27 – 29 cm).

09910 - *Ptyonoprogne rupestris* - Kaya Kırlangıcı - Crag Martin

Tüm vücudu koyu renklidir. Kuyruğu kırlangıca göre daha az çatallıdır. Dağlık, kayalık yerlerde yaşar. Kanat altı vücudunun geri kalan yerlerine göre daha açık renklidir. Söğüt Dağları'ndaki kayalık bölümlerde tespit edilmiştir. (Boy:14,5 cm, Kanat açıklığı: 32 – 34 cm).

09920 - *Hirundo Rustica* - Kır Kırlangıcı (kırlangıç) - Swallow

Vücudunun üst kısmı lacivert altı kızılımsı beyazdır. Boynunu lacivert bir halka çevreler. Boğazı ve alını kızıldır. Kuyruğu belirgin biçimde çatallıdır. Kuyruğuna alttan bakıldığında beyaz benekleri görülür. Ötüşü güzel ve tekrarlıdır. Tellerde konmuş halde öterken de görülür (Boy:17 – 19 cm, kanat açıklığı: 32 – 34 cm).

09950 - *Hirundo daurica* - Kızıl Kırlangıç - Red - rumped Swallow

Kırlangıca benzer. Alt tarafı hafif çizgilidir. Kuyruk altında benekler bulunmaz. Ensesi ve kuyruk sokumu kızıldır. Karnı, kanat altları ve boğazı açık renklidir. Kırlangıç gibi lacivert halkası bulunmaz (Boy: 16 – 17 cm, Kanat açıklığı:32 – 34 cm).

10010 - *Delichon Urbica* - Ev Kırlangıcı - House Martin

Sırtı ve kanat üstü lacivert, boğazı, karnı, kuyruk sokumu ve kanat altları beyazdır. Evlerin, binaların köşelerine yuva yapar. Kuyruğu çatallıdır ama kırlangıç kadar belirgin değildir. Sesi “trrrt, prrt” şeklindedir (Boy: 12,5 cm, Kanat açıklığı:26 – 29 cm).

3.1.16.3 İncir Kuşları ve Kuyruksallayanlar (Motacillidae)

İnce vücutlu, uzun kuyrukları ve gagaları olan küçük kuşlardır. Acıgöl'de iki cinsi bulunur.

İncir kuşları (*Anthus*)

Sesleriyle tanımlamak görünüşleri ile tanımlamaktan daha kolaydır. Küçük kahverengi ve çizgili kuşlardır.

10110 - *Anthus pratensis* - Çayır İncirkuşu - Meadow Pipit

İnce gagalı, kahverengi küçük bir kuştur. Vücudunun alt tarafı açık renkli, göğsü beneklidir. Karnında benek bulunmaz. Birkaç heceden oluşan “tiiit - tiit” şeklinde bir ötüşü vardır. Özellikle kışın su kenarları ve sulak çayırıklarda görülür (Boy: 14,5 cm).

10140 - *Anthus spinoletta* - Dağ İncirkuşu - Water Pipit

Grimsi bir başı, koyu renk sırtı vardır. Alt tarafı sırtına göre açık renklidir. Yüksek bölgelerde yaşamasına rağmen kışın daha alçak bölgelerde ve sulak alanlarda görülebilir (Boy: 17 cm).

Kuyruksallayanlar (*Motacilla*)

Acıgöl çevresindeki çamurluk alanlarda ve kıyılarda bulunurlar. İnce ve zarif vücutlu kuşlardır. Daha çok yerde görülürler. Uzun kuyruklarının sürekli sallarlar. Üreme dönemi dışında daha soluk renklidirler. Özellikle gölün Başmakçı kıyılarında yüksek sayılarda bulunurlar.

10170 - *Motacilla Flava* - Sarı Kuyruksallayan - Yellow Wagtail

Diğer kuyruksallayanlardan daha küçüktür. Alt tarafları sarı, sırtı yeşilimsi, başı gridir. Sulak alanlarda bulunur. Avrupa’da pek çok alttürü bulunmaktadır. Uçarken “tsvip” hecesi ile öter. (Boy: 17 cm).

10190 - *Motacilla cinerea* - Dağ Kuyruksallayanı - Grey Wagtail

Üst tarafı gri, altı sarıdır. Üreme döneminde boğazı siyahlaşır. Kuyruk sokumu yeşilimsidir. Sert bir “tit” sesi ile öter. Su kenarlarında bulunur, kışın şehirlerde görülebilir (Boy: 18 – 19 cm).

10200 - *Motacilla alba* - Akkuyruksallayan - Pied Wagtail

Gri sırtlı, siyah beyaz bir kuştur. Üreme döneminde siyah bölgeleri daha belirgindir, üreme dönemi dışında daha ince ve siliktirler. Tek bir “pit” sesi ile öter, bazen bu heceyi birkaç kez tekrarlayabilir. Pek çok habitatta bulunabilir (Boy: 18 cm).

3.1.16.4 Çitkuşugiller (*Troglodytidae*)

Küçük, kısa kuyruklu kuşlardır. Bölgede yalnız bir türü görülmektedir.

10660 - *Troglodytes troglodytes* – Çitkuşu – Wren

Gövdesi koyu kahverengi enine çizgilidir. Kuyruğu yukarıya kalkık durur. Sesi oldukça gürdür. Çok küçük bir kuştur, ağaçlık ve çalılık alanlarda bulunur (Boy: 9,5 cm).

3.1.16.5 Ardıçgiller (*Turdidae*)

Ötüşleri güzel olan kuşlardır. Bülbül, kızılkuyruk, taşkuşu ve kuyrukkakanlar gibi küçük olanlar ve ardıçlar olarak gruplandırılırlar.

10990 - *Erithacus rubecula* - Kızılgerdan - Robin

Çok yaygın bir kuştur. Vücudu boz - kahverengi, yüzü ve göğsü kıızıdır. Karnı açık renklidir. Acıgöl çevresindeki çalılıklarda ve ağaçlıklarda yaşar. Yerleşim alanlarında da rastlanılabilir. “ tçik” şeklinde heceli bir ötüşü daha sık duyulur (Boy: 14 cm).

11040 - *Luscinia megarhynchos* - Bülbül – Nightingale

Çok güzel ötüşlü bir kuştur. Acıgöl’de çok nadir rastlanır. Kahverengi gövdeli, kızılımsı kahverengi kuyrukludur. Gövdesinin altı üst kısımlara göre açık renklidir. İnce bir gagası vardır. Güzel ötüşü ile hemen tanınmasına rağmen bu kuşu görebilmek zordur. Genellikle sık bitki örtülerinin içinde bulunur. Ötüşü özellikle geceleri çok daha net duyulur (Boy: 16,5 cm).

11170 - *Irania gutturalis* - Taş Bülbülü - White - throated Robin

Erkeği oldukça göz alıcıdır. Sırtı koyu gri, karnı turuncudur. Kuyruğu ve yanakları siyah, boğazı beyazdır. Kaşa benzeyen beyaz bir şerit göz üstünde bulunur. Dişisi daha boz renklidir, sadece karnı kızılımsıdır. Söğüt Dağları civarındaki taşlık arazilerde yaşar. Çok güzel bir ötüşü vardır (Boy: 16,5 cm).

Kızılkuyruklar (*Phoenicurus*)

Bütün bireylerinin kızıl kuyrukları olan küçük, koyu renkli kuşlardır. Acıgöl civarında, yerleşik alanlarda tek tük gözlense de asıl olarak göl civarındaki taşlık kısımlarda bulunurlar.

11220 - *Phoenicurus phoenicurus* - Kızılkuyruk – Redstart

Erkeğin gövde altı kızıl, sırtı ve tepesi koyu gri, yüzü ve boğaz siyah, alını beyazdır. Üreme dışı giysisinde renkleri soluklaşır. Dişisi daha boz renklidir. Her iki cinsiyetin de kuyrukları kızıldır (Boy: 14 cm).

11210 - *Phoenicurus ochruros* - Kara Kızılkuyruk - Black Redstart

Üreme döneminde erkeğinin koyu renkli bir gövdesi vardır. Siyahımsı gri gövdenin sadece karnı kısmı biraz daha açık renklidir. Dişisi kahverengidir. Gıcırıtılı bir sesi vardır. Kayalık yerlerde, şehirlerde görülür (Boy: 14,5 cm).

Taşkuşları (*Saxicola*)

Küçük boylu, kısa kuyruklu kuşlardır. Pek çok habitatta yaşayabilmelerine karşın gölün çevresindeki açık ve çayırılık alanlarda bulunurlar.

11370 - *Saxicola rubetra* - Çayır Taşkuşu - Whinchat

Sırtı kırçillı kahverengi, karnı kızıldır. Karnının altına doğru beyazlaşır. Erkek ve dişide beyaz kaş bulunur. Boğazı kızıldır. Dişisi erkeğe benzer daha soluk renklidir. Sesi “ tik - tik” şeklindedir. Göl çevresindeki açık ve çayırılık alanlarda bulunur (Boy: 12,5 cm).

11390 - *Saxicola torquata* - Taşkuşu - Stonechat

Erkeğinin üst kısmı, başı ve boğazı siyahtır. Boynunun iki tarafında beyazlık bulunur. Göğsü kızıl, karnının altı beyazdır. Üreme dönemi dışında daha soluk renklidir. Dişisi siyah değil kahverengidir. Uçarken kanatlarında beyaz lekeler görülür. “tsek” hecesi ile öter. Çalılıklar, kırlar gibi açık alanlarda bulunur (Boy: 12,5 cm).

Kuyrukkakanlar (*Oenanthe*)

Yerde dik duran, açık arazide bulunan küçük kuşlardır. İsimlerine neden olan kuyruklarını sallama, kakma hareketini çok sık yaparlar. Erkeklerinin renkleri dişiye göre daha belirgindir.

11440 - *Oenanthe isabellina* - Boz Kuyrukkakan - Isabellina Wheatear

Açık renkli bir kuyrukkakandır. Gözpmarı koyu renklidir. Yerde dik durur, vücudunda göze çarpan bir renklilik yoktur, tüm vücudu boz renktedir, sırtı ve kanatları, göğsüne ve karnına göre daha koyudur. Bozkırlarda, kurak alanlarda, taşlıklarda yaşar (Boy: 16,5 cm).

11460 - *Oenanthe oenanthe* - Kuyrukkakan - Northern Wheatear

Üreme döneminde erkeğinin sırtı, ensesi ve başının üstü gri, Kanatları siyah, boğazı ve göğsü turuncumsudur. Beyaz renkli kuyruğunun ucunda siyah bir ters T şekli bulunur. Dişisi erkeğine benzer biraz daha soluk renklidir. Erkeklerde daha belirgin ve geniş olmak üzere ikisinin de gözünde siyah renkli bir kısım vardır (Boy: 14,5 – 15,5 cm).

11470 - *Oenanthe pleschanka* - Alaca Kuyrukkakan - Pied Wheatear

Acıgöl’de diğer kuyrukkakan türlerinden daha az görünür. Dış görünüşü karakulaklı kuyrukkakana benzemesine rağmen yüzündeki siyahlığın omzundaki siyahlıkla birleşmesiyle ayırt edilir. Erkek ve dişi birbirine benzer. Çalılık, taşlık arazilerde bulunur (Boy:14,5 cm).

11480 - *Oenanthe hispanica* - Karakulaklı Kuyrukkakan - Black - eared Wheater

Gözünün etrafındaki siyahlık küçük bir yelpaze biçimindedir. Vücudu gri, kanatları siyahtır. Göz ve kanattaki siyahlık birleşmez. Gövdesi daha açık veya daha koyu olabilir. Beyaz renkli kuyruğunda bulunana siyah bir ters T ince fakat köşelerde kalındır. Sesi gıcırtıldır, kırlangıç sesine benzeyebilir. Bozkırlarda, çalılıklarda ve kayalıklarda bulunur (Boy: 14,5 - 15,5 cm).

11500 - *Oenanthe finschii* - Aksırtlı Kuyrukkakan - Finsch's Wheatear

Gözünün etrafındaki siyahlık kanadındaki siyahlıkla bitişir. Sırtı, ensesi ve başının üstü ile vücudunun alt tarafı boz renktedir. Dişisi daha açık renkli olup siyah yerine kahverengi kanatlıdır. Gıcırtilı bir ötüşü vardır. Kurak, taşlık, açık arazilerde bulunur (Boy: 14 cm).

Taş ardıçları (*Monticola*)

Taşlık, kayalık, çorak yerlerde yaşayan, insan yerleşimlerinden uzak duran küçük ardıçlardır. Böcekler ile beslenirler.

11610 - *Monticola saxatilis* - Taşkızlı - Rock Thrush

Erkeğin renkleri oldukça göz alıcıdır. Gövdesinin alt kısmı ve kuyruğu kırmızı, sırtı ve başı mavi, kanatları koyu renklidir. Üreme dönemi dışında daha soluk renkli ve kırçılı bir görünümündedir. Dişisi daha soluktur. Söğüt Dağları'nda, kayalık bölgelerde görülür (Boy: 18,5 cm).

11660 - *Monticola solitarius* - Gökardıç - Blue Rock Thrush

Erkeği masmavi bir kuştur. Işıksız ortamda koyu lacivert hatta siyah görülebilir. Kanatları siyahımsıdır. Dişisi kahverengidir. Karatavukla benzer ortamlarda yaşar. Söğüt Dağları'ndaki taşlık, kayalık yerlerde bulunur. Sesi "tuit tuit" şeklinde olabilir (Boy: 20 cm).

Ardıçlar (*Turdus*)

Orta boylu, güzel ötüşlü kuşlardır. Böceklerle ve meyvelerle beslenirler.

11870 - *Turdus merula* - Karatavuk - Blackbird

Acıgöl'de çok sık rastlanır. Erkeği simsiyah bir kuştur. Gagası sarı veya turuncu olabilir. Dişisi kahverengidir. Karnında benekler vardır. Genci dişiye benzer. Ötüşü oldukça güzeldir. Genellikle bulunduğu yere yaklaştığında “çak - çak” sesi ile yerini belli eder. Tehlike durumunda bu sesin hem sıklığı hem de şiddeti artar. Çalılık, ormanlık, ağaçlık yerlerde bulunur. Gögeli, loş yerleri sever (Boy: 24 – 25 cm).

11980 - *Turdus pilaris* - Tarla Ardıcı – Fieldfare

Başı ve kuyruk sokumu gri, kanatları ve sırtı kızıl, gövdenin alt kısımları benekli ve açık renklidir. Acıgöl kıyılarındaki ağaçlık yerlerde yaşar, kışın açık arazide de bulunur. Uçarken kanat altının beyaz olduğu görülür. Gürültücü gruplar oluşturabilir (Boy: 25,5 cm).

12020 - *Turdus viscivorus* - Ökse Ardıcı - Mistle Thrush

Ökse otları ile beslendiğinden bu ismi almıştır. Büyük bir ardıçtır. Sırtı boz kahverengi, alt tarafı koyu beneklidir. Eşleri birbirine benzer. Uçarken kanat altı ve kuyruğunun köşelerinin beyaz olduğu görülür. Ötüşü yumuşak ve tatlıdır. Karatavuğa benzer. Ötüşü dışında “ tırrrr” gibi bir sesi de vardır. Acıgöl kenarındaki meyve bahçelerinde görülebilir (Boy: 27 cm).

3.1.16.7 Ötleğengiller (*Sylviidae*)

Locustella, *Acrocephalus*, *Hippolais*, *Sylvia* cinslerinden oluşur. Küçük, ince gagalı, böcekçil kuşlardır. Çoğu göçmendir. Genellikle otların, sazların, çalılıkların içinde bulunurlar ve nadiren görülürler. Görüldüklerinde benzer cinsleri ayırt etmek zor olabilir, daha çok sesleri ile birbirlerinden ayrılabilirler.

Kamışçınlar (*Acrocephalus*)

Gövdelerinin üstü koyu altı daha açık olmak üzere küçük kahverengi kuşlardır. Genellikle sazlıklar, otluklar arasından duyulan sert sesleri ile tanınırlar.

12200 - *Cettia cetti* - Kamış Bülbülü - Cetti's Warbler

Sesi Acıgöl sazlıklarında oldukça sık duyulan bir kuştur. Oldukça yüksek sesle öter. Ötüşü tek hece ile başlar tekrarlayan hecelerle devam eder “ çit - çibit - çibit - çibit” Gövdesinin üstü koyu kahverengi, alt tarafı açıktır. Genellikle saklanan bir kuştur. Görülmesi zordur (Boy: 14 cm).

12530 - *Acrocephalus arundinaceus* - Büyük Kamışçın - Great Reed Warbler

Acıgöl'deki sazlıklarda yaşar. Çok kalın, çatlak bir sesi vardır. Aynı sesi birkaç kez tekrarlar daha sonra başka bir sesi tekrarlamaya başlar. “ karr - karr - kırr - kırrr - kırrr - kiy - kiy” gibi. Oldukça iri bir kuş olmasına rağmen görülmesi zordur. Sırtı kıvılcımsı kahverengi, alt tarafı açıktır. Belirli bir deseni yoktur (Boy: 19 cm).

Mukallitler (*Hippolais*)

Gövdelerinin üst tarafı altına göre daha koyu, desensiz küçük kuşlardır. Mukallit (taklitçi, konuşkan) adını alacak kadar sık ve güzel öterler.

12550 - *Hippolais pallida* - Ak Mukallit - Olivaceous Warbler

Vücudunun üst tarafı gri, alt tarafı açıktır. Herhangi bir deseni bulunmaz. Ağaçlarda ya da çalılarda gezinirken sürekli öter. Ötüşü “çık çkırt” gibi tekrarlayan heceler biçimindedir. Acıgöl çevresindeki ağaçlık olan yerlerde, yerleşim alanlarının içlerinde bile bulunabilir (Boy: 12 - 14 cm).

Ötleğenler (*Sylvia*)

Erkekleri dişilerinden daha renkli, küçük, ötücülerdir. Genellikle bitki örtüsünün içinden öterler.

12670 - *Sylvia melanocephala* - Maskeli Ötleğen - Sardinian Warbler

Erkeğinin başı boğazına kadar siyahtır. Bu siyahlık beyaz renkli boğazı ile kontrast yapar. Kırmızı gözleri belirgindir. Vücudu gri, kuyruğu siyahtır. Dişisinin başı siyah değil gridir. Vücudu erkeğe göre kahverengimsi olur. Genellikle bitkilerin içinde saklanırken öter. Sert ve “çık çık” seslerini içeren bir ötüşü vardır. Acıgöl çevresindeki Akdeniz tipi makilik ve ağaçlıkların bulunduğu bölgelerde yaşar (Boy: 13,5 cm).

12750 - *Sylvia communis* - Akgerdanlı Ötleğen - Whitethroat

Boğazı beyaz, kanatları kahverengi, vücudu bozdur. Alt tarafı sırtına göre daha açıktır. Dişisi daha açık renklidir. “Cıp –cıp –cıbı” hecelerinden oluşan ötüşü vardır. Göl civarındaki seyrek ağaçlıklar, bahçeler gibi ortamlarda yaşar (Boy: 14 cm).

12770 - *Sylvia atricapilla* - Karabaşlı Ötleğen - Blackcap

Başlarının tam üstünde, yuvarlak, erkekte siyah, dişide kahverengi bir bölge bulunur. Bu bölge göz hizasının üstündedir ve aşağıya inmez. Kanatları ve sırtı daha koyu olmak üzere vücudu gridir. Acıgöl civarındaki ağaçlık alanlarda rastlanır. “Çık - çuuk” hecelerinden oluşan bir sesi vardır. Ötüşü yumuşak ve güzeldir (Boy: 14 cm).

Çıvgınlar (Söğütbülülleri) (*Phylloscopus*)

Acıgöl civarında yıl boyunca rastlanabilen çok küçük, sarımsı, yeşilimsi kuşlardır. Durağan değildirler, sürekli hareket ederler. Ayırt ederken sesleri önemlidir.

13110 - *Phylloscopus collybita* - Çıvgın - Chiffchaff

Küçük, yeşilimsi, kahverengimsi bir kuştur. Alt tarafı daha açıktır. Tipik sesi “tu - it” tir. Ayrıca İngilizce’de Chiffchaff adını almasına sebep olan “çif - çaf” şeklindeki ötüşü de duyulur. Ağaçlık alanlarda, bahçelerde bulunur (Boy: 11 cm).

13120 - *Phylloscopus trochilus* – Söğütbülülü - Willow Warbler

Dış görünüşü çıvgına benzese de daha sarımsıdır. Yaz göçmenidir. Tipik sesi çıvgınınkinden daha uzun bir “tuv - vit” sesidir. Ötüşü melodiktir. Ağaçlık alanlarda, bahçelerde bulunur (Boy: 11 cm).

Çalığışları (*Regulus*)

Çok küçük, yeşilimsi, ve sürekli hareket eden kuşlardır.

13140 - *Regulus regulus* - Çalığışu - Goldcrest

Çok küçük bir kuştur. Genellikle bir çalının içinden gelen “tsi - tsi - tsi –tsi” sesi ile fark edilir. Çalığışlarını dürbünle yakalamak zordur, sürekli yer değiştirirler. Sırtı

yeşilimsi kahverengi, alt tarafı açık renkli kuşlardır. Başlarının tepesinde siyah çizgiler içinde erkekte turuncu, dişide sarı renkli bir bölüm bulunur. Acıgöl'de kışın görülür (Boy: 9 cm).

3.1.16.8 Sinekkapanlar (Muscicapidae)

Sinek ve böceklerle beslenirler. Bir tünekte beklerken aniden uçarak avlarını havada yakalarlar ve aynı yere geri dönerler. Sinek ve böcek yakalamaya özelleşmiş, sivri uçlu, geniş gagalı kuşlardır.

13350 - *Muscicapa striata* - Benekli Sinekkapan - Spotted Flycatcher

Sırtı ve ensesi kahverengimsi boz, kanatları kahverengi, gövdesinin alt kısmı açık renklidir. Başında, boğazında ve alt kısmında çizgi gibi benekler bulunur. Acıgöl'de göç zamanı elektrik tellerinde rastlanır. Havalanıp aynı yere tekrar konması tipik hareketidir. Gıcırtilı bir sese sahiptir. Ağaçlık yerlerde bulunur (Boy: 14 cm).

3.1.16.9 Timaliler (Timaligiller) (Timaliidae)

Bıyıklı baştankaralar Panurinae Timaliidae'nin alt familyasıdır. Yörede tek bir türü bulunur.

13640 - *Panurus biarmicus* - Bıyıklı Baştankara - Bearded Tit

Erkeğin gri renkli başındaki bıyık benzeri uzun siyah bölgeler dikkat çeker. Dişisi sarımsı kahverengi iken erkek daha kıvımsı kahverengidir. Kuyrukları uzundur. Acıgöl'de sazlıklar içinde bulunur ve genellikle bulunduğu sazlıklardan "tçiv, tçiv" sesi duyulur (Boy: 16,5 cm).

3.1.16.10 Uzunkuyruklu Baştankaralar (Aegithaliidae)

Bölgede tek bir türü vardır.

14370 - *Aegithalos caudatus* - Uzunkuyruklu Baştankara - Long - tailed Tit

Gövdesine oranla çok uzun kuyruklu küçük kuşlardır. Genellikle gri tonlardadır. Sırtı karnına göre açık renklidir, pembemsi renklenmeler de görülebilir. Kışın sürüler halinde uçarlar. Acıgöl çevresindeki ormanlarda, ağaçlık arazilerde bulunurlar (Boy: 14 cm).

3.1.16.11 Baştankaralar (*Paridae*)

Ağaçlık alanlarda, park ve bahçelerde sıkça rastlanan sevimli, hareketli ve küçük ötücülerdir.

14410 - *Parus lugubris* - Akyanaklı Baştankara - Sombre Tit

Boz renkli küçük bir kuştur. Alt tarafı sırtına göre daha açık renklidir. Boğazı ve başının üst tarafı ensesine kadar siyah olan bu kuşun yanakları beyazdır. Tipik baştankaralar gibi “tsi tsi tsi” ötüşünü yaygın olarak kullanır. Acıgöl civarında yaprak döken ağaçların bulunduğu bölgelerde ve yüksek yerlerde rastlanılabılır (Boy: 14 cm).

14610 - *Parus ater* - Çam baştankarası - Coal Tit

Akyanaklı baştankaranın minyatürü gibidir. Beyaz ensesi ve küçük vücudu ile akyanaklı baştankaradan ayrılabilir. Ayrıca kanatlarında iki tane ince, beyaz bant vardır. Genellikle ağaçların içinden gelen “tsi” sesi duyulur. Ayrıca “si - çu, si - çu” gibi iki heceli bir ötüşü de vardır. Acıgöl civarındaki çam ağaçlarının bulunduğu yerlerde ve yakınlarında çok sayıda rastlanılabılır (Boy: 11,5 cm).

14620 - *Parus caeruleus* - Mavi Baştankara - Blue Tit

Güzel ve renkli bir kuştur. Büyük baştankaraya benzese de mavi renkli tepesi ile hemen ayırt edilir. Karnı parlak sarı, sırtı yeşilimsi, kanatları mavili siyahlıdır. Başının tam tepesi parlak mavidir. Bunun dışında başı siyah beyazdır. Çok farklı sesler çıkartabilir. Ötüşü genelde büyük baştan karaya benzer. “tsi - tsi” sesini ve “ti - ti - tyu” sesini sık çıkartır. Gölün kenarındaki meyve bahçelerinde görülebilir (Boy: 11,5 cm).

14640 - *Parus major* - Büyük Baştankara - Great Tit

Serçe büyüklüğünde bir kuştur ve oldukça renklidir. Parlak sarı bir karnı, yeşilimsi sırtı, mavili siyahlı kanatları ve siyah beyaz bir başı vardır. Sarı karnında, boğazdan kuyruğa kadar siyah bir çizgi bulunur. Dışide ince olan bu çizgi erkekte daha kalındır. Göl çevresindeki ağaçlık alanlarda yaşasa da yerleşim yerlerinde hatta evlerin bahçelerinde bile bulunabilir. Oldukça farklı ötüşlere sahiptir. En çok “ ti - ti - tu” ya da “ti - tça ti - tça” ötüşü duyulur. İspinoza benzeyen tekli “çing” sesini de oldukça sık çıkartır (Boy: 14 cm).

3.1.16.12 Sıvacılar (Sittidae)

Grimsi renklerde, uzun gagalı, kısa kuyruklu kuşlardır. Acıgöl’de tek bir türüne rastlanmıştır. Ağaçta yaşayan türleri ağaçta başağı durabilirler.

14810 - *Sitta neumayer* - Kaya Sıvacıkuşu - Rock Nuthatch

Sırtı gri, alt tarafı açık renkli, gözünde siyah bir sürmesi olan bir kuştur. Karnında sarımsı - turuncumsu renklemeler olabilir. Uzun koyu renkli bir gagası vardır. Kayalık, taşlık alanlarda yaşar. Oldukça yüksek sesle öter. Kaya yarıklarında, oyuklarda yuvalar. Yuvasının girişini çamurla sıvayarak daraltır, sadece kendisinin girebileceği kadar bir boşluk bırakır. Söğüt Dağları’nın kayalık kısımlarında ve yol kenarlarında çok sık görülür (Boy: 14 – 15 cm).

3.1.16.13 Tırmaşık Kuşları (Certhiidae)

Ağaç gövdelerinde dolaşarak gövdede bulunan böcekleri yerler. Acıgöl’de tek bir türü gözlenmiştir.

14870 - *Certhia brachydactyla* - Bahçe Tırmaşık kuşu - Short - toed Treecreeper

Gövdesinin üst kısımları kahverengi, alt kısımları açık renkli kuşlardır. Sirtında hafifi çizgiler vardır. Gagaları uzunca ve aşağı kıvrıktır. Ağaç gövdelerinde tırmanarak ilerler. Sesi “tüüt - tiit” hecelerinden oluşur. Göl civarındaki ağaçlık alanlarda yaşar (Boy: 12,5 cm).

3.1.16.14 Çulhakuşları (Remizidae)

Bölgede tek bir türü vardır.

14900 - *Remiz pendulinus* - Çulhakuşu - Penduline Tit

Küçük ve uzun kuyrukludur. Başu gri, gövdesi gri ve kahverengi bir kuştur. Gözünde siyah bir maske bulunur. “tsi” sesi ile tanınır. Genellikle söğüt ağaçlarının bulunduğu su kenarlarında, ağaçlık yerlerde yaşar. Otlardan ördüğü yuva dikkat çekicidir (Boy: 11 cm).

3.1.16.15 Örumcek Kuşları (Laniidae)

Orta boylu, iri gagalı, etçil kuşlardır. Kertenkele, böcek, kemirgenler ve küçük kuşları avlarlar. Çoğu yaz göçmenidir. Gözlerinde siyah bir sürme bulunur. Yüksekçe bir ağacın tepesine yada telefon tellerine konup hareketsiz olarak avlarını gözlerler. Genellikle uçtukları yere ya da yakınlarına geri gelirler. Özellikle Gemiş ve Başmakçı arasındaki yolda oldukça çok sayıda görülürler.

15150 - *Lanius collurio* - Kızılsırtlı Örumcekkuşu - Red - backed Shrike

Erkeğin sırtı ve kanatlarının sırta yakın kısımları kırmızı, başu gri, göğsü pembemsi beyazdır. Dişinin ise sırtu kırmızı, başu kahverengi, göğsü kahverengi desenlidir. Uçarken kanatlarının ucuna yakın kısımlarının siyah olduğu görülür. Sesi sert ve gıcırtilıdır. “çık” hecesine benzer. Çalılık, bodur ağaçlı açık arazilerde bulunur (Boy: 17–18 cm).

15190 - *Lanius minor* - Karaalnlı Örumcekkuşu - Lesser Grey Shrike

Gözündeki sürme alnına kadar genişlemiştir. Sırtu gri, kanatları siyah göğsü pembemsi beyazdır. Uzaktan göğsü bembeyaz parlar. Uçarken siyah kuyruğunun iki yanında beyaz şeritler olduğu görülür. Sesi “çia” hecesine benzer. Gıcırtilıdır. Ağaçları da olan açık arazilerde, bahçelerde, çalılıklarda bulunur (Boy: 20 cm).

15230 - *Lanius senator* - Kızılbaşlı Örumcekkuşu - Woodchat Shrike

Üst tarafı siyah beyaz, alt tarafı beyaz renkli bir kuştur. Başının üst tarafı ve ensesi kırmızıdır. Uçarken kanatlarında beyaz bölgeler olduğu görülür. Dişisi daha açık renklidir.

Ötüşü oldukça gıcırtilı “çıçıçır” sesinden oluşur. Kurak ve ağaçlık yerlerde bulunur (Boy: 17 cm).

15240 - *Lanius nubicus* - Maskeli Örümcekkuşu - Masked Shrike

Siyah beyaz bir kuştur. Kanat altında sarımsı turuncumsu bir bölge dikkat çeker. Alını beyazdır. Dişisi daha soluk renklidir. Diğer örümcek kuşları gibi açığa durmaktansa dalların gölgeli kısımlarında durmayı tercih eder. Sesi “çırır” hecesine benzer. Sert ve gıcırtilıdır (Boy: 17 cm).

3.1.16.16 Kargagiller (Corvidae)

İri vücutlu, çirkin sesli kuşlardır. Diğer kuşlara göre daha zekidirler. Doğada hemen her yerde karşımıza çıkarlar. Şehirlerde bile yaşamaya uyum sağlamışlardır.

15390 - *Garrulus glandarius* - Alakarga - Jay

Diğer kargalardan daha çekingen bir kuştur. Gövdesi pembemsi kahverengi, kanatları siyah - mavi - ve beyaz, kuyruk sokumu ve kanat panelleri beyazdır. Başının tepesi siyah olabilir. Gagasının iki tarafında bıyığa benzer siyah bölgeler vardır. Sonbaharda ağzında bir meşe palamudu ile uçarken görülür. Topladığı palamutları kışın çıkartıp yemek üzere toprağa gömer. Yüksek sesli keskin çığlıklar şeklinde öter. Sesi diğer kargalar gibidir. Acıgöl civarındaki sık ağaçlı alanlarda yaşar (Boy: 34 cm).

15490 - *Pica pica* - Saksagan - Magpie

Çok iyi tanınan bir kuştur ve tüm göl çevresinde görülebilir. Orta boylu, uzun kuyruklu, iri gagalıdır. Uzaktan siyah, beyaz gibi görünse de aslında yeşil - mor yanardönerlidir. Kışın sürüler oluşturabilir. Sesi “Çak” hecesi ve tekrarlarından oluşur. Ağaçlarda yuvalarlar. Tehlike hissettikleri zaman oldukça gürültücü olabilirler (Boy: 46 cm).

15580 - *Pyrrhocorax graculus* - Sarıgagalı Dağkargası - Alpine Chough

Acıgöl’de bir kez görülmüş bir kuştur. Yüksek dağlardaki kayalıklarda yaşar. Simsiyah bir gövdesi, kırmızı bacakları ve sarı gagası vardır. Uçarken “çıaaa” gibi çığlıklar atar (Boy: 38 cm).

15590 - *Pyrrhocorax pyrrhocorax* - Kırmızıgagalı Dağkargası - Chough

Yüksek kayalık dağlarda yaşar. Acıgöl'de nadiren görülür. Simsiyah bir kuştur. Gagası ve bacakları kırmızıdır. “Çiiaaa” “kaaaa” gibi çığlıklar atarak uçar (Boy: 39 - 40 cm).

15600 - *Corvus monedula* - Küçük Karga - Jackdaw

Akşam saatlerinde oluşturdukları sürülerden duyulan “çak çak” sesleri oldukça iyi bilinir. Şehirlerde ve insan yerleşimlerinde yaşayabilirler. Ensesi koyu gri, gövdesi siyahtır. Gözleri mavi gözüktür. Sürüler halinde yaşar. Acıgöl çevresindeki açık alanlarda yerde sürüler halinde beslenirken görülebilirler (Boy: 33 cm).

15630 - *Corvus frugilegus* - Ekin Kargası - Rook

Uzaktan bakıldığında simsiyah zannedilmesine rağmen yakından görüldüğünde aslında simsiyah olmadığı morumsu parlamaları olduğu fark edilir. Gagası ve gagasının çevresi grimsi - beyaz renkli görünür. Büyük sürüler oluşturabilir. Acıgöl çevresindeki bozkırlarda, seyrek ağaçlı alanlarda ve açıklıklarda yaşar. “ kaaa” şeklinde çığlıklar atar (Boy: 48 cm).

15670 - *Corvus corone pallescens* - Leş Kargası - Hooded Crow

Kafası ve kanatları siyah, gövdesi gridir. İri bir gagası vardır. Leşle veya çöplüklerde beslenirler. Sürü oluşturabilir. Sesi kalın ve bet bir “kraa” çığlığıdır. Acıgöl civarında gruplar halinde açık ve seyrek ağaçlı yerlerde görülürler (Boy: 47 cm).

15720 - *Corvus corax* - Kuzgun - Raven

Genellikle yırtıcı kuş zannedilecek kadar büyük, simsiyah bir kuştur. Boğazında kabarık tüyler bulunur. Uçarken kuyruğu oldukça belirgindir. Döne döne uçuşu daha sık görülür. Gırtlaktan gelen derin “ruuk ruuk” sesi ile öter. Açık arazilerde, kayalık dağlarda yaşar. Acıgöl 'de Söğüt Dağları'nda yaşarlar (Boy: 64 cm).

3.1.16.17 Sığırcıklar (Sturnidae)

Sürüler halinde bulunan, genellikle koyu renkli ötücülerdir.

15820 - *Sturnus vulgaris* - Sığırcık - Starling

Mor yeşil yanardönerli ve açık renk benekli bir kuştur. Uzaktan siyah zannedilir. Uçarken üçgen biçimindeki kanatları göze çarpar. Kışın çok büyük sürüler oluşturur. Sesi taklitlerle doludur. Genellikle diğer kuşların sesini taklit eder. Kendi sesi metalik “çınıir” şeklindedir. Acıgöl’de özellikle meyve bahçeleri ve yakınlarında görülürler (Boy: 21,5 cm).

15840 - *Sturnus roseus* - Ala Sığırcık - Rose - coloured Starling

Acıgöl’de göç döneminde görülmüştür. Erişkininin gövdesi pembe, kanatları kuyruğu ve başı siyahtır. Başında uzun tüyleri vardır. Genci boz kahverengidir. Sesi sığırcığa benzer “çınıir” (Boy: 21,5 cm).

3.1.16.18 Serçeler (Passeridae)

Küçük boz - kahverengi ötücülerdir. Yerde yürümek yerine zıplarlar. Deniz kıyılarından yüksek dağlara kadar pek çok yaşam alanına uyum sağlamışlardır. Acıgöl civarının her kesiminde görülebilirler.

15910 - *Passer domesticus* - Serçe - House Sparrow

Herkesin tanıdığı bir kuştur. Dünyanın hemen hemen her yerinde bulunur. Şehirlerde yaşayanlar kirlilikten dolayı koyu renkte gözüktür. Dişisi ve erkeği farklı renklerdedir. Erkeğin başı kızıl kahverengi, yanakları gri - beyaz, tepesi gridir. Boğazında gerdanına kadar uzanabilen bir siyahlık bulunur. Sırtı kahverenginin çeşitli tonlarıyla desenlenmiş kahverengi, alt tarafı açık gridir. Dişisi daha açık renklidir. Başı kahverengi, sırtı kahverengi tonlarda, alt tarafı boz renklidir. Şehirlerde, köylerde ağaçlık yerlerde yaşarlar. Sesi “çırp, çırp” gibi hecelerin tekrarlanmasıdır (Boy: 14,5 cm).

15920 - *Passer hispaniolensis* - Söğüt Serçesi - Spanish Sparrow

Serçeye benzer. Başı tamamen kızıl kahverengi, yanakları beyazdır. Sırtı kahverenginin çeşitli tonlarında desenlenmiştir. Alt tarafında ise gaga altından başlayan siyahlı göğsüne kadar iner, karnında benekler halinde siyahlıklar bulunur. Dişisi ev serçesinin dişisine benzer, açık renklidir. Leylek yuvalarının altında yuvalarlar. Tarım arazilerinde, ağaçlıklarda bulunur. Serçe gibi insan yerleşimlerine bağımlı değildir. Sesi

ev serçesine benzer. Biraz daha yüksek ve metalik seslidir. ““çilirp çilip” hecelerine benzer . (Boy: 14,5 cm).

15980 - *Passer montanus* - Ağaç Serçesi - Tree Sparrow

Dış görünüşü serçeye benzer. Tamamen kahverengi tepesi ve beyaz yanağındaki siyah leke ile ayırt edilir. Eşlerin dış görünüşü aynıdır. Ağaçlık bölgeler, tarım arazilerinde bulunur (Boy: 14 cm).

16040 - *Petronia petronia* - Kaya Serçesi - Rock Sparrow

Ev serçesinin dışısına benzer. Uçarken kuyruk ucunun beyaz olduğu görülür. Ayrıca tüylerini kabarttığı zaman göğsündeki sarı benek belirginleşir. Söğüt Dağları civarındaki kayalık ve taşlık yerlerde görülmüştür. Sesi ev serçesine benzer (Boy: 14 cm).

3.1.16.19 İspinozgiller (Fringillidae)

Küçük ve renkli ötücülerdir. Tohumla beslenirler, bu nedenle iri gagaları vardır. Ötüşleri ve görünümleri güzeldir.

16360 - *Fringilla coelebs* - İspinoz - Chaffinch

Erkeğin yüzü ve vücudunun alt tarafı pembe, başı ve ensesi gri, sırtı kıızıdır. Koyu renkli kanatlarında iki tane beyaz bant bulunur. Bu bantlar oldukça belirgindir ve ispinozun teşhisinde oldukça işe yarar. Dışisi grimsidir. Tipik ötüşü “ çing” sesidir. Kışın göl çevresindeki bozkır gibi açık veya seyrek ağaçlı arazilerde bulunan ispinoza yazın ormanlarda rastlanır, yöremizde göçmen değildir. Yıl boyu görülebilir. Yerleşimlerde de rastlanılabilir (Boy: 15 cm).

16390 - *Serinus pusillus* - Kara İskete - Red - fronted Serin

Yüksek bölgelerde yaşamasına rağmen kışın alçak arazilere iner. Başı ve göğsü siyah, vücudu sarı üstüne siyah beneklidir. Alnında kırmızı bir leke göze çarpar. Dışisi daha açık renklidir. Sesi “triiip” Acıgöl’de Söğüt Dağları’nın açıklık ve çayırlık kısımlarında görülmüştür (Boy: 12 cm).

16400 - *Serinus serinus* - Küçük İskete - Serin

Küçük bir kuştur. Başı ve göğsü sarı, sırtı ve kanatları yeşilimsi kahverengi çizgilidir. Uçarken kuyruk sokumu parlak ve yeşilimsi sarı renkte gözüktür. Acıgöl civarındaki ibreli ormanlar, ağaçlıklar, bahçelerde bulunur. Ötüşü hızlı hızlı “çiiip çiii - çiiip” heceleri şeklindedir (Boy: 11,5 cm).

16490 - *Carduelis chloris* - Florya - Greenfinch

Sarımsı yeşil renktedir. Dişisi kahverengimsi olabilir. Gagası fildişi rengindedir, hafif pembemsi olabilir. Kanadında parlak sarı bir panel vardır. Acıgöl çevresindeki bahçeler, tarım alanları ve ağaçlıklarda bulunur, evlerin bahçelerinde de rastlanabilir. Ötüşü bazen sakaya benzer. Bunun dışında “cuiy - cuiy - cuiy” ötüşü ve özellikle ilkbaharda yüksekçe bir yerden sert ve yüksek sesle çıkarttığı “cüüiiiiiy” sesi vardır (Boy: 14,5 cm).

16530 - *Carduelis carduelis* - Saka - Goldfinch

Oldukça güzel bir kuştur. Yüzü kırmızıdır. Başında ayrıca siyah ve beyaz bölgeler bulunur. Sırtı açık kahverengi, karnı beyazdır. Kanadında parlak sarı bir bölüm vardır. Kanat uçları siyah üstüne beyaz beneklidir. Gagası açık renktedir. Ötüşü tatlı ve melodiktir. “Ti - ti - viiyt” ve benzeri seslerin farklı şekillerde sürekli tekrarlanmasından oluşur. Göl civarındaki bozkırlar, otluk ve bol dikenli araziler, açık alanlarda ve bahçelerde bulunur. Şehirlerde büyük parklarda rastlanılabilir (Boy: 12 cm).

16540 - *Carduelis spinus* - Karabaşlı İskete - Siskin

Yeşilimsi kahverengi bir kuştur. Sırtı koyu çizgilidir. Uçarken kanadında sarı bölümler görülür. Erkeğin başında ve gaga altında bulunan siyahlık dişide yoktur. Ötüşü sakaya benzer “tiy - yuu”. Acıgöl’ün civarındaki ağaçlık yerlerde yaşar. Kışın açık alanlarda, bozkırın ağaçlık kesimlerinde rastlanabilir (Boy: 12 cm).

16600 - *Carduelis cannabina* - Ketenkuşu - Linnet

Erkeğin başı gri, sırtı kızıl kahverengidir. Alnı ve göğsü üreme döneminde kızılımsı pembe bir renk alır. Üreme dönemi dışında bu renk soluklaşır ve açık pembeye benzer. Göğsünün altı açık renktedir. Çalılık yamaçlarda, kayalık yerlerde bulunur. Kışın küçük sürüler halinde Gemiş- Başmakçı arasındaki yolun kenarındaki çalılıklarda gezer. Uçarken hep beraber cıvıltılı bir şekilde öterler (Boy: 13,5 cm).

3.1.16.20 Kirazkuşları (Emberizidae)

Tarla kirazkuşu hariç renkli kuşlardır. Tohumla beslenirler. Bir kısmı göçmendir. Hepsinin yüzünde farklı renkte bıyığa benzer bir bölüm bulunur.

18600 - *Emberiza cia* - Kaya Kirazkuşu - Rock Bunting

Erkeğin başı gri, sırtı kahverengi, göğsü ve karnı kızıl kahverengidir. Kuyruğu daha koyu renklidir. Kaş, sürmesi ve bıyığı siyahtır. Dişisi daha soluktur. Söğüt Dağları yakınlarındaki kayalık yerlerde bulunur. Ötüşü “tsi - tsi – tsiir” heceleri şeklindedir (Boy: 13,5 cm).

18660 - *Emberiza hortulana* - Kirazkuşu - Ortolan

Oldukça renkli bir kuştur. Baş, ensesi ve boğazı yeşilimsi, bıyığı ve gaga altı sarı, karnı kızılımsı kahverengi ve sırtı kahverengidir. Dişisi daha kahverengimsidir. Acıgöl’ün etrafındaki seyrek bitkili, taşlık yerlerde tarım alanlarında bulunur. Ötüşü “ciy - ciy - ciy - ciyyu” (Boy: 16,5 cm).

18810 - *Emberiza melanocephala* - Karabaşlı Kirazkuşu - Black - headed Bunting

Renkli bir kuştur. Boğaz, göğsü ve karnı parlak sarı, başı siyah, sırtı kıızıdır. Dişisi daha soluktur. Bölgede yaz göçmenidir. Tarlalar, tarım alanları, seyrek ağaçlı yerler ve bozkırlarda oldukça sık rastlanır. Genellikle yüksekçe bir ağacın en üst noktasından öterken görülür. Ses: “cyip cyip cyip ciyüyüyüp” şeklindedir (Boy: 16,5 cm).

18820 - *Miliaria calandra* - Tarla Kirazkuşu - Corn Bunting

Acıgöl çevresinde tüm yıl boyunca rastlanabilir. Dişi ev serçesine benzer. Gagasının iki yanında beyaz renkli bıyık benzeri bölgeler bulunur. Ayrıca boğazı da beyazdır. Genellikle yüksekçe bir yerden öter. Sesi metaliktir. Ötüşü “tsiiiiit” ve “triiii - triiii—riii” heceleri şeklindedir (Boy: 18 cm).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Acıgöl ÖKA, ÖBA ve ÖDA kriterlerini sağlayan zengin bir sulak alan olduğu için 1800'lü yıllardan itibaren pek çok araştırmacının dikkatini çekmiştir ve yöreye gelen yerli ve yabancı pek çok araştırmacı gözlemler bulunarak, tespit ettikleri kuşları kayıt altına almışlardır. Doç Dr. Raşit Urhan'a ait olan kayıtların yanı sıra Kuşbank adı verilen kuş gözlemcilerinin kayıtlarını gönüllü olarak paylaştığı bilgi bankası ve Birds of Turkey 7 Acıgöl (Dijksen ve Kasperek 1988) adlı kaynaklardan ulaştığımız ve bizim çalıştığımız Eylül 2005 ve Eylül 2006 periyodunda görülmeyen fakat başka gözlemciler tarafından kaydedilen türlere ait bilgiler aşağıda Tablo 4.1'de verilmiştir, kuş isimlerinin yanı sıra bu bilgilerin nereden alındığı da kaynak sütununda belirtilmiştir.

Tablo 4.1 Acıgöl'de gözlem yapan diğer gözlemcilerin kaydettiği kuşlar

Kod	Diğer gözlemciler tarafından kaydedilen kuş türleri	Kaynak
00970	<i>Ixobrychus minutus</i>	(Cüce) Küçük Balaban
01680	<i>Branta bernicla</i>	Yosun Kazı
02030	<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka
02180	<i>Bucephala clangula</i>	Altıngöz
02200	<i>Mergus albellus</i>	Sütlabi
02380	<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak
02430	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Akkuyruklu Kartal
02460	<i>Gypaetus barbatus</i>	Sakallı Akbaba
02470	<i>Neophron percnopterus</i>	Küçük Akbaba
02510	<i>Gyps fulvus</i>	Kızıl Akbaba
02550	<i>Aegypius monachus</i>	Kara Akbaba
02620	<i>Circus macrourus</i>	Bozkır Delicesi
02630	<i>Circus pygargus</i>	Çayır Delicesi
02670	<i>Accipiter gentilis</i>	Çakırkuşu
02920	<i>Aquila pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı
02930	<i>Aquila clanga</i>	Büyük Orman Kartalı
02960	<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya Kartalı
02980	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Küçük Kartal
02990	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Tavşancıl
03070	<i>Falco vespertinus</i>	Ala Doğan
03100	<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan
03160	<i>Falco cherrug</i>	Ulu Doğan
03670	<i>Perdix Perdix</i>	Çil keklik
03700	<i>Coturnix coturnix</i>	Bıldırcın
04460	<i>Otis Tarda</i>	Toy
04590	<i>Burhinus oedicnemus</i>	Kocagöz
04820	<i>Charadrius morinellus</i>	Dağ Cılıbtı

05140	<i>Limicola falcinellus</i>	Sürmeli Kumkuşu	Kuşbank
05540	<i>Tringa glareola</i>	Orman Düdükçünü	Dijksen ve Kasperek/ Kuşbank
05640	<i>Phalaropus lobatus</i>	Deniz Düdükçünü	Kuşbank
06700	<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı	Dijksen ve Kasperek
07440	<i>Bubo bubo</i>	Puhu	Doç. Dr. Raşit Urhan
07670	<i>Asio otus</i>	Kulaklı Orman Baykuşu	Dijksen ve Kasperek
07980	<i>Apus melba</i>	Akkarınlı Sağan	Dijksen ve Kasperek
10040	<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu	Dijksen ve Kasperek
10840	<i>Prunella modularis</i>	Dağbülbülü	Kuşbank
10120	<i>Anthus cervinus</i>	Kızılgerdanlı İncirkuşu	Dijksen ve Kasperek
10950	<i>Cercotichas galactotes</i>	Çalı Bülbülü	Kuşbank
12000	<i>Turdus philomelos</i>	Öter Ardıç	Kuşbank
12260	<i>Cisticola juncidis</i>	Yelpazekuyruk	Dijksen ve Kasperek
12380	<i>Locustella luscinioides</i>	Bataklık Kamışcını	Dijksen ve Kasperek/ Kuşbank
12410	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Bıyıklı Kamışcın	Kuşbank
12430	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Kındıra Kamışcını	Dijksen ve Kasperek
12500	<i>Acrocephalus palustris</i>	Çalı Kamışcını	Dijksen ve Kasperek
12510	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Bülbülü	Dijksen ve Kasperek
12690	<i>Sylvia rüppelli</i>	Karaboğazlı Ötleğen	Kuşbank
12410	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Bıyıklı Kamışcın	Kuşbank
12690	<i>Sylvia rüppelli</i>	Karaboğazlı Ötleğen	Kuşbank
12740	<i>Sylvia curruca</i>	Küçük Akgerdanlı Ötleğen	Kuşbank
13150	<i>Regulus ignicapillus</i>	Sürmeli Çalığı	Kuşbank
16380	<i>Fringilla montifringilla</i>	Dağ İspinozu	Kuşbank
15080	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	Dijksen ve Kasperek
17170	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş	Kuşbank
18570	<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Kirazkuşu	Kuşbank
18580	<i>Emberiza cirrus</i>	Bahçe Kirazkuşu	Kuşbank
18770	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Bataklık Kirazkuşu	Kuşbank

Acıgöl'de yaptığımız bu çalışmada daha önce alanda gözlem yapan kişilerin kaydettiği yırtıcı kuş ve ördek türlerinin bir kısmına rastlanamamasının temel sebeplerinin habitat tahribi ve kaçak avcılık olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bizim bu çalışmaları yaptığımız dönemde alanda gözlem yapan kişilerin ulaşabildiğimiz kısmının arazi kayıtları ile bizim kayıtlarımız arasında da bazı farklı türler bulunmaktadır. Bunun sebeplerinin çalışmamız sırasında su kuşlarına yoğunlaştığımız için diğer kuşların bir kısmının dikkatimizden kaçma olasılığı ve su kuşlarının sulak alanlar arasında yer değiştirmesi olduğu düşünülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi Acıgöl ve yakın çevresinde bulunan diğer sulak alanlar arasında sürekli bir kuş hareketi vardır. Bu

nedenle göle birkaç gün arayla gidildiğinde bile kuş sayıları ve çeşitleri değişebilmektedir.

Bir zamanlar yörede bulunan fakat tarafımızca yörede hiç görülmeyen *Otis tarda* (Toy) gibi kuşlar hakkında bazı bilgiler yöre halkıyla konuşarak elde edilmiş ve yörede son 10 yıldır hiç rastlanılmadığı anlaşılmıştır. Göl civarında Toy güden, Toylu yol vb. gibi isimlere sahip yerler vardır. Bundan yaklaşık 40 sene önce toyların sürüler halinde Dazkırı, Başmakçı, Çardak ve Bozkurt ilçelerinde yaşadığı bilinmektedir. Fakat habitat bozulması, tarım ilaçlarının kontrolsüz kullanımı ve avcılık sebepleri ile bu kuşların özellikle havaalanı inşaatından sonra yörede görülmediği öğrenilmiştir. Bu kuşu araştırmak için Afyonkarahisar ilinin köylerine gidilmiş, bu köylerde görülen son toy kuşlarının, avlanırken güme kullanımının yasak olmasına rağmen, gümeyle kandırılarak nasıl avlandığı avcılar tarafından anlatılmıştır. MAK kararları ve nesli tükenen hayvanların avlanmaması konusunda bu avcılar ile konuşulmuştur. Yörede, Dijksen ve Kasperek (1988)'e göre yaşayan, üreyen pek çok yırtıcı kuş vardır (Tablo 4.1). *Falco cherrug* (Ulu Doğan)'dan *Milvus migrans* (Kara Çaylak)'a kadar rapor edilen bir sürü yırtıcıya rağmen çalışmamızda bunların hiç görülmemesi ve diğer gözlemcilerin kayıtlarında da olmaması, herhangi bir yuva, yumurta, tüy, dışkı gibi bir izlerine rastlanmaması ve yöre halkının bu kuşları görmediğini söylemesi bu kuşların yörede bulunmadığını ispatlamaktadır. Yöre halkına yırtıcı kuşların resimlerini gösterip, bu kuşları görüp görmedikleri sorulduğunda türünü öğrenemediğimiz, civarda düzenli görülen son kartalın bacak kemiğinden düdük yapmak üzere birkaç yıl önce Gemiş' te vurulduğu öğrenilmiştir. Köylüler tarafından kuşun vurulduğu yer ve kuşun vuruluşu ayrıntılı olarak tarif edilmiştir. Bulgular kısmında görülen, zaman zaman gölde rastlanılan *Aquila heliaca* (şah kartal)'nın da aynı akıbete uğramasından endişe edilmektedir. Yırtıcı kuşların av hayvanı olarak görülmesinin de bu kuşların sayılarının ve çeşitliliğinin azalmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

2003 yılında Çardak İlçesi'nde siyanürle tilki avcılığı yapılmış, bu haber medyada yer almıştır (Kavak, 2003). Bu vahşi uygulamanın kaç yıldır yapıldığı bilinmemekle beraber medyanın bu konuya yer vermesinden sonra tekrarlanmamıştır. Leşle beslenen kuşların zehirlenerek öldürülmüş hayvanları yiyerek zehirlendikleri bilinmektedir. Kasperek ve Dijksen (1988) in bahsettiği *Aegyptus monachus* (Kara Akbaba), *Neophron percnopterus* (Küçük Akbaba/ Mısır Akbabası), *Gypaetus barbatus* (Sakallı Akbaba),

Gyps fulvus (Kızıl Akbaba) gibi kuşlar 1980'li yıllarda göl çevresinde ürerlerken bugün bu kuşlardan bir tane bile bulunmaması bu hayvanların yok olmasında sadece habitat bozulmasının değil, insanların etkisinin neden olduğunu göstermektedir.

Son yıllarda göl suyunun endüstriyel kullanımı, azalan yağışlara bağlı kuraklık ve gölden su çekilmesi gibi sebeplerle gölde aşırı bir kuruma mevcuttur. Bu kuraklık sucul yaşamı olumsuz etkilemekte, su kuşlarının çeşit ve sayısında önemli düşüşler meydana getirmektedir. Özellikle gölün Gemiş Kasabası içinde kalan bölümü daha önceki yıllarda flamingoların yüzebileceği kadar yüksek seviyede su barındırırken kasaba kanalizasyonunun, evsel ve hayvansal atıkların kontrolsüz göle boşaltımı gibi sebepler dolayısıyla görülen ötrofikasyon sonucu sığlaşmış ve dolmaya başlamıştır. Acıgöl'ün Gemiş yerleşimi içindeki kısmı maalesef yok olmak üzeredir. 2001 yılında onlarca flamingo ve ördek gözlediğimiz alan bugün sadece kıyı kuşlarına, sakarmekelere ve evcil kazlara ev sahipliği yapmaktadır. Gölün hemen kenarına yapılan evlerin ve ahırları tüm atıklarının göle atılması gölün bu kısmında aşırı bitki üremesine ve gölün hızla dolmasına sebep olmuştur. 2001 yılından itibaren gözlediğimiz bu noktada son yıllarda hiç flamingo görülmemiştir.

Ötrofikasyona sebep olan etmenlerden bir tanesi de aşırı yapılaşmadır. Daha önceleri rahatlıkla gözlem yapabildiğimiz göl kıyıları son bir kaç yıl içinde Gemiş kıyılarından göle ulaşmaya imkân vermeyecek şekilde evler ve bahçe duvarları ile çevrilmiştir. Göle gelen gözlemci ve araştırmacılara göle yaklaşabilmeleri için bir patika bile bırakılmamıştır ve maalesef bu duvarlar Mahmuzlu Kızıkuşu (*Vanellus spinosus*)'nun üreme alanına dayanmıştır. Gözlem yapabilmek için bu evlerin veya arsaların sahiplerinden izin alarak göl tarafına geçilmektedir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda gölün **henüz** yerleşime açılmamış kısmına gidilmekte o yörede pek çok kuşun ürediği bilindiği için yuvalara yaklaşılmadan uzaktan gözlem yapılmaktadır. Bu da yapılan gözlemin kalitesini düşürmektedir. Gemiş Belediyesi ve Çardak Kaymakamlığı tarafından acil olarak önlem alınmalı ve göl çevresine yeni binalar yapılması önlenmelidir. Bu konu hakkında gelecekte daha duyarlı davranılmasını ummaktayız.

Bölgede kaçak avcılık ciddi bir sorundur. Gölde avcılık resmi anlamda yasaktır, fakat özellikle Gemiş çevresinde kontrolsüz avcılık yapılmaktadır. Bu yöre ile ilgili Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 06/06/2006 tarih ve 4 karar numarası ile yayınlanan 2006 – 2007 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu (MAK) kararlarına göre avlanmanın yasak olduğu aşağıda belirtilmiştir (www.cevreorman.gov.tr):

- Başmakçı İlçesi: Doğusu: Başmakçı - Akpınar - Gemiş yolu, Kuzeyi: Başmakçı - Dazkırı yolu, Batısı: Acıgöl içinden geçen ve Başmakçı - Dazkırı yoluna kadar devam eden Başmakçı - Dazkırı ilçe sınırı, Güneyi: Acıgöl içinden geçen ve Akpınar yolunun sınırı kestiği noktaya kadar olan Denizli il sınırı,
- Dazkırı İlçesi: Doğusu: Acıgöl içinden geçen ve Başmakçı - Dazkırı karayoluna kadar devam eden Başmakçı - Dazkırı ilçe sınırı, Kuzeyi: Dazkırı - Başmakçı karayolu, Batısı: Dazkırı - Denizli karayolu, Güneyi: Acıgöl içinden geçen ve devam eden Denizli il sınırı,
- Denizli Çardak Beylerli Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası: Doğusu:Çaltı - Beylerli Kasabası yolu, Batısı: Kurutma kanalından tarım arazileri içinde Beylerli kasabasına giden arazi yolunun Beylerli - Çaltı asfaltının kestiği nokta, Kuzeyi: Çaltı köyünden Acıgöl'e giden kurutma kanalı, Güneyi: Çaltı - Beylerli Kasabası yolu,

Yukarıda belirtilen kararlarda da görüldüğü gibi Acıgöl'ün temel sorunlarından bir tanesi gölün iki il ve üç ilçe sınırları arasında yer almasıdır. Bu durum gölün tamamını ilgilendiren kararların iki ayrı il için ayrı ayrı alınmasını gerektirmektedir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın kendi iç yapısı gereğince farklı bölümlere ayrılması bürokratik yavaşlamaya sebep olmaktadır. Sadece av yasağının uygulanması için bile iki ayrı il ve üç ayrı ilçe teşkilatlarının görev yapması gerekmektedir. Gözlemlerimiz sırasında Afyonkarahisar ili sınırları içinde herhangi bir sorun yaşanmazken, Denizli ili sınırlarında sürekli avcılarla karşılaşmamız, yine bu avcıların fiziksel ve sözlü sataşmalarına uğramamız bunun açık bir göstergesidir.

Bu sataşmalar yörede geliştirmek için uğraştığımız ornito - turizm faaliyetlerini de engellemektedir. Yöre halkı tarafından göle sık sık yerli ve yabancı gözlemcilerin geldiği belirtilmektedir. Akpınar köyü ve civarında yaşayan kişiler kuş gözlemcilerine yardımcı olup daha iyi kuş gözleyebilecekleri yerleri veya kuşların o gün ne tarafta

yoğun olduğunu tarif ederken, Gemiş yöresindeki kişiler kuş gözlemcilere zaman zaman sözlü tacizlerde bulunmaktadırlar. Yöreye giden gözlemcilere nadir de olsa fiziksel sataşmalar da yapılmaktadır. Yörede yaptığımız tüm kuş gözlem şenliklerine, Pamukkale Üniversitesi ve yerel yetkililerce düzenlenen Hambat Sempozyumu'na, eğitici çalışmalara ve yerel sivil toplum örgütleri olan PAKDOS (Pamukkale Arama Kurtarma Doğa Sporları Derneği)'un ve Hambatlılar Derneği'nin tüm yardımlarına rağmen bu konuda herhangi bir ilerleme sağlanamadığı açıkça görülmektedir. Alanın acilen bir koruma statüsüne ihtiyacı vardır.

Göl yakınlarında bir adet havaalanı mevcuttur. Çardak Havaalanı adıyla anılan bu tesis Denizli ilindeki tek hava alanı olmasına rağmen askeri bir havaalanı olarak yapıldığı için küçüktür ve sadece THY'ye ait uçakların İstanbul seferlerinin yapılmasına izin vermektedir (İlhan 2005). Bu alan yetersiz olduğu için sürekli şikâyet edilmekte ve daha çok şirketin, daha çok sefer yapması halk tarafından talep edilmektedir. Şimdiye kadar gölde bir kaza yaşanmaması sevindirici bir olaydır fakat bu tesisin daha da büyütülüp, sefer sayıları artırıldıkça kaza ihtimalinin de bir o kadar artacağı göz önüne alınmalıdır. Havaalanının küçüklüğü ve şehir merkezine uzaklığı hakkında medyada sürekli haberler çıkmasına rağmen hiç kimse aslında alanın ne kadar güvensiz bir yer olduğunu söylememektedir. Ülkemizde daha önce Kuş Araştırmaları Derneği'nin farklı havaalanları için yapmış olduğu uçuş güvenliği projesinin bir benzeri Denizli için yaptırılırsa Çardak Havaalanı'nın ne kadar tehlikeli bir yere yapıldığı ortaya çıkacaktır. Tüm dünyada kuş - uçak çarpışması kazalarının önlenemediği ve havaalanları yapılırken kuş faaliyetlerinin en az olduğu yerlerin seçildiği bilinen bir gerçektir. Ayrıca, bir başka gerçek de tüm dünyada havaalanlarının sulak alanların uzağına yapılmasıdır. Sulak alanlardan kaynaklan sis görüş mesafesini etkilediği için uçak seferleri sıklıkla ertelenmekte veya iptal edilmektedir. Uluslar arası standartlara göre bir ÖKA olan Acıgöl'deki kuş varlığının gölün hemen yanındaki havaalanına inip kalkan uçaklardan etkilendiği bilinmektedir. Bu uçakların sayılarının ve seferlerinin artması halinde oluşacak insan ve araç sayısındaki artışın avifaunayı olumsuz etkileyeceği tahmin edilmektedir. Geçtiğimiz yıllarda havaalanı yolunun genişletilmesi çalışmaları sırasında iş makineleri soda fabrikalarının havuzlarına çok yaklaşmış, bu havuzlardaki kuşlar insan etkisinin daha az hissedildiği iç kısımlara doğru çekilmişlerdir. Bu yolun aşırı kullanılmasının bu havuzlarda bulunan kuşları ürküttüğü çalışmalarımız sırasında görülmüştür.

Daha önce de belirtildiği gibi göl üzerinde üç ayrı fabrika vardır. Bu fabrikalar sodyum sülfat üretmekte, bu ürün deterjan, cam ve tekstil sanayi gibi endüstriyel alanlarda kullanılmaktadır. Kış mevsiminde yağın yağışla göle su girişi artmakta bu da göl tabanında bulunan mineralleri çözerek göl suyuna karıştırmaktadır. Daha sonra kurutma havuzlarına alınan bu sular yaz sıcaklığında kurumakta, buharlaşan suyun uçmasıyla elde edilen sodyum sülfat ve diğer maddeler toplanmaktadır. Toplama işleminde sodyum sülfatın en üstte bulunan ve aşırı ince yapıdaki pudra denilen kısmı işçiler tarafından süpürülerek elle toplanmakta, diğer kısımlar ise makinelerle kazılıp araçlara yüklenmektedir. Havuzlardaki suyun kuruması için havaların oldukça ısınması gerekmektedir. Bu nedenle sodyum sülfatın alandan toplanması yazın gerçekleşmekte, hatta bu iş için fabrikaların mevcut kadrosu yetersiz kaldığından mevsimlik işçiler istihdam edilmektedir. Sodyum sülfat toplayan kalabalık işçi topluluklarının araziye dağıldığı zamanlar maalesef kuşların üreme zamanına denk gelmektedir. Bir tarafta kuluçkada yatan *Sterna nilotica* (Gülen sumru) lar ve *Recurvirostra avosetta* (Kılıç gaga)lar varken diğer tarafta işçilerin ve makinelerin çalıştığı görülmüştür. Üretim faaliyetlerinin en hareketli olduğu dönem aynı zamanda da kuşların üreme dönemidir. Daha önce çeşitli vesilelerle fabrika alanlarına girip yetkililer nezdinde bu alanların içini görebilme imkânı bulduğumuzda havuzların sınırlarını oluşturan alanlar üzerinde üreyen, yavrularını yetiştiren kuşlar olduğu görülmüştür.

Göldeki bu fabrikaların kuşların üreme zamanında faaliyet artırmaları bir dezavantajsa da, fabrika alanlarına dışarıdan insan girmesi yasak olduğu için havuzların etrafının tel örgüler ile çevrili olması kuşların yararınadır. Özellikle avcılardan kaçmak isteyen kuşlar bu alanlara sığınmakta, avcılar ise bu alanlara girememektedir. Yine üremek isteyen kuşların fabrika alanlarını tercih etme sebebi bu alanların her ne kadar makine gürültüsü, insan faaliyeti gibi kötü şartları varsa da avcılara ve tilki, köpek gibi hayvanlara karşı dışarıya göre daha korunaklı olmasıdır. Ayrıca burada çalışan işçilerin bir kısmı dinsel inanışları sebebi ile kuş yuvalarını, yumurtalarını ve yavrularını ellememekte, bu hayvanları rahatsız etmenin günah olacağı gerekçesiyle yuvalardan uzak durmaktadır. Bu da Acıgöl'ün Türkiye'nin pek az yerinde görülen güvenli bir üreme alanı olmasını sağlamaktadır.

Fabrikalara sadece kuşlar ve diğer canlılar açısından değil, genel durum itibariyle bakıldığında gölde bulunan üç fabrikanın yıl boyu faaliyetlerine devam ettikleri, göl içinde ve dışında bir çok yapı, kanal, havuz inşa edip tonlarca kimyasal maddeyi gölden çıkardıkları görülmektedir. Sodyum sülfat elde edilmesi için göl sularının çeşitli motorlu pompalar ile gölden çekilerek havuzlara doldurulması ve bu suyun buharlaşması, geride çökelti halinde sodyum sülfat bırakması gerekmektedir. Fabrikaların yağmurlar ve bir kaç küçük kaynak haricinde her hangi bir su girdisi olmayan gölün mevcut suyunu kullanarak bu işlemleri yaptığı düşünüldüğünde bu işletmelerin üretim rakamları ve havuz boyutları incelenerek göl üzerinde yarattıkları baskı anlaşılabilir. Firmaların kendi internet sitelerinden alınan bilgiler şöyledir:

- Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Limited Şirketi : Yaklaşık 3.400.000 m² olan 18 havuz ve 125.000 ton/yıllık üretim (<http://www.otuzbirkimya.com/profil.htm>/ 6.12.2006).
- Alkim Alkali Kimya A.Ş.: Acıgöl sahilinde 5.880.000 m² lik alana sahip üretim havuzları ve 7.600.000 m²lik ön buharlaşma havuzları vardır Ayrıca ve ana besleme kanalları, dağıtım kanalları, ve pompa istasyonları gibi tesisler ile günlük 700 ton sülfat ve 75 ton granül sodyum sülfat üretimi vardır. Ayrıca fabrika sodyum sülfatın yanı sıra göl tuzu da üretmektedir. Firmanın 2005 yılı verilerine göre 52.500 ton ham tuz üretilmiştir. Tuz üretim havuzları alanları 1.500.000 m² ayrıca tuz ön buharlaştırma havuzları alanları 1.325.000 m² dir. (<http://www.alkim.com/tr/kurumsal/tarihce.aspx/> 6.12.2006).
- Sodaş (Sodyum Sanayi A.Ş.): Üretim havuzları toplam alanı 4.400.000 m² ve ön buharlaşma havuzları toplam alanı ise 3.700.000 m² dir, yıllık 65.000 ton Sodyum sülfat üretimi yanı sıra 55.000 ton / yıl Rafine Kristal Sodyum Sülfat ve 20.000 ton / yıl Hafif Tip Sodyum Sülfat üretimi yapılmaktadır (www.sodas.com.tr/ 6.12.2006).

Toplamda 217.805.000 m² ye varan havuz alanlarının doldurulması ve 596.500 tona varan çeşitli kimyasalların üretimi için gereken su miktarı düşünüldüğünde göl suyunun ve üzerinde yaşayan kuşların uğradığı baskı açıktır. Yıl boyunca bu havuzları doldurmak için gereken tonlarca su pompalarla gölden çekilmekte, kuruyan tipte (playa) bir göl olduğunu daha önce belirttiğimiz Acıgöl'ün kuruması hızlanmaktadır.

Son yıllarda görülen yağış azlığı, tarımsal sulamalar için sondaj kuyularının gelişigüzel açılması, eski adı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü olan kurum tarafından yapılan pompanın Gemiş kaynaklarından 600 lt/sn suyu gölün güneybatısındaki tarım alanlarının sulanması için pompalaması zaten gölün az miktardaki suyunu daha da azaltırken toplam alanı 217.805.000 m²'ye varan havuzların kalan göl suyu ile doldurulması gölün su seviyesinde dramatik düşüslere sebep olmaktadır. Gölün su seviyesindeki belirsizlik bazı kuşların üreyememesine, bazı kuşların ise yuvalarının ve yumurtalarının bozulmasına, yavrularının ölmesine yol açmaktadır. Ayrıca alanı 21.000 ha olarak bilinen gölün 217.805.000 m² sinin havuz alanı olması özellikle yaz aylarında iyice küçülen göl alanını daha da küçültmektedir.

Yörede bulunan fabrikalar göle kimyasal atık bırakmadıklarını belirterek, gölde zaten bulunan kimyasal maddeleri sudan ayırarak topladıklarını, bu nedenle kirlilik yaratmadıklarını iddia etmekte, fabrika havuzlarında kuşların yaşamasının bunun en önemli göstergesi olduğunu söylemektedirler. Çevre kirliliği açısından önemli göstergeler olan kuşlar göl suyunun havuzlara doldurulmasından rahatsız olmayabilir, ihtiyaçları olan suyu ve *Artemia salina* gibi besinleri havuzlardan da elde edebilirler. Göl suyunda yapılan ölçümlerde kimyasal kirlilik tespit edilmese de (Kazancı, 1998) canlılarda biyoakümülyasyon sonucu ne tip etkiler yarattığı kesin bilinmemektedir. İleri düzeyde kirlilik ölçümü yapabilmek için gölden başka bir ortama gitme şansları bulunmayan taban büyük omurgasızları ile ayrıntılı tetkikler yapılması şarttır.

Acıgöl civarında yaşayan insanlar içinse fabrikalar önemli geçim kaynaklarıdır. Özellikle Gemiş'te yaşayan kişiler yaz mevsiminde geçici işçi olarak buralarda çalışmaktadırlar. Hayvancılık dışında belli bir geçim kaynağı olmayan Gemiş'te toprağın tuzlu olması nedeni ile tarım oldukça az yapılmaktadır. Başka bir geçim kaynağı olmayan halk soda fabrikalarında geçici işçi olarak çalıştığı yaz döneminde kazandığı paralar ile geçinmektedir. Ayrıca bu fabrikalar Gemiş'e kütüphane, asfalt yol vb. gibi yatırımlar yapmakta, böylece fabrikaların halkın gözündeki değeri artmaktadır. Bunları göz ardı eden bazı kişilerin maalesef oldukça bilinçsiz ve gerçek dışı bir şekilde Acıgöl'ün bir kuş cenneti haline getirilmesi için fabrikaların kapanması gerektiği iddiaları halkın şiddetli tepkisine yol açmaktadır. Bilimsel ve resmi olarak dile getirilmeyen bu iddialar medyada yer aldıkça halk kuşlara ve kuş gözlemciliğine tepki duymakta, Gemiş'e gelen kuş gözlemcilerine hoş davranmamaktadır. Akpınar'da

yaşayan insanların birincil geçim kaynağı fabrikalar olmadığı için kuş gözlemcilerine daha hoşgörülü yaklaşmaktadırlar. Acıgöl kenarındaki iki yerleşim yeri olan Akpınar ve Gemiş halklarının kuş gözlemcilere bu kadar farklı tavırlar sergilemesinin sebeplerinden birisi olarak bu görülmektedir. Gemiş halkının varolan en önemli geçim kaynaklarının kuşlar nedeni ile yok olacağı söylentisi onları etkilemekte ve bazı avcılar tarafından açıkça tarafımıza belirtildiği üzere fabrikaların kapanmasındansa kuşların yok olması tercih edilmektedir. Fabrikaların kapanması gerektiği gibi söylentiler avifaunaya gerçekten çok zarar vermekte, iddia sahipleri kuş cenneti vb. gibi fikirleri savunurken her hangi bir bilimsel gerçeği temel almadıkları için halkı kuşlardan, kuş gözlemciliğinden ve araştırmacılardan soğutmaktadırlar. Bugüne kadar çeşitli dernekler ve Pamukkale Üniversitesi ile yaptığımız tüm kaynaştırma ve eğitim çalışmalarının bu tip asılsız iddialar nedeniyle zarar görmesi oldukça üzüntü vericidir.

Göl ile ilgili bir başka önemli nokta halkın ve idarecilerin göl hakkında olağanüstü derecede bilgisiz olmasıdır. 2004 yılında yapılan Hambat Sempozyumu'nda sunulan bildirimlerde Acıgöl'de yaşayan tüm canlılar akademisyenlerce incelenip, belgelendiği halde Denizli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü resmi web sitesi gibi bazı resmi sitelerde ve yöre ile ilgili yayınlarda gölde canlı yaşamaz gibi ifadeler maalesef yer almaktadır (www.pamukkale.gov.tr). Devletin resmi kurumlarının bilgilendirme kısımlarında hala yer almakta olan bu ifadeler bu kadar çok canlı çeşidine ev sahipliği yapan göle ve bu göl hakkında bunca araştırma yapan akademisyenlere karşı yapılmış büyük bir haksızlıktır.

Göl hakkında haberler çıktıkça göl anlık olarak popüler hale gelmekte, göl çevresinde kontrolsüz şekilde ateş yakıp piknik yapan insanlar sadece kuşlar için değil, ormanlar için de bir tehlike oluşturmakta, piknik sırasında yüksek sesle çalınan müzik, gürültü, yakılan ateş gibi sebepler ile kuşlar iç kısımlara doğru uzaklaşmaktadır. Fakat beslenmek için gölün kıyısındaki çamur şeridine ihtiyaç duyan *Calidris minuta* (küçük kum kuşu) gibi kıyı kuşlarının bu kişiler gidene kadar beslenemediği ve başka sulak alanlara gittiği bilinmektedir.

Bir başka tehlike ise göl hakkında uzman olmayan ve daha da vahimi biyolojik etik kurallarından haberi olmayan kişilerin Acıgöl üzerine belgesel yapmaya çalışarak kuşlara zarar vermesidir. Birkaç yıl önce böyle bir çalışma yapan yerel bir TV kanalının

yaptığı çekimlerin ham bandı incelendiğinde çekim yapan kişilerin daha iyi görüntü almak amacıyla kuşları rahatsız edecek kadar kuşlara yaklaştığı, değişik sesler çıkartıp, taş vb. atarak kuşları uçurmaya çalıştığı görülmüştür. Gerçek anlamda profesyonel belgesel çekimlerinde hiçbir canlının rahatsız edilmediği, mümkün olduğunca sessiz olunarak çekildiği ve çekimler öncesinde ve sonrasında uzmanlardan yardım alındığı bilinmektedir. Bu yerel yayın kuruluşlarının konunun uzmanı olan özel belgesel yapımcılarıyla irtibata geçmeseler bile bir devlet kurumu olan TRT tarafından çekilmiş Sırlı Su Acıgöl ya da Türkiye'nin Kuşları gibi belgeselleri örnek alabilecekleri düşünülmektedir. Belgesel çekimi ve biyoloji konusunda uzman kişilerin desteği ile yapılmış çekimlerin göle olumlu katkısının olacağını düşünmekteyiz. Fakat konuda uzman olmayan kişilerin özellikle üreme döneminde kuluçkaya yatmış hayvanları görüntülemeye kalkmalarının telafi edilemez sonuçları olacağı bilinmelidir.

Acıgöl'ün yakınında küçük göller de bulunmaktadır. Kurutma çalışmaları yapılmadan önceki yıllarda kuşlar Acıgöl ve bu alanlar arasında sürekli yer değiştirerek avcılar, besin azlığı gibi tehlikelerden korunmaktaydı. Beylerli Gölü, Saz Gölü, Kuru Göl, Çaltı Gölü vb. gibi isimler ile anılan bu göller son yıllarda düzensiz olarak su tutmaktadırlar. Bundan 20 – 30 yıl kadar önce yine Acıgöl'ün civarında irili ufaklı daha pek çok sulak alan bulunmasına rağmen bu alanların bir kısmı kuraklığa bağlı olarak kurumuş, bir kısmı da o dönemki tarım politikalarının bir sonucu olarak kurutulmuş tarım alanına dönüştürülmüştür. Aradan geçen yıllarda bilim adamlarının yaptıkları çalışmalar sonucu sulak alanların önemi anlaşılmış ve gelişmiş ülkelerde sulak alanların kurutulmasına son verilmiştir. Mevcut sulak alanların bir kısmı uluslar arası anlaşmalar ile koruma altına alınırken, bazı ülkeler kuruttukları sulak alanlara tekrar su vermeye, buraları geri kazanmaya çalışmaktadır. Fakat Türkiye'de sulak alanların kurutulması çalışmaları hala devam etmektedir (www.dogadernegi.org). Acıgöl yakınlarındaki bir diğer ÖKA olan Çorak Gölü (Bayındır Gölü, Ak Göl) bu çalışmalar neticesinde kurutulmuş, zaman zaman su tuttuğunda ne kadar zengin bir alan olduğu görülmüştür. Beylerli Gölü'nde 1969 kışında 113.102 su kuşu sayılmıştır. Buna rağmen DSİ tarafından Beylerli Gölü'nde kurutma çalışmaları yapılmış göl alanı 40 hektardan 35 hektara kadar düşürülmüştür (Yarar ve Magnin 1997). Buna son yıllarda yaşanan kuraklık da eklenince göl tamamen kurumuştur. Su barındırdıkları zaman kuşlar açısından çok zengin olan bu sulak alanlar maalesef çoğu kez kuru durumdadırlar. Bu göllerin yağışlı dönemlerde geçici olarak su tuttuklarında çok sayıda su kuşunu

barındırdıkları çalışmalarımız sırasında görülmüştür. Fakat diğer zamanlarda yapılan gözlemlerde bu alanlarda herhangi bir su kuşuna maalesef rastlanamamıştır. Acıgöl'de ki kuş türü ve sayısını olumsuz yönde etkileyen bu kurutma çalışmalarının durdurulmasını umut etmekteyiz. Bu göllerde geçici olarak konaklayan kuşların kontrolsüz avlanması, mevsimi dışında saz kesimi, hem bu alanlarda hem de Acıgöl'de görülen saz yakımı avifaunayı kötü etkilemektedir. Bilhassa Acıgöl'de saz yakımı çok yaygındır. Sazları yakarak yerine çıkacak taze otlarla hayvanlarını beslemeyi isteyen halk kontrolsüz yangınlara sebep olmakta, yetkililer ise ilgisiz kalmaktadır. 2001'den beri süren çalışmalarımız boyunca defalarca saz yakımı gördüğümüz halde hiç söndürme çalışması görmememiz oldukça üzücü bir durumdur. Bu konuyla ilgili yangın ihbarları yapmamız ve yöneticileri uyarmamız durumu değiştirmemiştir.

Acıgöl'de geliştirmeye çalıştığımız ornito - turizm ülkemizde pek çok yörede yapılmaktadır. Ornito - turizm ile uğraşan kişiler konaklama, yeme - içme ve rehberlik gibi işlerle para kazanmaktadır. Acıgöl yöresindeki halkın sadece kuş rehberi olarak değil çeşitli organik ürünlerin ve otantik el işlemlerinin de ticaretini de yaparak gelir elde edeceği tahmin edilmektedir. Sadece ornito - turizm değil günümüz tatil anlayışının yeni bir örneği olarak organik ürün yetiştiren çiftliklerde yapılan ekolojik tatiller de yöre halkının yeni iş alanı olabilir. Medyada hakkında bir çok yazının yer aldığı Ersöz Çiftliği Başmakçı ilçesinde faaliyetini sürdürmekte ve yeni girişimcilere örnek olmaktadır. Zaten kendileri de hemen hemen ekolojik bir yaşam sürmekte olan köylülerin bu alana yönelmeleri ile doğal güzellikler açısından zengin olan Acıgöl'den turizm alanında da yararlanabilecekleri düşünülmektedir. Turizm alanında tercih edilen alanların arasında kalan bir güzergâh olan Acıgöl'ün Ankara Asfaltı tarafından her gün pek çok turist kfilesi geçmektedir. Bu kişilerin uygun tanıtım ve yönlendirme çabaları ile Acıgöl'e de uğramalarının ve ekolojik turizm uygulamalarının yapılabileceğini düşünmekteyiz.

Gölde avlanmanın yasak olması ve alanın koruma statüsünün olmasına karşın halen özellikle gölün Denizli kısmında sürmekte olan kaçak avcılık ve göle kanalizasyon gibi evsel atıkların karışması sorunlarına dikkat çekmeyi ve halkı bilinçlendirerek bu sorunların giderilmesi amacıyla yöre halkıyla konuşmalar yapılmış, 2004 yılında yapılan Hambat Sempozyumu'nda konu ile ilgili düşünceler ifade edilmiştir (Aslan vd 2004).

Göle dikkat çekmek ve kuş gözlemciliğini tanıtmak amacı ile yerel sivil toplum örgütleri ile kuş gözlem şenlikleri düzenlenmiş, çeşitli üniversitelerden ve şehirlerden kuş gözlemcileri davet edilerek yörenin ulusal anlamda tanıtılmasına çalışılmıştır. Yine bu yıllar içerisinde göle gelen yabancı kuş gözlemcileri ile işbirliğine gidilerek gölün uluslar arası düzeyde tanıtılmasına gayret edilmiştir.

Gölde yapılan gözlemler sırasında yöre halkı ile diyalog kurulmuş, bilhassa çocuklara doğa ve çevre bilinci aşılarmaya çalışılmıştır. Çocuklara kuş gözlemciliği tanıtılmış, çeşitli optik araçlar kullanılarak kuşları ve gölü daha yakından görmeleri sağlanmıştır. Böylelikle bu çocukların doğayı yakından tanımaları ve çevrelerine sevgi duyan bireyler olmaları amaçlanmıştır.

Acıgöl'ün Ramsar alanı olarak koruma altına alınması en büyük ümidimizdir. Fakat herhangi bir koruma statüsüne sahip olana kadar Acıgöl ile ilgili bir yönetim planının hazırlanarak Afyonkarahisar ve Denizli illeri arasında varılacak bir karar birliği ile yürürlüğe konması, yerel idarecilerin akademisyenler, yöre halkı ve sivil toplum örgütleri ile el ele vererek gölün kuruması, kaçak avcılık ve diğer sorunlar için önlemler alınması gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Akşıray, F. und Villwock, W. (1962) Populations dynamische Betrachtungen an Zahnkarpfen des südwestanadolischen Acı (Tuz) Gölü. *Zool. Anzeiger*. 168: 87–101.
- Albayrak, T. ve Erdoğan, A. (2002) Observations on Some Behaviours of Krüper's Nuthatch (*Sitta Krueperi*), a Little-Known West Palearctic Bird. *Turkish Journal of Zoology*, 29: 177-181.
- Alkim Alkali Kimya AŞ. Web Sayfası:
<http://www.alkim.com/tr/kurumsal/tarihce.aspx/> (06.12.2006).
- Aslan, A. ve Kızıroğlu, İ. (2001) A Study On Ornithofauna of Sakaryabaşı Eminekin Pond and its vicinity. *Turkish Journal of Zoology*, 27: 19-26.
- Aslan, A., Kahraman, D., Urhan, R., Kaska, Y. ve Katılmış, Y. “ Hambat Ovası ve Çevresinin Kuşları”, *I. Hambat (Han-Abat) Sempozyumu*, Çardak-Bozkurt (Denizli), 06-09 Ekim, 2004.
- Aslan, A. 2005 Arap Bülbülü'nün (*Pycnonotus Xanthopygos*) Türkiye Populasyonu Biyo – Ekolojisi, Doktora Tezi, *Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü* Biyoloji Anabilim Dalı, Antalya, 217 s.
- Atlas Dergisi Web Sitesi: <http://www.herzamankesfetmekicinbak.com> (01.10.2006)
- Ayvaz, Y. and Tabur, M.A. (2004) Birds of Lake Beyşehir (Isparta - Konya). *Turkish Journal of Zoology*, 29: 361-369.
- Baran, İ. ve Yılmaz, İ. (1984) Ornitoloji Dersleri. *Ege Üniversitesi Basımevi*, Bornova-İzmir, 323 s.
- Barış, S., Akçakaya, R. and Bilgin, C. (1984) The Birds of Kızılcıhamam. Birds of Turkey III, *Max Kasperek Verlag*, Heidelberg, 1-36.
- Barış, Y.S. (1989) Turkey's Bird Habitats and Ornithological Importance, *Sandgrouse*, 11: 42-53
- Bibby, C.J., Burgess, N.D. and Hill, D.A. (1992) Bird Census Techniques. *Academic Press Limited*, London, 257s.
- Biricik, M. (1996) Birds of Kabaki Pond (Diyarbakır). *Turkish Journal of Zoology*, 20:155-160
- Çelik, A., Çiçek, M., Arslan, İ., Karıncalı, M. ve Semiz, G. (2007) Flora of Hambat plain and its environs (Denizli, Turkey). *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 11: 137-175.
- Çevre ve Orman Bakanlığı Web Sitesi: <http://www.cevreorman.gov.tr>

Çobanoğlu, E. O. (2000) Seyfe Gölü Avi-faunası, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, 135.

Denizli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Resmi Web Sitesi:
<http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=374> (06.12.2006)

Dijksen, L.J. and Kasperek, M. (1988) The Birds of Lake Acı. **Max Kasperek Verlag**, Heidelberg, 1-36

Doğa Derneği Web Sitesi: <http://www.dogadernegi.org> (10.07.2006)

Duran, M., Urhan, R. ve Özdemir, A. (2004) Hambat Ovası Sulak Alanlarının Faunasına Genel Bir Bakış. **I. Hambat (Han-Abat) Sempozyumu**, Çardak-Bozkurt (Denizli), 06-09 Ekim.

Erdoğan, A., Öz, M., Tunç, R., Albayrak, T., Aslan, A., Sert H. (2004) Demre (Kale) “Noel Baba Kuş Cenneti” Kuşları, **Akdeniz Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü**, Antalya, 177 s.

Erdoğdu, E. (1999) A study on the ornithofauna of Doğancı Pond in Alpu- Eskişehir. **Turkish Journal of Zoology**, 25: 105-109.

Ergene, S., 1945 Türkiye'nin Kuşları. İ.Ü Fen Fakültesi Monografileri. **Kenan Matbaası**, İstanbul, 1-362.

Google Earth Web Sitesi: <http://www.earth.google.com> (01.12.2006)

Görgün, E. O. (1994) Mogan Gölü Avi-faunası, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, 87 s.

Güçlü, S. H. (2000) Eğirdir Gölü Kuşları, Yüksek Lisans Tezi, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Isparta, 33 s.

Gündoğdu, E. (2002) Isparta Çevresindeki Bazı Korunan Alanlarda Orman Kuşları Üzerine Gözlemler. **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 1: 83-100.

Gürsoy, A. (2000) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampus Alanı Avifaunası, Yüksek Lisans Tezi, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Samsun, 80 s.

Hayman, P., ve Hume, R. (2005) Kuş Gözlemcisinin Cep Kitabı, **Kuş Araştırmaları Derneği**, Ankara, Türkiye, 283 s.

Heinzel, H., Fitter, R. and Parslow, J. (1998) Birds of Britain and Europe with North Africa and Middle East. **Harper Collins Publishers**, London, 323s.

Heinzel, H., Fitter, R. and Parslow, J. (1995) Türkiye ve Avrupa'nın Kuşları. **Doğal Hayatı Koruma Derneği**, İstanbul, Türkiye, 384s.

- İlhan, O. (2005) Adım Adım Denizli. *Horoz Medya Gazetecilik- Matbaacılık San. ve Tic. Ltd Şti.*, Denizli, 215, 131-139.
- Karakaş, R. and Kılıç, A. (2003) The Birds of Dicle Dam (Diyarbakır). *Turkish Journal Of Zoology*, 28:301-308.
- Kavak, H. (2003) Tilkiler öldürülünce, fare tehlikesi doğdu. “*Zaman Gazetesi*” <http://arsiv.zaman.com.tr/2003/01/20/haberler/butun.htm> (20.01.2003)
- Kaya, M., Yurtsever, S., Kurtonur, C. (1996) Trakya Ornito - Faunası Üzerine Araştırmalar I. *Turkish Journal Of Zoology*, 23:781-790.
- Kazancı, N., Girgin, S., Dügel, M., Oğuzkurt, D. (1998) Burdur Gölü ve Acıgöl'ün Limnolojisi, Çevre Kalitesi ve Biyolojik Çeşitliliği. *İmaj Yayınevi*, Ankara, 117.
- Kılıç, D.T., ve Eken, G. (2004) Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları 2004 Güncellemesi. *Doğa Derneği*, Ankara, Türkiye. 232.
- Kılıç, A. (1999) Karapınar (Konya) Yöresinin Kuşları. *Turkish Journal Of Zoology*, 23:91-97.
- Kirwan, M. G. and Martins, R. P. (1994) Turkey Bird Report 1987- 1991 *Sandgrouse*, 16(2), 77-117.
- Kirwan, G. (1997) Ornithological observations on Karadağ - Konya province. *Turkish Journal Of Zoology*, 22: 237-239
- Kirwan, G. M., Martins, R. P., Eken, G. and Davidsen, P. (1998) Checklist of the Birds of Turkey. *Sandgrouse*, supplement 1: 1-32
- Kızıroğlu, İ. (1989) Türkiye Kuşları. *Orman Genel Müdürlüğü Yayınları*, Ankara, Türkiye. 314 s.
- Kızıroğlu, İ. (1993) The Birds of Turkey (Species List in Red Data Book). *TTKD Publication, pp* Ankara, Turkey 29: 48
- Kuş Araştırmaları Derneği: <http://kad.org> (10.07.2006)
- Kuş Bilgi Veri Tabanı: <http://www.kusbank.org> (20.11.2007)
- Kuş Gözlemciliği Sayfası: <http://www.kustr.org> (20.12.2007)
- Mullarney, K., Svensson, L. Zetterström, D. and Grant, P.J. (1998) Bird Guide. *Harper Collins Publishers*, London, 391.
- Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Limited Şirketi Web Sitesi: <http://www.otuzbirkimya.com/profil.htm> (06.12.2006)
- Özhatay, N., Byfield, A., Atay, S. (2003) Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları. *WWF Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) Yayınları*, İstanbul

- Perktaş, U. and Ayaş, Z. (2003) Birds of Nallıhan Bird Paradise (Central Anatolia, Turkey). *Turkish Journal Of Zoology*, 29:45-59.
- Roselaar, C. S. (1995) Songbirds of Turkey, An Atlas of Biodiversity of Turkish Passerine Birds. *Pica Press*, Robertsbridge, 240.
- Sert, H. and Erdoğan, A. (2002) The Avifauna of Termessos National Park (Antalya – Turkey). *Turkish Journal Of Zoology*, 28:135- 143.
- Sıfır Yokoluş Kampanyası: <http://www.sifiryokolus.com> (10. 09. 2006)
- Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş Web Sitesi: <http://www.sodas.com.tr> (06.12.2006)
- Tabur, M. A. (1996) Burdur Gölü Su Kuşları, Yüksek Lisans Tezi, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Isparta, 31s
- Urhan, R., Katılmış, Y., Kaska, Y., Öksüz, A. ve Başkale, E. (2004a) Hambat Ovası ve Yakın Çevresinin Herpetofaunası. *I. Hambat (Han-Abat) Sempozyumu*, Çardak-Bozkurt (Denizli), 06-09 Ekim.
- Urhan, R., Katılmış, Y., Başkale, E. ve Kaska, Y. (2004b) Hambat Ovasının Memeli Hayvanları. *I. Hambat (Han-Abat) Sempozyumu*, Çardak-Bozkurt (Denizli), 06-09 Ekim.
- Yarar, M. ve Magnin, G. (1997) Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları, *Doğal Hayatı Koruma Derneği*, İstanbul, Türkiye, 313 s, 89-91.

6. EKLER

EK 1 Acıgöl'de fotoğraflanan bazı kuş türleri

 <p>Küçük Batağan (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p>	 <p>Bahri (<i>Podiceps cristatus</i>)</p>
 <p>Büyük Ak Balıkçıl (<i>Egretta alba</i>)</p>	 <p>Leylek (<i>Ciconia ciconia</i>)</p>
 <p>Kara Leylek (<i>Ciconia nigra</i>)</p>	 <p>Flamingo (<i>Phoenicopterus ruber</i>)</p>
 <p>Çamurcun (<i>Anas crecca</i>)</p>	 <p>Yeşilbaş (<i>Anas platyrhynchos</i>)</p>

	
<p>Saz Tavuğu (<i>Gallinula chloropus</i>)</p>	<p>Sakarmeke (<i>Fulica atra</i>)</p>
	
<p>Uzunbacak (<i>Himantopus himantopus</i>)</p>	<p>Mahmuzlu kızkuşu (<i>Vanellus spinosus</i>)</p>
	
<p>Karabaş Martı (<i>Larus ridibundus</i>)</p>	<p>Sumru (<i>Sterna nilotica</i>)</p>
	
<p>Yalıçapkını (<i>Alcedo atthis</i>)</p>	<p>Kumru (<i>Streptopelia decaocto</i>)</p>

Kukumav (*Athene noctua*)

Kızıl Şahin (*Buteo rufinus*)

Arıkuşu (*Merops apiaster*)

Gökkuzgun (*Coracias garrulus*)

Tepeli toygar (*Galerida cristata*)

Kızıl kırlangıç (*Hirundo daurica*) (solda)
Kır kırlangıcı (*Hirundo rustica*) (sağda)

Ak kuyruksallayan (*Motacilla alba*)

Karakulaklı kuyrukkakan
(*Oenanthe hispanica*)

Bahçe Tırmaşık kuşu (*Certhia brachydactyla*)

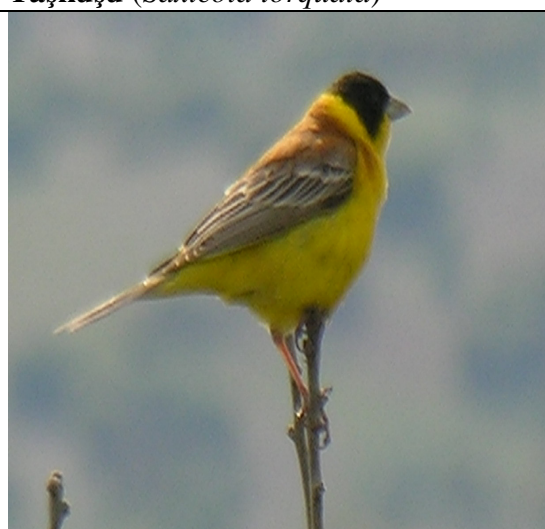
Kara alınlı örümcek kuşu (*Lanius minor*)

İspinoz (*Fringilla coelebs*)

Saka (*Carduelis carduelis*)

	
<p>Tarлакırızkuşu (<i>Miliaria calandra</i>)</p>	<p>Kınalı Keklik (<i>Alectoris chukar</i>)</p>
	
<p>Büyük baştankara (<i>Parus major</i>)</p>	<p>Taşkuşu (<i>Saxicola torquata</i>)</p>
	
<p>Küçük İskete (<i>Serinus serinus</i>)</p>	<p>Karabaşlı kırızkuşu (<i>Emberiza melanocephala</i>)</p>

Kızılgerdan (*Erithacus rubecula*)

Turna (*Grus grus*)

Ketenkuşu (*Carduelis canabina*)

Üveyik (*Streptopelia turtur*)

Kerkenez (*Falco tinnunculus*)

Ebabil (*Apus apus*)

Sarı kuyruksallayan (*Motocillia flava*)

Angıt (*Tadorna ferruginea*)

Gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*)

Alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*)

Saz delicesi (*Circus aeruginosus*)

Kaya sıvacısı (*Sitta neumayer*)

ÖZGEÇMİŞ

Derya Kahraman 1977 yılında Denizli’de doğdu. İlk ve ortaöğretimini Denizli’de, lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği Bölümü’nde tamamladı. Eylül 2001 tarihinde Denizli’de İngilizce Öğretmeni olarak göreve atandı. 2004 Yılında Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Öğretimine başladı. Lisans eğitimi sırasında bir yıl başkanlık da yaptığı ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu’nun bir üyesi olarak pek çok kuş gözlem arazisine ve Türkiye Kuş Konferansları, Kış Ortası Su kuşu Sayımları, Kuş Gözlem Okulları, Flamingo Koruma ve Halkalama Çalıştayları gibi pek çok etkinliğe katıldı. Kuş Gözlemciliği ile ilgili derneklerin bir üyesi olarak zaman zaman çeşitli dernek çalışmalarına da katılmaktadır.

2001 Yılından itibaren kuş gözlemciliğini Denizli’de devam ettirerek çeşitli etkinlikler düzenlemiştir. Denizli’deki yerel sivil toplum kuruluşları ve ulusal derneklerin işbirlikleri ile düzenlenen bu çalışmaların en önemlileri Pamukkale Üniversitesi’nin de katılımı ile 2002 ve 2004 yıllarında gerçekleştirilen ve Türkiye’nin tüm kuş gözlem topluluklarının katıldığı Denizli Kuş Gözlem Şenlikleri’dir. Şenlikler ile Acıgöl’e kuş gözlem gezileri düzenlenerek Kuş Gözlemciliği’nin, Acıgöl’ün ve Denizli’nin tanıtımı yapılmıştır.

Yüksek Lisans eğitimi sırasında yaptığı Acıgöl ’deki Kuş Türlerinin Tespiti, Sayılarının Belirlenmesi Ve Korunması konulu çalışması Pamukkale Üniversitesi tarafından Bilimsel Araştırma Projesi olarak da kabul edilmiştir.

YAYINLARI

Arslan, A., Kahraman, D., Urhan, R., Kaska, Y. ve Katılmış, Y. “ Hambat Ovası ve Çevresinin Kuşları”, *I. Hambat (Han-Abat) Sempozyumu*, Çardak-Bozkurt (Denizli), 06-09 Ekim, 2004.

Urhan, R., Kahraman, D., Kaska, Y., Düşen, S., Katılmış, Y. “Çal Yöresinin (Denizli) Kuşları”, *Çal Sempozyumu*, 124-129, 01-03 Eylül, 2006.

Urhan, R., Kahraman, D. “Buldan İlçesi’nin (Denizli) Kuşları”, *Buldan Sempozyumu*, 369-376, 23-24 Kasım, 2006.